

T.C.
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SLAV DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
RUS DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

V. NABOKOV'UN ROMANLARINDA AŞKIN
TÜRLERİ (“MAŞENKA”, “KARANLIKTA KAHKAHA”
VE “ADA YA DA ARZU” ROMANLARI
ÖRNEKLERİNDE)

Bilgen YILDIZHAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Çulpan ÇETİN

Kars – 2015

T.C.
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SLAV DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
RUS DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

V. NABOKOV'UN ROMANLARINDA AŞKIN
TÜRLERİ (“MAŞENKA”, “KARANLIKTA KAHKAHA”
VE “ADA YA DA ARZU” ROMANLARI
ÖRNEKLERİNDE)

Bilgen YILDIZHAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Çulpan ÇETİN

Bu çalışma *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü* tarafından nolu
Yüksek Lisans tez projesi olarak desteklenmiştir.

Kars – 2015

TEZ ONAY SAYFASI

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

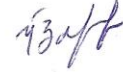
Bilgen Yıldızhan tarafından hazırlanan *V. Nabokov'un Romanlarında Aşkın Türleri* ("Maşenka", "Karanlıkta Kahkaha" ve "Ada Ya Da Arzu" Romanları Örneklerinde) başlıklı bu çalışma, Ocak 2015 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda [oybirliği/oy çokluğuyla] başarılı bulunarak jürimiz tarafından Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak (oy çokluğuyla/birliğiyle) kabul/red edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Başkan : Yrd.Doç.Dr. Çulpan ÇETİN

İmza:

Danışman: Yrd.Doç.Dr. Çulpan ÇETİN

İmza:

Üye: Prof.Dr.Hurşit İSAYEV

İmza:

Üye: Yrd. Doç. Dr.Adem BALKAYA

İmza:

ONAY

Bu Tez, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun/...../201.. tarih ve sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Mustafa Özdemir
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım V. Nabokov'un Eserlerinde Aşkın Türleri ("Maşenka", "Karanlıkta Kahkaha" ve "Ada Ya Da Arzu" Romanları Örneklerinde) adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Scientific Ethic Statement

I declare that I complied with the rules of academic and scientific ethics from the proposal stage to the process of completion of the study titled V. Nabokov'un Eserlerinde Aşkın Çeşitleri ("Maşenka" "Karanlıkta Kahkaha" ve "Ada Ya Da Arzu" Eserleri Örneklerinde) as a Master Thesis I prepared, that I obtained all information in term Project with the framework of scientific ethics and traditions, that I showed sources to the each quotation I made directly or indirectly in this study I prepared as a term Project in accordance with the writing rules and works which I used have been shown in the bibliography.

18/02/2015
- İmza
Bilgen Yıldızhan

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ ONAY SAYFASI	iii
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	iv
İÇİNDEKİLER	v
ÖNSÖZ	vii
ÖZET	ix
ABSTRACT	xi
РЕЗЮМЕ	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Tanımı, Amacı Ve Sınırları	4
1.2. Araştırmanın Yöntemi	5
1.3. Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar	6
2. VLADİMİR NABOKOV’UN HAYATI VE ESERLERİ	12
2.1. V. NABOKOV’UN “MAŞENKA”, “KARANLIKTA KAHKAHA” VE “ADA YA DA ARZU” ROMANLARININ AYRINTILI İNCELEMESİ	24
2.1.1. V. NABOKOV’UN “MAŞENKA” ADLI ROMANININ ÖZETİ	24
2.1.2. ROMANDA YER ALAN KARAKTERLER	28
2.1.2.1. Maşenka	28
2.1.2.2. Ganin	28
2.1.2.3. Bay Alfyorov	28
2.1.2.4. Lyudmila	29
2.1.2.5. Podtyagin	29
2.1.2.6. Klara	29
2.2. V. NABOKOV’UN “KARANLIKTA KAHKAHA” ADLI ROMANININ ÖZETİ	30
2.2.1. ROMANDA YER ALAN KARAKTERLER	31
2.2.1.1. Albinus	31
2.2.1.2. Margot	32
2.2.1.3. Elizabeth	33
2.2.1.4. Axel Rex	33
2.3. V. NABOKOV’UN “ADA YA DA ARZU” ADLI ROMANININ ÖZETİ	34
2.3.1. ROMANDA YER ALAN KARAKTERLER	38
2.3.1.1. Ivan Veen	38
2.3.1.2. Adelaida Veen	38
2.3.1.3. Marina Veen	39
2.3.1.4. Lucette Veen	39
2.3.1.5. Aqua Veen	40
2.3.1.6. Dan Veen	40
2.3.1.7. Demon Veen	40
3. AŞK VE TÜRLERİ	41
3.1. AŞKIN BİLİMSEL TEMELLERİ	41
3.1.1. Aşkın Biyolojik, Psikolojik ve Sosyolojik Tanımlaması	41
3.1.2. Aşk Türlerinin Edebiyata Yansımaları	49

4. V. NABOKOV'UN ROMANLARINDA AŞKIN TÜRLERİ	59
4.1. "MAŞENKA" ROMANINDA AŞK	59
4.1.1. İlk Aşk	59
4.1.2. Memleket Aşkı	63
4.1.3. Gönül Bağı Olmayan Aşk	68
4.2. "KARANLIKTA KAHKAHA" ROMANINDA AŞK	70
4.2.1. Tutkulu Aşk.....	70
4.2.2. Boş Aşk.....	73
4.3. "ADA YA DA ARZU" ROMANINDA AŞK	73
4.3.1. Ensest Aşk.....	73
5. SONUÇ	80
6. KAYNAKLAR	83
7. ÖZGEÇMİŞ.....	89

ÖNSÖZ

Bu güne kadar aşkla ilgili pek çok tanımla karşılaşmıştır. Pek çok yazar, araştırmacı birbirinden çok farklı tanımlar yapmıştır. Kimileri aşkın sevgiliye duyulduğunu, kimileri bir annenin çocuğuna duyduğunun aşk olduğunu söyler. Kimileri memleket aşkının herşeyden öte olduğunu vurgularken; kimileri ise en büyük aşkın Allah aşkı olduğunu anlatır. Fakat bir kadına olan aşk bile bir erkeğin gönlünde değişik yönleri ile ortaya çıkar. Bazen bir kadına olan aşk memlekete veya anneye olan özlemi içerir; bazen de sevgiliye olan aşk bütün ahlak duvarlarını yıkan bir tutkudan ötesi değildir. Rus asıllı Amerikan yazarı Vladimir Nabokov da eserlerinde aşk temasına sık sık yer verir. Çalışmada incelenen “Maşenka”, “Karanlıkta Kahkaha” ve “Ada Ya Da Arzu” adlı romanlarda yazar aşkın değişik türlerini sunar.

Çalışmanın amacı, V. Nabokov’un romanları ışığında farklı görüşlere de yer vererek aşkın türlerini ortaya koymak ve adı geçen romanlarda farklı aşkların örneklerini inceleyip, okuyucuya sunmaktır.

Çalışmanın giriş bölümünde Rus edebiyatının seyrinden ve V. Nabokov’un edebi kişiliğinden bahsedilmiştir. Ayrıca, bu bölümde araştırmanın tanımı, amacı ve sınırları belirlenerek araştırmanın yöntemi ve konu ile ilgili yapılan çalışmalar da ele alınmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümü, V. Nabokov’un hayatı ve eserleri ile ilgili detaylı bilgilerden ve “Maşenka”, “Karanlıkta Kahkaha” ve “Ada Ya Da Arzu” adlı romanlarının ayrıntılı incelemesinden ibarettir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde aşkın bilimsel temelleri incelenmiş ve bu duygunun biyolojik, psikolojik ve sosyolojik tanımlaması üzerinde durulmuştur. Ayrıca, aşk konusunun edebiyata yansımaları da ayrıntılı bir şekilde hem dünya hem Rus hem Türk edebiyatları örnekleri ile ortaya koyulmuştur.

Çalışmanın dördüncü bölümünde ise V. Nabokov'un ele alınan üç romanında görülen birbirinden tamamen farklı aşk türleri – memleket aşkı ile yoğrulan ilk aşk, tutkulu aşk ve ensest aşk incelenmiştir.

Sonuç bölümünde, çalışmada yapılan araştırmalar sonucu elde edilen bilgiler harmanlanıp, konu ile ilgili varılan kanıtlar sunulmuştur.

Çalışma sırasında benden yardımlarını esirgemeyen, bilgilerinden bolca yararlandığım tez danışmanım Sayın Yrd. Doç.Dr. Çulpan ÇETİN'e şükranlarımı sunarım.

Çalışmalar esnasında desteklerini benden esirgemeyen anne ve babama, çalışmamın her anında bana yardımcı olan, maddi ve manevi tüm desteğini bana veren eşime teşekkürlerimi sunarım.

18/02/2015

Bilgen YILDIZHAN

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SLAV DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
RUS DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI
V. NABOKOV'UN ROMANLARINDA AŞKIN TÜRLERİ
(“MAŞENKA”, “KARANLIKTA KAHKAHA” VE
“ADA YA DA ARZU” ROMANLARI ÖRNEKLERİNDE)
YÜKSEK LİSANS TEZİ
BİLGEN YILDIZHAN
TEZ YÖNETİCİSİ YRD. DOÇ. DR. ÇULPAN ÇETİN
2015

ÖZET

Vladimir Nabokov, XX. yüzyıl Rus ve Amerikan edebiyatının çoğunlukla psikolojik nitelikli ve karmaşık yapıya sahip kitaplarıyla tanınan en önemli temsilcilerinden biridir. Eserlerinde ele aldığı konuların önünde gelen aşk, V. Nabokov tarafından bütün derinliği ve inceliği ile işlenmiş durumdadır. “Maşenka” adlı romanında yazar, Ganin isimli adamın gençliğinde yaşadığı ilk aşkın memleketine duyduğu aşk ve özleme dönüştüğünü gösterir. Devrimden kaçarak Berlin'de bir pansiyonda kalan Ganin, burada ilk aşkı olan ve meleketinde kalan Maşenka ile evlenen başka bir pansiyoner ile karşılaşır ve geride kalan hayallerini canlandırarak, sabırsızlıkla eşini bekleyen adamın yerine geçer. Dört gözle sevdiğini bekler ve bir umutla gönlü gurbetteki odasından memleketine, Rusya'ya yönelir. Fakat aklıyla geçmişe tıpkı memlekete gibi dönüşün olmadığını anlar ve ilk aşkı olan Maşenka ile görüşmekten vazgeçer. Artık Maşenka onun için ebediyen kaybettiği memleketine duyduğu özlem ve hasretten fazlası değildir.

“Karanlıkta Kahkaha” adlı romanında ise yazar, tutkulu bir aşkın peşinden giden evli ve çocuk sahibi bir adamın hayatının nasıl altüst olduğunu anlatır. Bu romanda Nabokov'un vermek istediği mesaj gayet açıktır: aşk ancak iki taraflı, içten ve hesapsız olduğu zaman bütün zorluklara göğüs gerebilir. Menfaate, cinselliğe dayalı ve ihanete meyilli ilişkiler hiç bir zaman mükkemel aşk kavramını karşılayamaz.

“Ada Ya Da Arzu” adlı romanında da V. Nabokov okurun karşısına bambaşka bir aşk hikayesi ile çıkar. Ada ve Van birbirlerini ilk defa on bir, on iki yaşlarında tanıyan ve birlikte vakit geçirdikçe birbirlerine çok alışan ve âşık olan iki kuzendir. Ancak romanın can alıcı noktası, bu iki kuzenin aslında iki öz kardeş olduklarını öğrenmelerine rağmen, yıllar sonra engellerden kurtulup tekrar bir araya gelmeleri ve ömürlerinin sonuna kadar birlikte yaşamaya devam etmeleridir.

Böylece, V. Nabokov’un ele alınan üç romanı örneğinde bin bir yüzü olan aşkın bazı tanımlamalarına şahit olunmuş ve adı geçen eserlerde farklı aşkların örnekleri incelenip, okuyucuya sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Vlademir Nabokov, Maşenka, Karanlıkta Kahkaha, Ada Ya Da Arzu, Aşk.

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SLAV DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
RUS DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI
V. NABOKOV'UN ROMANLARINDA AŞKIN TÜRLERİ
(“MAŞENKA”, “KARANLIKTA KAHAHA”
VE “ADA YA DA ARZU” ROMANLARI ÖRNEKLERİNDE)
YÜKSEK LİSANS TEZİ
BİLGEN YILDIZHAN
TEZ YÖNETİCİSİ YRD. DOÇ. DR. ÇULPAN ÇETİN
2015

ABSTRACT

V. Nabokov who is known especially psychological and complex books, is one of the important model of Russian and American literature XX. century. The love , which is the chief theme of his books has been examined carefully and worked meticulously by him. In “Mashenka” V. Nabokov displays that, the first love which was lived in the youth of the man named Ganin has turned into a homeland love and missing. Ganin escapes from the revolution and while staying in Berlin, in a pansion runs into a man who gets married with Ganin's first love and now is homeland of her Mashenka and Ganin visualizes the imaginations of past and as if takes place of the man who looks forward to his wife. He waits for Mashenka to come and from the room of foreign place, hopefully fronts to his homeland, Russia. But he understands that there isn't returning to past like the returning to homeland ang he desists from meeting Mashenka. Moreover, for him Mashenka is not more the missing of homeland which he losts forever.

In “Camera Obscura” is mentioned about that the life of a man married and having a child has ruined after he strings along a passionate love. In this novel the message V. Nobokov wants to give is very clear: if love is sincere and countless, can stands up to everything; the relationships of benefit and sexuality can never be perfect love.

In “Ada or Ardor” V. Nabokov faces with a very different love story to readers. Ada and Van are two cousins and meets firstly at about eleven years old. Then, they fall in love with each other. But most important thing about the novel is that, although they learn that infact they are not cousins but brother and sister, after years they come together and live for the rest of their lives together.

Thus, in three novel which examined is seen the describing of love having numerous types and these has been searched and presents to readers.

Key Words: Vlademir Nabokov, Mashenka, Camera Obscura, Ada or Ardor, Love.

**KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SLAV DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
RUS DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI
V. NABOKOV’UN ROMANLARINDA AŞKIN TÜRLERİ
 (“MAŞENKA”, “KARANLIKTA KAĞKAĞA”
VE “ADA YA DA ARZU” ROMANLARI ÖRNEKLERİNDE)
YÜKSEK LİSANS TEZİ
BİLGEN YILDIZHAN
TEZ YÖNETİCİSİ YRD. DOÇ. DR. ÇULPAN ÇETİN
2015**

РЕЗЮМЕ

Владимир Набоков – один из самых видных представителей русской и американской литературы XX. века, автор произведений психологического характера. Одна из главных тем, разработанных в его романах, – это любовь во всех её ипостасях. Так, в романе «Машенька» Набоков показал, как первая любовь главного героя Ганина слилась в его сознании с тоской по родине. Ганин, не приняв революцию, бежит за границу и поселяется в Германии. Здесь в пансионате он совершенно случайно знакомится с мужем Машеньки, которая была его первой любовью. Ганин в воспоминаниях возвращается к тем светлым

дням на родине, когда он был в неё влюблён. В душе Ганина, изнурённого жизнью на чужбине, появляется надежда обрести Машеньку вновь и он с нетерпением начинает ждать её приезда. Однако на вокзале Ганин понимает, что Машенька, так же как и Россия – для него навсегда утрачена.

В произведении «Смех в темноте» описывается трагическая история состоятельного и уважаемого в обществе мужчины, который страстно и безрассудно влюбился в девушку с сомнительным прошлым, использовавшую его ради своих интересов. В силу этой безумной страсти Альбинус ушёл от жены, оставил дочь, дошёл до грани разорения и в конце был убит своей возлюбленной Марго, которая изменяла ему со своим прежним любовником. Набоков в данном романе подчёркивает, что безумная любовь, основанная только на страсти и сметающая все нравственные устои, лишена будущего.

В романе «Ада или страсть» описывается любовь-инцест, то есть любовь между братом и сестрой. «Запретная» любовь, возникшая буквально в детском возрасте, прошла красной нитью через всю их жизнь. Тысячи причин — внешних и внутренних — препятствуют тому, чтобы брат и сестра смогли жить вместе и любить друг друга. И только к поздней старости Ван и Ада обретают друг друга.

Таким образом, в романах Набокова любовь раскрывается во всех её гранях и описывается автором со всей глубиной и тонкостью. Это и первая любовь, которая может вобрать в себя и тоску по родине; это и безумная любовь-страсть, которая способна разрушить все нравственные устои и привести к трагическому концу; это и запретная любовь-инцест, которая несмотря на то, что во все века не вписывалась в моральные устои общества, может стать иногда смыслом жизни влюблённых.

Таким образом, в данной работе на примере трёх произведений были проанализированы вместе с их научными определениями наиболее часто встречающиеся грани любви.

Ключевые слова: Владимир Набоков, «Машенька», «Смех в темноте», «Ада или страсть», любовь.

1.GİRİŞ

Rusya'nın siyasî tarihinde liderlerin veya yönetici kadronun dünya görüşü Rus edebiyatının gelişimine de yön verir. Rus edebiyatı, 11. yüzyılda Rusların Hristiyanlığı benimsemesiyle ortaya çıkar. Hristiyanlığın halkın arasında yayılması okuryazarlığın gelişmesini olumlu yönde etkiler. Bu yeni dinle birlikte Rusya'ya Yunan dilinden dini öğeler girer ve bunun sonucunda Yunanca'dan birçok çeviri yapılır. 11. ve 12. yüzyıllarda dinsel eserlerle birlikte başka konuları işleyen eserler de yazılır. 16. yüzyılda ilk matbaanın kurulmasıyla “Apostol” adlı kitap basılır. 17. yüzyılın başında ise İsveç ve Polonya ordularının işgaline uğrayan Rusya kültürel bir gerileme yaşar. Bu gerilemenin Moskova'daki ilk tiyatro denemelerinin başlamasıyla biraz durduğu söylenebilir.

Çar I. Petro'nun (1672-1725) 18. yüzyıldaki reformları kültür üzerindeki dinsel baskıların azalmasını sağlar. Modern Rus edebiyatı da bu reformlardan sonra 18. yüzyılda Klasikçilik ile ilk adımlarını atar. Buna Antioh Dmitriyeviç Kantemir'in (1708-1744) ve şair ve bilim adamı Mihail Vasilyeviç Lomonosov'un (1711-1765) eserleri örnek olarak gösterebilir. 18. yüzyılın sonlarında Rusya'da köylü ayaklanmalar, Rus edebiyatındaki siyasal ve duygusal temaların öne çıkmasına ön ayak olur. Yazarlar yoksulluk içindeki köylülerin yaşamına, Rusya'da yaygın olan toprak köleliğine ve bu durumun yarattığı toplumsal ilişkilerle ilgilenmeye başlar. Dönemin ünlü yazarlarından Karamzin'in (1766-1826) ünlü "Zavallı Liza" (1792) adlı öyküsü duygusal yaklaşımın ilk örneklerinden olur.

19. yüzyılda Rus edebiyatı en parlak dönemini yaşar. İlk klasik Rus yazarı Aleksandr Sergeyeviç Puşkin'dir. (1799-1837) O, Avrupa'daki Romantizm hareketinin Rus edebiyatına girmesini sağlar ve özgün bir Rus Romantizmi yaratır. “Yevgeni Onegin” (1833) adlı romanıyla Rus Gerçekçilik Akımı'nı da başlatmış olur.

Rus edebiyatında Nikolay Gogol'den (1809-1852) itibaren roman öncelikli edebi tür olur. Rus edebiyatının en önemli yapıtları roman türünde yazılır. Rus okur, Nikolay Gogol'u (1809-1852) 1836'da sahnelenen "Müfettiş" adlı eseri ile tanır. Yazar "Ölü Canlar" (1842) eserinde toplumdaki adaletsizliğin doğurduğu acı gerçeklere yer verir. Batıcılık'ın ise önde gelen temsilcisi İvan Turgenyev'dir. (1818-1883) Lev Tolstoy (1828-1910) ve Fyodor Dostoyevski (1821-1881) ise 19. yüzyıl Rus edebiyatının en büyük isimlerindendir.

19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başında eleştirel gerçekçilik görüşlerine göre L. Tolstoy, A. Çehov (1860-1904) ve M. Gorki (1868-1936) dünya kültürüne oldukça büyük katkılarda bulunurlar. Bu doğrultuda sanat ve bilim ilişkilerini, halkın yaşamında sanatın rolünü ve dini düşünceleri temel alan eserler yayınlanır. Bu eleştirel gerçekliği temele alan yazarlara İ. A. Bunin (1870-1953) örnek gösterilebilir. O roman ve hikâyelerinde köylerin tahribatını, bu dönemde eserler veren diğer bir yazar A. İ. Kuprin (1870-1938) ise Rus subaylarının vicdansızlığı ve askerlerin zor durumda olduklarını anlatır. Rusya'da 1917 devriminden önce edebiyata akmeizm¹ ve fütürizm² akımları doğar. Bu akımlar sembolizme³ karşı olarak, gerçek dünya görüşünü benimser. Fütürizm akımının öncüleri Nikolay Gumilyov (1886-1921) ve Anna Ahmatovadır. (1889-1966)

1917'den sonra yeni devletin yönetici kadrosunun dünya görüşünde sadece Rusya değil, Orta Asya, Kafkasya, Sibiry ve bazı Kuzey ve Doğu Avrupa halklarına ait edebiyatlar da var oldu. Devrim edebiyatın çizgisini belirler. Bu bağlamda pek çok yazar ve şair gibi M. Gorki de özellikle işçi sınıfının hayatını ve devrimci liderlerin tasvirini eserlerine yansıtır. A. Bely (1880-1934) K. Balmont (1867-1942) ve A. A. Blok (1880-

¹Terim, Yunanca "acme" kelimesinden türetilmiştir. Nikolay Gumilyov ve Sergey Gorodetsky'nin önderliğinde 1910 yılında oluşturulan geçici bir şiirsel okuldur. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Akmeizm> (15 Ocak 2015).

²İ. DünyaSavaşı öncesinde ve sırasında İtalya, Fransa, İngiltere ve Rusya gibi ülkelerde "burjuva sanat ve edebiyatında oluşan biçimci bir eğilim"dir. (M. Özlem Parer, "Rus Edebiyatında Fütürizm", **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi**, Cilt:42, Sayı:1-2, s. 44).

³19.yüzyılın ikinci yarısında duygularına, izlenimlere önem vermeyen parnasizme tepki olarak ortaya çıkmış bir akımdır. http://www.xn--edebiyatgretmeni-twb.net/bati_edebiyati_ve_edebi_akimlar.htm (15 Ocak 2015).

1921) gibi bazı yazarlar, toplumu pasiflikten kurtatmayı, onları çağdaşlaştırmayı amaç edinirler.

Çalışmada incelenen romanların yazarı V. Nabokov, 28 Nisan 1899'da Sankt-Petersburg'da soylu bir ailede dünyaya gelir. Yazarın Rus edebiyatına ilk adımı 20. yüzyılda olur. Yazar bunu ilk romanı "Maşenka" ile yapar. V. Nabokov "Maşenka" (1926) da dâhil olmak üzere anadilinde toplam on eser verir. "Rua, Dam, Vale" (1928), "Lujin Savunması" (1930), "Göz" (1930), "Karanlıkta Kahkaha" (1932) ve "İnfaza Çağrı" (1938) bunlardan bazılarıdır. 1940 yılında karısı ve oğluyla ABD'ye göç eden V. Nabokov, burada da "Sebastian Night'in Gerçek Yaşamı" (1941), "Bend Sinister" (1947), "Lolita" (1955) ve "Pnin" (1957) eserlerini İngilizce olarak yayımlar. Bundan sonraki eserlerini ise yerleştiği İsviçre'de yazar ve bu ülkede Montre şehrinde 2 Temmuz 1977 tarihinde hayata gözlerini yumar.

V. Nabokov'un eserlerinde modernizm akımının etkileri oldukça yoğun bir şekilde görülür. Bu bağlamda eserlerinde toplumun kalıplarına uymayan, yeni bir çizgi yaratmaya çalışan bir yazarın izlerini sezmek mümkündür. V. Nabokov modernizmin yanı sıra postmodernist tarzda da eserler vermiştir. Bunların en güzel örneği "Ada Ya Da Arzu" (1969) adlı romanıdır. Yazar bu romanda üstkurgusal özellikleri okuyucuya büyük bir ustalıkla aktarır.

V. Nabokov sadece Rus edebiyatını değil, dünya edebiyatı da dahil olmak üzere Amerikan edebiyatını da etkileyen önemli bir yazardır. Öyle ki N. Gogol (1809-1952) hakkında bir kitap yazar ve A. Puşkin'in (1799-1837) "Yevgeni Onegin" eserini İngilizceye çevirerek Amerikan ve Rus edebiyatı arasında aracılık görevini üstlenir. Ayrıca İngilizce olarak kaleme aldığı Lolita (1955) ve Pale Fire (1962) (Solgun Ateş) eserleriyle de büyük beğeni toplar. Üslubundaki yeteneği sayesinde okuyucuların ilgisini çekmeyi başarmış bir yazardır.

1.1.Araştırmanın Tanımı, Amacı Ve Sınırları

Konunun tanımını öncelikle “aşk” kelimesi karşılar. Bu çalışmada aşkın ne olduğunun tanımı ve aşkın nasıl oluştuğunun, kimlere karşı duyulduğunun ve çeşitlerinin açıklamaları bulunmaktadır.

Konunun amacı Vladimir Nabokov’un üç romanında (“Maşenka”, “Karanlıkta Kahkaha”, “Ada Ya Da Arzu”) aşkın bu tanımlamalarından yola çıkarak çıkarımlar yapıp, aralarındaki farklılıkları ortaya koymak ve Türkiye’de hakkında fazla araştıma, tez vb. çalışmalar bulunmadığından Vladimir Nabokov’u ve eserlerini Türk okuyucularına tanıtmaktır. Vladimir Nabokov romanlarında, şiirlerinde aşk temasına fazlaca yer verir. Her romanında farklı bir aşk hikayesi görülebilir. Bu çalışmada özellikle “Maşenka”, “Karanlıkta Kahkaha” ve “Ada Ya Da Arzu” adlı romanların incelenmesinin öncelikli nedeni her eserin birbirinden tamamen farklı aşk türlerini içeren ve bu aşk türlerine en güzel örnek romanlar olmasından kaynaklıdır.

İncelemesi yapılan romanlar hakkında ayrıntılı bilgiler verilip, daha sonra aşkın genel anlamı, aşk kavramına bilimsel, biyolojik, psikolojik ve sosyolojik açıdan nasıl bakıldığı ve aktarıldığı adına farklı tanımlamalar sunuldu. Ayrıca, aşk kavramının edebiyat alanında farklı temalar şeklinde işlenmesi de genel olarak gözden geçirildi. Aşk kavramıyla ilgili yapılan bilgilendirmeden sonra romanlar içerisinde geçen aşk kavramları her eserde örneklerle detaylı olarak incelendi. Bu araştırmada aşk temasının roman içerisindeki hali aktarılıp, diğer aşk türlerinden farklı olan yönleri irdelendi.

Konunun sınırlarını Vladimir Nabokov’un eserleri belirler. Sınır, aşk ve türleriyle başlayıp, incelenen romanlara konu olan gurbette hatıraların canlanması sonucu memleket özlemi ile bütünleşen ilk aşk, tutkulu aşk ve ensest aşkla biter.

1.2. Araştırmanın Yöntemi

Amaç, yöntem ve sınır belirlenmiş olup, aşk konusunda başta Türkçe olmak üzere İngilizce ve Rusça tez, makale, bildiri, kitap ve internet gibi kaynaklar incelenip, detaylı bir çalışma yapıldı. Bu kaynaklarda aşkın tanımları incelendi, bu tanımlamaların söz konusu romanlara uygunluğu saptandı.

Ayrıca, konunun alt başlıklarından ‘memleket aşkı’ ile ilgili de örnek şiirler incelenip, konu bütünlüğüne dayalı olarak en uygunları seçildi ve yazım işlemi gerçekleştirildi. Çalışmada ele alınan konulardan biri olan ‘tutkulu aşk’ da aşkın çeşitleri konusu içinde incelenip, ayrıntıları verildi. Yine alt başlıklardan biri olan ‘ensest’in tanımı yapıldı.

Araştırmadaki tüm bu kısımlar, yazım aşamasına geçmeden önce incelenip, bir araya toplandı ve daha sonra çalışmanın ana hattı çizilip, konu sıralaması yapıldı. En son aşamada da çalışmanın yazımına geçildi. Öncelikle V. Nabokov’un edebi kişiliği ve eserleri hakkında bilgiler kaydedildi. Sonrasında sırasıyla söz konusu romanlar incelendi, aşk ve onun türevleri yazıya geçirildi. Çalışmayla ilgili makale ve tezler incelenip ayrıntılı bir sonuç çıkarılmaya çalışıldı. Ayrıca, çalışmanın bir parçası olan ‘‘Karanlıkta Kahkaha’’ adlı romanın çalışma esnasında Orhan Pamuk’un ‘‘Masumiyet Müzesi’’ adlı eseriyle konu ve şekil bakımından incelemesi yapıldı ve ‘‘**II. Uluslararası Türk ve Dünya Edebiyatları Arasında Etkileşim Sempozyumu**’’nda (8-10 Mayıs 2014 Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak) ‘‘ V. Nabokov’un ‘‘Karanlıkta Kahkaha’’ ve Orhan Pamuk’un ‘‘Masumiyet Müzesi’’ Üzerine’’ adlı bildiriyle, değerli danışman Yrd. Doç. Dr. Çulpan ÇETİN ile birlikte sunuldu. Bu bildiri, makale olarak T.C. Başbakanlık Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi tarafından yayınlanan *Erdem* dergisi tarafından yayına kabul edilmiştir.

1.3. Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar

Araştırmanın kaynağını oluşturan romanların sahibi Vladimir Nabokov hakkında tez örnekleri mevcuttur. Bu anlamda yararlanılan bir tez şu olmuştur: *Terry Patrick Anderson, A Formal Analysis Of The Theme Of Art In Nabokov's Russian Novels, (Nabokov'un Rusça Romanlarında Sanat Temasının Formal Bir Analizi) McGill Üniversitesi Doktora Tezi, 1973.* Ayrıca İtalyan araştırmacı Nataša Govedić V. Nabokov'un Maşenka adlı eseri hakkında fikirlerini de bir Doktora Tezi olarak sunmuştur: *Nataša Govedic, "When The Eye Refuses To Blind Itself: Nabokov's Writings On Literature" (Göz Kendini Kör Etmeyi Reddettiğinde: Nabokov'un Edebiyat Üzerine Yazıları) Trieste Üniversitesi Doktora Tezi, 2001.* Yararlanılan diğer tezler de şunlardır: *Vyaçeslav Vladimiroviç Desyatov, Ruskiye Postmodernisti i V.V. Nabokov: İntertekstualniye Svyazi (Rus Postmodernistler ve Nabokov: Metinlerarası İlişkiler), Altayski Universitet Doktora Tezi, 2004;* *Bade Erbayav, Göç yolunda Nabokov'un İstanbul'da bir günü: "oyun yazımı çalışması" / Nabokov's one day in Istanbul on the migration path: an example of play writing, Kadir Has Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, 2011;* *Elmira Rafikovna Guseynova, Hudojestvenniye Strategii V.V. Nabokova v Lektsiyah Po Russkoy i Zarubejnoj Literature Kak Tekstoporojdayuşiy Faktor, (Metin Faktöründe Rusça ve Yabancı Edebiyat Dersleri'nde V.V. Nabokov'un Sanatsal Stratejisi) Avtoreferat Dissertatsii Na Soiskaniye Uçyonoy Stepni Kandidata Filologičeskih Nauk, Saratovskiy Gosudarstvenniy Universitet, Doktora Tezi, 2013.* Vladimir Nabokov hakkında çok değerli bilgilerin bulunduğu ve yararlanılan kitap da şudur: *Sevinç Üçgül, Rus Göçmen Edebiyatı-1, 2006.*

Aşkın çeşitlerinin geniş çaplı bir karşılaştırması ya da farklı aşk tiplerini barındıran eserlerde karşılaştırma, herhangi bir bilimsel kaynakta bulunmamaktadır. Ancak bu konulara ayrı ayrı farklı tez ve makalelerde rastlanıldı. Örneğin; Karşılıksız aşk hakkında bilgiler barındıran, faydalanılan kaynaklar yazım yılına göre sıralanırsa şunlardır: *Erol Göka, "Bir Hastalık Olarak Aşk: Karşılıksız Aşk", Kriz Dergisi, Cilt:6, Sayı:2, (1996), s. 33;* *Hülya Ercan, Genç Yetişkinlerin Aşk Biçemleri Ve Benlik Tipleri, Ankara Üniversitesi Doktora Tezi, 2008;* *Uzm. Dr. Ali Evren Tufan, Doç. Dr.*

İrem Yaluğ, “Aşk” Fenomeni ve Sevgi İlişkilerinin Nörobiyolojisi”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, Cilt:2, Sayı:4 (2010), s. 444.

Aşkla ilgili Veronica Hefner’in doktora tezi mevcuttur fakat bu tez incelenmiş inceleme sonucunda kaynak olarak kullanılmamıştır: *Veronica Hefner, From Love At First Sight To Soul Mate: Romantic Ideals In Popular Films And Their Association With Young People’s Beliefs About Relationships, (İlk Görüşte Aşkta Ruh Arkadaşına: Popüler Filmlerde ve Genç İnsanların İlişkiler Hakkındaki İnanışlarındaki İlişki) Illinois Üniversitesi Doktora Tezi, 2011.* Yazar bu tezde insanın ilk görüşte aşktan gerçek bir aşka geçişini incelemektedir. Bu konuda filmlerden de yararlanılmıştır. Aşk hakkında önemli bilgi içeren diğer bir makale de şudur: *Hasan Atak, Nuray Taştan, ‘Romantik İlişkiler ve Aşk’, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Cilt:4 Sayı:4 (2012), s. 520-546.*

Aşkın sosyolojisini anlatan, yararlanılan önemli bir kitap da şudur: *Emine Öztürk, Sosyo-Tarihsel Perspektif Süreci İçinde Aşk Sosyolojisi, İstanbul, Cinius Yayınları, 2013, s.11.* Aşk hakkında tanımlamaları bulunan şu sözlüklerden yararlanılmıştır: *Şükrü Haluk Akalın, Büyük Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2011, s. 177; Meydan Larousse, Aşk Maddesi, Meydan Yayınevi, İstanbul 1971, c. II, s. 225- 226; Ahmet Cevizci, Felsefe Sözlüğü, Aşk Maddesi, İstanbul, Paradigma Yayınları, 2000, s. 87; Mustafa Uzun ‘‘Aşk’’ Maddesi, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt:4, s. 18; Süleyman Uludağ, ‘‘Aşk’’ Maddesi, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt:4 s.12.*

Aşkın edebi yönünü araştırırken yararlanılan kaynaklar da şunlardır: *Fikret Türkmen, ‘‘Doğulu Konuların Rus Edebiyatı’nda İşlenmesi Meselesi’’ Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları Volume 2/2, (2007), s. 682; Müjgan Çunbur, Karacaoğlan, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1985; Hüseyin Özcan ‘‘Mevlana’da Aşk ve İlim’’, Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi, 01.05.2008, s. 1.*

Memleket aşkı şiirlerini barındıran kaynaklardan da yaralanılmıştır. Örneğin, Rus şairlerinin şiirlerini içeren kaynak: *Kovçeg. Poeziya Pervoy Emigratsii. Moskva, İzdatelstvo Politiçeskoj Literatur, 1991, s. 84- 418.* Ayrıca Atatürk'ün memleket sevgisini de anlatan bir kitaptan Atatürk'ün sözleriyle ilgili bilgiler edinilmiştir: *Afet İnan, Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler, İstanbul, İşbankası Kültür Yayınları, 2007, s. 295.*

Çalışmadaki romanlardan olan “Maşenka”da bahsedilen Ekim Devrimi hakkında şu kitaptan yararlı bilgiler sağlanmıştır: *Fikret Hacızade, Rus Kültür Tarihi, Konya, Aybil Yayınları, 2012, s. 174-175.*

Çalışmanın alt başlıklarından biri olan “Ensest” ile ilgili bir ders notundan faydalanılmıştır: *Bican Şahin, “Postmodern Düşüncenin Öncüleri: Friedrich Nietzsche ve Sigmund Freud/ Eros ve Thatanos”, Siyasal Düşünceler Tarihi II, Türkiye Bilimler Akademisi Ulusal Açık Ders Malzemeleri, s. 12.* Bunlardan başka “Ensest” hakkında pek çok tez, makale ve kitaplardan da nitelikli bilgiler sağlanmıştır. Bunlar yazım sırasıyla: *Seyfi Karabaş, Bütüncül Türk Budunbilimine Doğru, Ankara, Odtü Yayınları, 1981, s.106; Roger J. R. Levesque, (1999), Sexual Abuse of Children: A Human Rights Perspective. (Çocukların Cinsel İstismarı: İnsan Hakları Bakışı) Indiana Evrensel Yayınları s. 1,5–6,176–180; P.N.S. Molako, The Influence Of Incest On Adolescence: A Social Work Perspective (Ensestin Gençler Üzerindeki Etkisi: Sosyal Çalışma Perspektifi) Pretoria Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Güney Afrika 1999; Laure W. Howell, Examining The Relationship Between Adolescent Sexual Risk-Taking And Adolescents' Perceptions Of Monitoring, Communication, And Parenting Styles In The Home” (Seks Riski Taşıyan Gençler İle Evde Yetişkinlerin Görme, Konuşma ve Ebeveynlik Stilleri Arasındaki İlişki) Virginia Üniversitesi Politeknik Enstitüsü, Doktora Tezi, 2001; Danielle Arlanda Harris A Typological Approach To Exploring Pathways For Rapists, Child Molesters And Incest Offenders, (Çocuk Tecavüzcüleri Ve Ensest Girişimcileri İçin Yolları Keşfetmek İçin Tipik Bir Yol) Maryland Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2004; Ali Yıldırım, Burak Gümüş, “Difficulty in revealing the abuse: incest”, (Ortaya Çıkarılması Zor Olan İstismar:*

ensest) *Cumhuriyet Tıp Dergisi*, Sayı: 33, (2011), s. 114. Ayrıca “Ensest” konusunda oldukça faydalı bilgileri bulduran bir tezden de çalışmaya kaynak sağlanmıştır: *Nefise Abalı, Halk Anlatılarında Ensest, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011*. Faydalanılan bir makale de şu olmuştur: *Ahmet Sarı “Şebnem İşigüzel’in “Tabut” Adlı Öyküsüyle Thomas Berndhard’ın “Jauregg” Adlı Öyküsünde Ensest İlişki”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 9 Sayı:1,(2007) s.18*.

Ensest konusuyla ilgili incelenmiş ancak yararlanılmamış bir doktora tezi mevcuttur: *Kaare Torgny Pettersen, “An Exploration into the Concept and Phenomenon of Shame within the Context of Child Sexual Abuse” (Çocuğun Seks Tecavüzü İçeriğindeki Suçun İçerik ve Fenomenine Bir Araştırma) Norwegian University of Science and Technology Faculty of Social Sciences and Technology Management Department of Social Work and Health Science, Doktora Tezi, 2009*.

Ayrıca V. Nabokov ile ilgili incelenip, bilgi sağlanamayan tez ve makaleler de mevcuttur. Bunlar sırasıyla: *Funda İşbuğa Erel, “Analysis Of Two Translations Of Vladimir Nabokov's Lolita Within The Framework Of Descriptive Translation Studies”, (Vladimir Nabokov'un Lolita Adlı Eserinin İki Çevirisinin Betimleyici Çeviribilim Çerçevesinde İncelenmesi) Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çeviribilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2002; Sabri Gürses, “Çevirmeni çevirmek: Nabokov'un Eugene Onegin çevirisi ve Türkçe Onegin çevirileri”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çeviribilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2006; Meltem Yılmaz, “Vladimir Nabokov's Lolita: A parody of mimesis of the psychologized self reflexive civilization” (Lolita: Özdeşimsel Bir Medeniyetin Psikolojize Edilmiş Bir Taklidi) Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İngiliz Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, 2010; Kubilay Geçikli, “Romanla Dalga Geçen Roman: Vladimir Nabokov’un Ada Ya Da Arzu’su” *Literra Dergisi, Cilt:21, 2007*. Ayrıca, bu çalışmada aşk, aşkın türleri ve V. Nabokov ve eserleri ile ilgili yapılan çalışmalar pek çok internet sayfasından da elde edilmiştir.*

Görüldüğü gibi V. Nabokov hakkında Türkiye’de yapılan tez, makale vb. yetersiz kalmıştır. Aslında bu yola çıkılma sebebi bundan kaynaklanmaktadır. Vladimir Nabokov hakkında daha çok bilgi edinip, onu daha çok tanıtmaya, anlatmaya, eserlerinin aslında irdelenmesi gereken özellikte olduğu gösterilmeye çalışılmıştır.

V. Nabokov çok nitelikli, yeni bakış açıları geliştiren ve geliştirmeye yardımcı olan, tüm dünyada adını altın harflerle yazdırmış bir yazardır. Onun eserleri sadece Avrupa’da değil, Türkiye’de de ilgi ve beğeniyle karşılanır. Bu yüzden V. Nabokov’un Türkçe’ye çevrilmiş pek çok eseri bulunmaktadır. Bazı eserleri Rusça aslından Türkçe’ye çevrilir. Bazılarının da orijinalleri İngilizcedir ve bunlar da bu dilden Türkçe’ye çevrilir. Nabokov’un Türkçeye çevrilen eserlerini şöyle sıralamak mümkündür:

Rusça Yazılan Eserleri

- (1926) Машенька; Türkçe çevirisi: Maşenka (1996, İstanbul, Telos Yayınları)
- (1928) Король, дама, валет; Türkçe çevirisi: Rua, Dam, Vale (2000, İstanbul, İletişim Yayınları)
- (1930) Защита Лужина; Türkçe çevirisi: Lujin Savunması (2001, İstanbul, İletişim Yayınları)
- (1930) Соглядатай; Türkçe çevirisi: Göz (1991, İstanbul, Arena Yayıncılık)
- (1932) Подвиг; Türkçe çevirisi bulunmamaktadır.
- (1932) Камера Обскура; Türkçe çevirisi: Karanlıkta Kahkaha (2006, İstanbul, İletişim Yayınları)
- (1936) Отчаяние; Türkçe çevirisi: Cınnet (2003, İstanbul, İletişim Yayınları)
- (1938) Приглашение на казнь; Türkçe çevirisi: İnfaza Çağrı (2013, İstanbul, İletişim Yayınları)
- (1938) Дар; Türkçe çevirisi bulunmamaktadır.
- (1939) Волшебник; Bu eser yayımlanmamıştır.

İngilizce Yazılan Eserleri

- (1941) The Real Life of Sebastian Knight; Türkçe çevirisi: Sebastian Knight'ın Gerçek Yaşamı (2003, İstanbul, İletişim Yayınları)
- (1955) Lolita: (1965 yılında Nabokov tarafından Rusçaya çevirildi.) Türkçe çevirisi bulunmamaktadır.
- (1957) Pnin; Türkçe çevirisi: Pnin (2013, İstanbul, İletişim Yayınları)
- (1962) Pale Fire; Türkçe çevirisi: Solgun Ateş (2010, İstanbul, Yaba Yayınları)
- (1969) Ada or Ardor: A Family Chronicle; Türkçe çevirisi: Ada ya da Arzu (2002, İstanbul, İletişim Yayınları)
- (1972) Transparent Things; Türkçe çevirisi: Saydam Şeyler (2013, İstanbul, İletişim Yayınları)
- (1977) The Original of Laura; Türkçe çevirisi Laura'nın Aslı (2012, İstanbul, İletişim Yayınları)

Yazar, “Maşenka” adlı eserin önsözünü kendisi yazar. V. Nabokov önsözde, bu eserin onun ilk romanı olduğundan ve 1925 te başlayıp 1926’da bitirdiğinden, kitabın farklı dillerdeki çevirilerinden, aslında bu eserde kendinden bir şeyler barındırdığından, başka bir eseri olan “Konuş, Hafıza” romanındaki bazı karakterlerle “Maşenka” romanındakilere benzerliğinden ve eserlerinde üslup incelemesinin yapılabileceğinden bahseder.⁴ “Karanlıkta Kahkaha” romanında bir önsöz bulunmamaktadır. “Ada Ya Da Arzu” romanının Türkçeye çevirisinde ise Orhan Pamuk’un yazmış olduğu bir önsöz mevcuttur. Orhan Pamuk yazdığı önsözde kendisini etkilemesi açısından yazarları ikiye ayırır. Bazı yazarların bize çok şey katmalarına rağmen geride kaldıklarını, onları sadece eskiyi hatırlamak adına okuduğunu söyler. Bazı yazarları ise -buna V. Nabokov da dâhil- hiçbir zaman okumayı bırakmadığını, her okuyuşunda aynı tadı aldığını anlatır.⁵

⁴ Vladimir Nabokov, **Maşenka**, İstanbul, İletişim Yayınları, s. 9, 10.

⁵ Vladimir Nabokov, **Ada Ya Da Arzu**, İstanbul, İletişim Yayınları, s. 9.

2. VLADİMİR NABOKOV’UN HAYATI VE ESERLERİ

Liberal görüşlü politikacı Vladimir Dimitriyeviç Nabokov ve varlıklı, soylu karısı Elena Ivanova’nın 22 Nisan 1899 tarihinde bir oğulları olur, ismi Vladimir Vladimiroviçtir. Aristokrat ailenin sonra dört evladı daha olur. Vladimir, beş kardeşten en büyükleridir. Küçükken özel hocalardan İngilizce ve Fransızca dersleri alır. Evde üç dil birden konuşulmaktadır. Vladimir Fransızca’yı çok sever ve pek çok kitap okur. Babası onun Rus yazarları da tanınmasını ister ve oğluna bir de Rusça hocası tutar. Bir süre sonra Vladimir, Tolstoy ve Çehov’un eserlerini de aynı şevkle okur. O günden sonra artık Vladimir için okumak vazgeçilmez bir şey olur.

Bolşevik ihtilalinden sonra Yalta’ya taşınırlar. Vladimir daha sonra İngiltere’ye taşınır ve burada eğitim görür. Yıllar sonra tekrar ailesinin yanına, bu kez Berlin’e döner. Bir süre sonra babası bir kavgada ölür ve evin en büyük erkeği olarak Vladimir çalışmaya başlar. Ailesini ayakta tutmak zorunda olduğu için yazarlığın yanı sıra başka işler de yapar.

Tekin Budakoğlu Nabokov’un edebiyata ilk adımını romantik şiirler yazarak attığını, bu şiirlerin ilk aşkı Lyusa’nın ilhamıyla oluştuğunu ancak Nabokov’un ilişkisinin çabuk bittiğini, daha acı bir aşkı ise Svetlana’yla yaşadığını, düzenli bir işi ve parası olmadığından Svetlana’dan ayrılmak zorunda kaldığını söyler.⁶

V. Nabokov 1919-1922 yılları arasında Cambridge Üniversitesi’nde okur ve daha sonra Fransız ve Rus edebiyatı doktorasını yapar, buradan da Berlin’e gider, burada yazdığı eserlerde “Vladimir Sirin” takma adını kullanır.⁷

1925’te Vera Evseyeva Slonim ile evliliğinden kısa bir süre sonra, Nabokov uzun süren romanı Mary’i (Maşenka) yazar.⁸ Yazar “Maşenka” adlı romanının önsözünde bu

⁶ http://vatankitap.gazetevatan.com/haber/insanlikten_cikaran_dehadan_cagin_en_buyuk_yazarina/1/2360 (14 Ekim 2014)

⁷Sevinç Üçgül, **Rus Göçmen Edebiyatı-1**, Ankara, Kapadokya Yayınları, 2006, s. 176.

eserin onun ilk romanı olduğunu ve onun üzerinde evlendikten hemen sonra 1925 baharında Berlin’de çalışmaya başladığını aktarır. Ayrıca, romanın 1926 yılının başlarında bittiğini ve göçmenlerin kurduğu bir yayınevi tarafından basıldığını da belirtir.⁹ Birçok romanında Nabokov kendini de karakterlerinin içinde var etmiştir. Örneğin, Vivan Darkbloom karakterinin adı Vladimir Nabokov’un adının harflerinin yer değiştirmesiyle oluşan bir isimdir.¹⁰

Yazar, “Maşenka” adlı romanında, göçmen olarak Berlin’de yaşayan ve yurdunda bıraktığı kız arkadaşını aklından çıkaramayan bir gencin gözüyle yüreğindeki sevdanın Rusya’da kaldığını anlatmaya çalışır.¹¹

“Karanlıkta Kahkaha” adlı romanı ise yazarın Berlin’de yayınlanan son eseridir. Bu romanda evli bir adamın genç bir kızla olan ilişkisi ve sonrasında çöküşe doğru giden bir hayat hikâyesi anlatılır. Nabokov’un Rusça ve yabancı edebiyat dersleri ise filologların tekrar tekrar dikkatini çeker.¹²

Nabokov, Berlin’deki siyasi çalkantıdan etkilenip, karısını ve çocuğunu da alarak Paris’e yerleşir. Burada kaldığı süre içinde “Cinnet” (1936) ve “İnfaza Çağrı” (1938) eserlerini yayımlar. “İnfaza Çağrı” yazarın yaşamla ölüm arasındaki gerilimi ele aldığı eseridir.

⁸Terry Patrick, *A Formal Analysis Of The Theme Of Art In Nabokov’s Russian Novels (Nabokov’un Rusça Romanlarında Sanat Temasının Formal Bir Analizi)*, McGill Üniversitesi, Doktora Tezi, Kanada 1973, s. 56.

⁹ V. Nabokov, *Maşenka*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2012, s. 9.

¹⁰ Bade Erbayav, *Göç yolunda Nabokov’un İstanbul’da bir günü: "oyun yazımı çalışması" / Nabokov’s one day in Istanbul on the migration path: an example of play writing*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2011, s. 6.

¹¹ <http://www.delinetciler.org/edebiyatcilarin-biyografileri/46990-vladimir-nabokov-kimdir.html> (15 Eylül 2014).

¹² Elmira Rafikovna Guseynova, *Hudojestvenniye Strategii V.V. Nabokova v Lektsiyah Po Russkoy i Zarubejnoj Literature Kak Tekstoporojdayuşiy Faktor, Avtoreferat Dissertatsii Na Soiskaniye Uçyonoy Stepeni Kandidata Filologičeskih Nauk (Metin Faktöründe Rusça ve Yabancı Edebiyat Dersleri’nde V.V. Nabokov’un Sanatsal Stratejisi)* Saratovskiy Gosudarstvennyy Universitet, Doktora Tezi, Saratov 2013, s. 3.

Bir süre sonra Paris'te de huzuru bulamayıp, ailece Amerika'ya göç ederler. Burada Nabokov'un edebi kimliği artık iyice oturmaya başlar. Amerika'da yazılan ilk romanı “Sebastian Knight'ın Gerçek Yaşamı”dır. (1941) “Lolita” (1955) adlı romanında ise kendinden yaşça küçük, hatta çocuk denilebilecek bir kıza âşık olan bir adamın hikâyesi anlatır. “Başlangıçta, kitapta sadece pornografik öğeler bulan okur ve eleştirilenler, Nabokov'un büyük yıkımların altında ezilen bireye odaklandığını fark ederler ve “Lolita”nın kıymetini anlayıp hakkını verirler.”¹³ Andrea Pitzer isimli Amerikalı gazeteci ve yazar Nabokov'un iki savaş ve bir devrim görmüş olmasına rağmen bir şekilde kendini yeni bir biçimde tekrar keşfetmeyi başardığını söyler, hem bir sanatçı, hem de sanatçı olmanın simgesi haline geldiğini, tam yazmak istediği türden kitaplar yazarak, şöhreti yakaladığını yazar.¹⁴

Yazarın bundan sonraki romanı ise, “Pnin”dir (1957). Bu kitapta bir profesörün, haddinden fazla iyi niyetli bir adamın hikâyesi anlatılır. V. Nabokov kendini sadece yazarlıkta kanıtlamış biri değil, ayrıca, o bir şairdir. “Solgun Ateş” (1962) adlı bir şiir kitabı da yayımlar. Adını Shakespeare'nin Atinalı Timon'undan alan “Solgun Ateş” “metinbiçimsel bir düzenleme” tanımına uygun görülür. Bu kitap, 999 dizelik bir şiir, bu şiirin açıklamaları ve dizini içeren bir eserdir.¹⁵ Arkasından da kendini okuruna “Konuş, Hafıza” adlı otobiyografisiyle tanıtır. Araştırmacı Kerem Aslan, çocukluğunu, geçmişi ararken onu yeniden oluşturan bir yazarın kendi hafızasıyla okuruna şöhretini kanıtladığını ancak Nabokov'un çocukluk anılarına da çoğu kez belirli bir an ya da bir nesnenin, kaynaklık ettiğini söyler.¹⁶

Fakat “Lolita” kadar yankı uyandırmadığı, belki çoğu kişinin ismini bile duymadığını “Ada Ya Da Arzu” (1969) adlı romanı da konusu itibarıyla dikkat çekici bir romandır. Bu roman hakkında Hırvatistanlı yazar ve eleştirici Nataša Govedić

¹³http://vatankitap.gazetevatan.com/haber/insanliktan_cikaran_dehadan_cagin_en_buyuk_yazarina/1/2360 (14 Ekim 2014).

¹⁴http://vatankitap.gazetevatan.com/haber/insanliktan_cikaran_dehadan_cagin_en_buyuk_yazarina/1/2360 (14 Ekim 2014).

¹⁵ http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/kitap/30625/Nabokov_dan_Solgun_Ates_.html (20 Kasım 2014).

¹⁶ <http://www.edebiyathaber.net/kerem-aslandan-nabokovun-konus-hafiza-adli-kitabi-uzerine-bir-yazi/> (25 Ekim 2014).

Ada'nın muhtemelen Nabokov'un en özenli görsel üstünlük şöleni olduğunu, “Ada” isminin Rusça bir kelime olan cehennemden geldiğini “Ardor” kelimesinin ise romanın başlığından Ada'nın takma adı olan kahramanın tutkusu ve seksi coşkunu anlamına geldiğini aktarır.¹⁷

Bu romanda yasak bir aşk okuyucuya masumane denilebilecek bir dille aktarılır. Nabokov kahramanların çocukluk aşklarını yüceltir ve bütün hayatları boyunca bu aşka ve birbirlerine bağlı kalarak çocukluklarını da koruduklarını hissettirir.

Arkasından yazdığı “Saydam Şeyler” (1972) de yine yankı uyandıran romanlarında biri olur. “Göz” adlı romanında ise intihar ederek ölmüş bir adamın gözünden hayatı anlatan bir adamın hikâyesini yazar. 1947'de Nasyonal Sosyalizmi konu eden “Uğursuz Dönemeç” adlı romanını yayınlar.

Ayrıca, Vladimir Nabokov 1948-58 yılları arasında ABD'deki çeşitli üniversitelerde Rus edebiyatı dersleri verir. V. Nabokov'a göre okur olmak, aslında onun eserlerinin okuru olmak çok kolay değildir. Yani okuyucu onun kitaplarını anlamak için pek çok savaş ve siyasi olay hakkında bilgili olmalıdır.

V. Nabokov'un bir kelebek tutkusu da vardır. Onun bu tutkusu hayatı boyunca devam eder. 1977'de ölmeden birkaç gün önce oğlu Dimitri, babasını ağlarken görür ve neden ağladığını sorduğunda, Nabokov oğluna penceredeki kelebeğin peşinden artık gidemeyeceğini söyler.¹⁸

Hayatı boyunca şiddetten, vahşetten, savaşlardan nefret eden ve bir mülakatında “Kaba insanların barbarlıklarından öğreniyorum. Siyah ya da beyaz fark etmez. Kırmızı sahtekârlar, pembe şarlatanlar...”¹⁹ diyecek kadar keskin görüşlere sahip olan

¹⁷ <http://etabeta.univ.trieste.it/dspace/bitstream/10077/2390/1/10.pdf> (5 Ekim 2014).

¹⁸ <http://www.notosoloji.com/promotion/nabokovun-mavileri-kelebek-tutkusu/> (12 Kasım 2014).

¹⁹ www.edebiyathaber.net/hasan-sarac-nabokovun-yasami-ve-yapitlari-yazdi (25 Ekim 2014).

Nabokov, 2 Temmuz 1977 tarihinde İsviçre’de Montrö şehrinde ölür. UNESCO tarafından 1991 yılı Nabokov yılı olarak ilan edilir.

Sevinç Üçgül *Rus Göçmen Edebiyatı* kitabının ilk serisinde “Entelektüel Rus ve Amerikan yazarı diye tanımlanan V. Nabokov’un, Rus Göçmen Edebiyatı’nın birinci bölüm yazarların ilki olduğunu ve bu bölüm yazarlarının öne çıkan eserlerinin şiirler olduğunu söyler.”²⁰ Bade Erbayav *Göç Yolunda Nabokov’un İstanbul’da Bir Gününü* adlı tezinde “Rusya’da geçirdiği yirmi yıl (1899-1919) için tez niteliğindeki kavis olduğunu İngiltere, Almanya ve Fransa’daki gönüllü sürgünlüğünün (1919-1940) ise açık şekilde bunun antitezi olduğunu onu evlat edinen ikinci memleketi, on bir yıl geçirdiği dönemin ise (1940-1960), bir tez oluşturduğunu, bunun da aynı zamanda yeni bir antitez oluşturduğunu dile getirir.”²¹

Rus postmodernizmi için Nabokov’un en güncel eserleri: “Priglaşeniye Ha Kazn” (İnfaza Çağrı), “Lolita”, “Dar” (Hediye), “Drugiyе Berega” (Diğer Diyarlar), “Zaşita Lujina” (Lujin savunması) “Ada”, “Podvig” (Kahramanlık), “Otçayaniye” (Cinnet), “Look at the Harlequins!” (Palyaçolara Bak) ve “Ultima Thule” dur (En Üst Derece). Nabokov eserlerinin en çok talep edilen türleri: roman, hikâye, şiir ve dramatik türlerdir.

Bilindiği gibi 1980’li yılların sonlarına doğru V. Nabokov yazıları resmi Sovyet edebiyat döneminden suni bir şekilde çıkartılır, yazarın adı eleştirilerde ve edebi kaynaklarda neredeyse hiç anılmaz. Fakat Nabokov Rus diasporasının²² pek çok eleştiri değerlendirmelerine göre de Rus edebiyatının evriminden düşmüş durumdaydı. Göçte (Ve sonra “perestroyka” metropolünde) Nabokov ile ilgili Rus edebiyatının

²⁰ Üçgül, **Rus Göçmen Edebiyatı-1**, s. 173.

²¹ Bade Erbayav, *Göç yolunda Nabokov’un İstanbul’da bir günü: "oyun yazımı çalışması"*, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2011, s. 5.

²² Diaspora; 1. Herhangi bir ulusun yurdundan ayrılmış kolu, kopuntu. 3. Yahudilerin ana yurtlarından ayrılarak yabancı ülkelerde yerleşen kolları, kopuntu olarak tanımlanır. (Şükrü Haluk Akalın, **Büyük Türkçe Sözlük**, Ankara, Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011, s. 655).

geleneklerine uymayan bir yazar itibarı oluşturuldu. Bugün ise Nabokov, (Edebi eleştirilere inanılırsa) yeni nesil Rus edebiyatçılarına yol gösteren bir yazardır.²³

Nabokov, yazarlıkta ve şairlikteki üstün başarısını pek çok yazarı etkilemesiyle gözler önüne serer. Hikâye anlatımı ile gazeteciliği birleştiren yazar Andrea Pitzer onun biyografisini yayınlar. Bir söyleşide Türk yazar Oğuz Atay “Fransız yazarlar Stendhal (1783-1842) ve Laclos (1741-1803), İngiliz yazar George Eliot (1819-1880), ABD’li yazar Henry James (1843-1916), Amerikalı yazar Melville (1819-1991) ve Nabokov gibi ustalardan da etkilendiğini düşündüğünü, insanın roman yazmak istediğinde bir yazarın dediği gibi, başka romanlara heyecan duyarak kapıldığını ‘Hayatı roman’ olanların yazdığının pek görülmediğini söyler.”²⁴

Aynı şekilde, 1952 doğumlu ünlü Türk yazarı Orhan Pamuk da Nabokov ile ilişkisinden bahsederken şu cümleleri kullanır: “*Bir de sürekli gereksinim duyduğum yazarlar vardır. Bu tür büyük yazarların büyüklüğü sanki biraz da onlara duyduğumuz bu ihtiyaçtan kaynaklanır. Nabokov sürekli yeniden okuduğum bu vazgeçilmez yazarlardandır.*”²⁵

Orhan Pamuk V. Nabokov için “Ada Ya Da Arzu” romanının İletişim Yayınları örneğinin önsözünde ayrıca bazı yazarların okuyucularına çok şey öğretmelerine, hayat, yazı ve edebiyatla ilgili temel görüşlerini oluşturmalarına, onların sevilerek okunmalarına rağmen bir dönemde kaldıklarından, daha sonraki yıllarda yeniden okunuyorlarsa, hâlâ gerek duyulduğundan değil, eskiden okudukları için, okuduklarını, ABD’li yazar ve gazeteci Hemingway (1899-1961), Fransız yazar ve düşünür Sartre (1905-1980), Fransız yazar ve filozof Camus (1913-1960), hatta Nobel ödüllü ABD’li yazar Faulkner’ın (1897-1962) kendisi için bu tarz yazarlardan olduğunu,

²³ Vyaçeslav Vladimiroviç Desyatov, *Ruskiye Postmodernisti i V.V. Nabokov: İntertekstualniye Svyazi (Rus Postmodernistler ve Nabokov: Metinlerarası İlişkiler)* Altayski Üniversitesi Doktora Tezi, Barnaul 2004.<http://www.dissercat.com/content/russkie-postmodernisty-i-vv-nabokov-intertekstualnye-svyazi> (8 Kasım 2014).

²⁴ <http://www.arkakapak.com/genel/kendi-hayatinin-yazari-olmamak/> (20 Eylül 2014).

²⁵ Nabokov, **Ada Ya Da Arzu**, s. 9.

onları nadiren eline aldığında, bu yazarların artık ona yeni bir güç aşlamalarını beklemediğini, bir zamanlar onu nasıl etkilediklerini hatırlamak istediğini söyler.²⁶

Her yazar gibi V. Nabokov da maddi zorluklar yaşar. Yaşadığı dönemin siyasi çalkantıları da buna eklenince manevi anlamda da sıkıntılar çeker. Edebiyat tarihinden görüldüğü gibi bazı yazarlar sadece karnını doyurabilmek, geçimini sağlamak için yazar. Gazete yazarı Erdinç Akkoyunlu Nabokov'un söylediği gibi Rus yazar Dostoyevski'nin (1821-1881) yaşamının çeşitli dönemlerinde yasadıkları yüzünden istediği için değil de geçinmek için yazmış olduğunu buna rağmen büyük eserleri olan Suç ve Ceza (1866), Kumarbaz (1867), Cinler (1872), Budala (1869), Karamazov Kardeşler'i (1881) bu dönemde yazdığını, adeta metin fabrikası gibi çalıştığını söyler. Bununla birlikte metinlerinde Rus milliyetçiliğinin aşırılığıyla, insanın iyi yanlarını görmenin eksikliği olduğunu, ama Nabokov'un iddia ettiği gibi Dostoyevski edebiyatı Rus edebiyatında Tolstoy'un ilk sırada olduğu listeye giremeyecek denli kötü olmadığını söyler. Ona göre Nabokov, Tolstoy'un (1828-1910) yaşamını kaybettiği o tren istasyonunda kendi benliğine seksen iki yaşında çıktığı yolculukta elinde Karamazov Kardeşler'in bulunduğunu es geçtiğini, aynı zamanda iyi bir romanın her anının ince hesaplarla değil de imgenin akla düşüp yeniden hatırlama sürecinde kâğıda ne denli yazarın kendince en doğru yani en farklı şekilde hatırlayarak döktüğünde iyi metin olduğunu unuttuğunu aktarır.²⁷

Kalifornia Üniversitesi'nin saygın profesörü, bütün dünya Nabokov toplumunun iki kez başkanı, uluslararası Nabokovseverler internet forumunu oluşturan ve Vladimir Nabokov'un eserlerini inceleyen uzmanlarla aynı sırada olan bilim adamı ve Nabokov'un eserlerine anahtar olan "Nabokov'un Dünyaları ve Antidünyaları" adlı kitabın Kanadalı yazarı Donald Burton Johnson (1908-1984), Amerikan Üniversiteleri'nde geniş ölçüde Nabokov'un öğretilendiğini ve onun hakkında İngiliz ve Rus edebiyatında çokça araştırmanın mevcut olduğunu, pekçok üniversitenin özellikle

²⁶ Nabokov, **Maşenka**, s. 9.

²⁷ <http://rusyaanaliz.com/nabokovdan-edebiyat-elestirisi-dersleri/> (5 Aralık 2014).

ve sadece onun eserleri üzerine kurulan kurslar düzenlendiğini, her yıl kısmen veya tamamen Nabokov'a ayrılan yeni doktora tezleri ve bilimsel kitaplar yazıldığını söyler.²⁸

Nabokov'un 1999 yılında kutlanan 'yüzyılın medya bilgisi' konferanslar, türlü yayımlar ve sergiler aracılığıyla onu Amerika'da, Rusya'da, Batı Avrupa'da ve Japonya'da topluma en iyi şekilde tanıtır. O günden bu yana ona ve eserlerine toplumun ilgisi azalmış olsa da Nabokov modern edebiyatın klasiği olarak tanındı. Onu okuyanlar, hem İngiliz hem Rus kültürüne ait olanlardır. Eserleri ise sayısız dile çevirilmiştir. V. Nabokov'un çalışmalarını bir araya toplayan kitaplar Rusça, İngilizce, Almanca ve Fransızca olarak yayınlanır. Onun eserlerinin özellikle İngiliz-Amerikan ve Rus kültürlerinde pek çok bilim adamı ve okuyucu neslini besleyeceği bildirilir.²⁹

Görüldüğü gibi V. Nabokov sadece Rusya'da ya da Amerika'da değil, tüm dünyada tanınan ve eserlerine saygıyla bakılan bir yazardır. Öyle ki Yeni Zelanda'da da adından çokça bahsedilir. Örneğin, Yeni Zelandalı Edebiyat uzmanı, Kuzey İrlanda kökenli edebiyat kuramcısı ve her şeyden önce Vladimir Nabokov'un tam biyografi yazarı 1952 doğumlu akademisyen Brain Boyd'a göre Nabokov, İtalyan yazar İtalo Kalbino (1923-1985), 1937 doğumlu Rus yazarı Andrey Bitov, 1949 doğumlu İngiliz romancı Martin Emis ve 1952 doğumlu Türk yazar Orhan Pamuk gibi dünyaca ünlü ve önemli yazarlar tarafından üzerine dikkat ve hayranlık toplayan bir şahıstır. Elliden seksen yaşa kadar olan bu yazarların aralarında genç olanlardan 1975 doğumlu İngiliz yazar Zeidi Simith, 1964 doğumlu Bosna Hersek'li yazar Aleksandr Hemon ve hatta yaşı otuza kadar olan yazarlar da vardır.³⁰

²⁸ <http://www.svoboda.org/content/transcript/401558.html> (14 Ocak 2015).

²⁹ <http://www.svoboda.org/content/transcript/401558.html> (10 Ocak 2015).

³⁰ <http://www.svoboda.org/content/transcript/401558.html> (10 Ocak 2015).

Русские романы (Rusça Romanları)

1. “Машенька” (Maşenka)
2. “Король, дама, валет” (Rua, Dam, Vale)
3. “Защита Лужина” (Luşin Savunması)
4. “Подвиг” (Kahramanlık)
5. “Камера обскура” (Karanlıkta Kahkaha)
6. “Отчаяние” (Cinnet)
7. “Приглашение на казнь” (İnfaz’a Çağrı)
8. “Дар” (Hediye)

Английские романы (İngilizce Romanları)

1. “The Real Life of Sebastian Knight”
“Подлинная жизнь Себастьяна Найта” (Sebastian Knight’in Gerçek Yaşamı)
2. “Bend Sinister”
«Под знаком незаконнорожденных» (Gayrimeşru Doğanların Yıldızlığı Altında)
3. “Lolita”
“Лолита” (Lolita)
4. “Pnin”
“Пнин” (Г. Барабтарло çevirisi ile).
“Пнин” (Б. Носика çevirisi ile).
“Пнин” (С. Ильина çevirisi ile).
5. “Pale Fire”
“Бледное пламя” (С. Ильина çevirisi ile) (Solgun Ateş)
6. “Ada or Ardor”
“Ада, или Стрась” Части 1-2. (С. Ильина çevirisi ile). (Ada ya da Arzu)
“Ада, или Стрась» Части 3-4. (С. Ильина çevirisi ile).
7. “Transparent Things”
“Прозрачные вещи” (С. Ильина çevirisi ile). (Saydam Şeyler)
8. “Look at the Harlequins!”

“Смотри на Арлекинов!”(С. Ильина çevirisi ile). (Palyaçolara Bak!)

“The Original of Laura” (Laura’nın Aslı)

Рассказы (Hikâyeleri)

Сборник «Возвращение Чорба» (“Chorba’nın Dönüşü” Kitabı)

1. “Возвращение Чорба” (Chorba’nın Dönüşü)
2. “Порт” (Liman)
3. “Звонок” (Çağrı)
4. “Письмо в Россию” (Rusya’ya Mektup)
5. “Сказка” (Masal)
6. “Рождество” (Noel)
7. “Гроза” (Fırtına)
8. “Бахман” (Bahman)
9. “Путеводитель по Берлину” (Berlin Rehberi)
10. “Подлец” (Hain)
11. “Пассажир” (Yolcu)
12. “Катастрофа” (Felaket)
13. “Благость” (İyilik)
14. “Картофельный эльф” (Patates Elfi)
15. “Ужас” (Korku)

Сборник «Соглядатай» (“Göz” Kitabı)

1. “Соглядатай” (Göz)
2. “Обида” (Öfke)
3. “Лебеда” (Pelin Otu)
4. “Terra Incognita” (Bilinmeyen Yer)
5. “Встреча” (Karşılaşma)
6. “Хват” (Kavrama)
7. “Занятой человек” (Meşgul Adam)

8. “Музыка” (Müzik)
9. “Пильграм” (Pilgram)
10. “Совершенство” (Mükemmellik)
11. “Случай из жизни” (Hayattan Bir Olay)
12. “Красавица” (Güzel Kız)
13. “Оповещение” (Tebliğ)

Сборник «Весна в Фиальте» (“Fialte’de Bahar” Kitabı)

1. “Весна в Фиальте” (Fialte’de Bahar)
2. “Круг” (Daire)
3. “Королек” (Çalı Kuşu)
4. “Тяжелый дым” (Ağır Duman)
5. “Памяти Л. И. Шигаева” (L.İ. Şigayeva’nın Anısına)
6. “Посещение музея” (Müze Ziyareti)
7. “Набор” (Set)
8. “Лик” (Yüz)
9. “Истребление тиранов” (Zorbaları Yok Etme)
10. “Василий Шишков” (Vasiliy Şişkov)
11. “Адмиралтейская игла” (Admiralteyskaya İğnesi)
12. “Облако, озеро, башня” (Bulut, Göl, Kule)
13. “Уста к устам” (Ağız Ağıza)
14. “Ultima Thule” (En Yüksek Derece) (Nabokov’un ikinci bölümü Solus Rex adlı bitmemiş romanı)

Вне сборников (Kitap Dışı Olanlar)

1. “Нежить” (Gerçekdışı)
2. “Слово” (Kelime)
3. “Случайность” (Rastlantı)
4. “Драка” (Kavgı)

5. “Бритва” (Tıraş Vıçağı)
6. “Рождественский рассказ” (Noel Hikâyesi)
7. “Волшебник” (Sihirci)
8. “Удар крыла” (Kanat Darbesi)
9. “Пасхальный дождь” (Paskalya Yağmuru)
10. “Венецианка” (Venediktli Kadın)
11. “Как-то раз в Алеппо...” (С. Ильина çevirisi ile) (Bir Zamanlar Aleppo’da...)
12. “Помощник режиссера” (С. Ильина çevirisi ile) (Yönetmen Muavini)
13. “Забытый поэт” (С. Ильина çevirisi ile) (Unutulan Şair)
14. “Знаки и символы” (С. Ильина çevirisi ile) (İşaretler ve Semboller)
15. “Сцены из жизни двойного чудища” (С. Ильина çevirisi ile) (Çifte Canavarın Hayatından Sahneler)
16. “Сестры Вейн” (Г. Барабтарло çevirisi ile) (Vein Kızkardeşler)
17. “Сестры Вэйн” (С. Ильина çevirisi ile) (Vein Kızkardeşler)
18. “Ланс” (С. Ильина çevirisi ile) (Mızrak)
19. “Второе добавление к "Дару"” (“Hediye”ye İkinci İlave)

Поэзия (Şiirleri)

Сборник «Стихотворения» (1916 г.) (“Şiirler” Kitabı)

1. “Из альманаха “Два пути” (“İki Yol” Adlı Almanak’tan)
2. “Горный путь” (Dağ Yolu)
3. “Гроздь” (Salkım)
4. “Из сборника «Возвращение Чорба» (“Chorba’nın Dönüşü” Adlı Kitaptan)
5. “Из сборника “Стихотворения 1929–1951” (“1929-1951 Şiirleri” Kitabından)
6. “Из сборника “Poems and problems” (“Şiirler ve Problemler” Kitabından)
7. “Стихотворения, не входившие в прижизненные сборники” (Hayattayken Çıkan Kitaplarına Alınmayan Şiirleri)
8. “Шуточные стихотворения” (Esprili Şiirler)

9. “Стихотворения из рассказов и романов” (Hikâyelerden ve Romanlardan Şiirler)
10. “Переводы” (Çeviriler)
11. “Университетская поэма” (Üniversite Poemi)
12. “On translating “Eugene Onegin” (Yevgeni Onegin Çevirisi)

Драматические произведения (Tiyatro Eserleri)

1. “Пьесы в стихах” (Manzun Piesler)
2. “Пьесы в прозе” (Düzyazı Piesler)

Воспоминания (Anıları)

1. “Другие берега” (Diğer Diyarlar)
2. “Память, говори” (С. Ильина çevirisi ile). (Konuş, Hafıza)

2.1. V. NABOKOV’UN “MAŞENKA”, “KARANLIKTA KAHKAHA” VE “ADA YA DA ARZU” ROMANLARININ AYRINTILI İNCELEMESİ

2.1.1. V. NABOKOV’UN “MAŞENKA” ADLI ROMANININ ÖZETİ

Vladimir Nabokov’un bu romanında 1917 Rus devriminden kaçıp Almanya’ya göç eden bir genç ve onun gibi farklı hayat hikâyeleri olan insanların Almanya’da çok berbat bir pansiyonda geçirdikleri günler anlatılır. Yazar roman boyunca Ganin’in anılarından bahseder. Maşenka adında bir Rus kızı ile geçirdiği anlar ve delicesine özlem duyduğu memleketi Rusya’dan bahsedilir. Onun gibi pansiyonda Rusya hasretiyle yanıp tutuşan ve özlemi Ganin’inkinden daha ötede olan eski Rus şair Podtyagin de vardır.

Yazar, romanın başkahramanı Ganin’in yıllar önce yaşadığı masum aşkının izlerini hâlâ kalbinde sakladığını gösterir. Ganin’in anılarının birden depreşmesi ve

kendini geçmişle şimdi arasında gidip gelirken bulması, ilk defa, kaldığı pansiyonda komşusunun ona hasretle gelmesini beklediği karısının fotoğrafını göstermesiyle başlar. O an Ganin için unutulmaz bir acı olarak kalır, Maşenka'yı, o büyüü aşkı hatırlamaya başlar. Bay Alfyorov'un yollarını gözlediği karısı, Ganin'in ilk aşkı Maşenkadır. Ganin onu yıllar önce çok sevmiştir. Kız Askeri Hastanede hemşirelik yapar. Onu ilk gördüğü anda, Ganin'in kalbi bir kuşun kalbi kadar hızlı atar. Kız da onu çok sever fakat Ganin St. Petersburg'ta okuduğu için çoğunlukla ancak yazları görüşebilirler. Araya giren özlemle aşkları daha da büyür. Her buluşma bir mutluluk, her ayrılıksa ikisi için de hem hüznün hem de bir sonraki kavuşmanın habercisi olur. Ganin Maşenka'ya âşık olmakta haksız değildir: Maşenka narin, sevimli ve masumiyetin verdiği baş döndürücü güzelliكتedir. Aynı zamanda kalbindeki ve ruhundaki Ganin aşkı öyle büyüktür ki kendisine ayrı bir cazibe katar ve duyduğu sevgi tanımlanırsa Ganin'in sevgisi onunkinden daha aşağıda kalır.

Ganin Maşenkayı sever fakat bazen çabuk sıkılan birisidir. Bir keresinde ailesi Maşenka'yı Moskova'ya gönderir ve Ganin'in bundan dolayı bir rahatsızlığı, bir üzüntüsü olmaz aksine Maşenka'nın gidişiyile rahatlar. Ganin'in bir zamanlar çok sevdiği Maşenka'dan çabuk sıkılması, araştırmada tanımlamaları verilen aşkın türlerinden 'romantik aşk' kapsamına girer. Bu aşk türünde tutku vardır fakat bağlılık olmadığı için aşk çabuk biter. İki âşık daha sonra tekrar bir araya gelseler de çok sonraları Ganin Maşenka'yı yapmacık bulmaya ve artık ona âşık olmadığını düşünmeye başlar ve bundan kendince emin olur.

Bir süre sonra, Ganin halk okuluna girer ve sevgililer ayrılırlar. Ganin devrimin yapıldığı yıl Maşenka ile yine karşılaşır ama bu planlı bir karşılaşma değildir, sadece bir rastlantıdır. Fakat Ganin'in içinde hâlâ ona karşı ismini koyamadığı, tarifini yapamadığı, ne olduğunu bilmediği duygular vardır. Maşenka trenden indiğinde Ganin onun arkasından bakıp, onu asla unutmayacağını düşünür. Bir daha onu hiç görmez. Ganin Maşenka'dan neden ayrıldığına bir anlam veremez. Kendisi hiçbir zaman tam olarak ne istediğini bilen biri olmadığı için bunu anlamaya da çalışmaz.

Ganin'in Bay Alforyov ile tanışması hiç de hoş olmaz. Sinirli biri olan Ganin asansörde karşılaştığı Bay Alforyov ile kavga etmemek için kendini zor tutar. Alforyov çok geveze biri olduğundan etrafındaki insanları çok çabuk bunaltır. Buna bir de asansör eklenince durum içinden çıkılmaz bir hal alır. Kapalı kaldıkları asansörden çıkarlar ancak Ganin'in kafasında Alforyov aptal bir geveze olarak kalır. Ayrıca, Ganin'in Berlin'de Lyudmila adında bir sevgilisi vardır. Ganin'in içinden çoğu kez Berlin'i ve Lyudmila'yı da bırakıp gitmek gelir ancak buna bir türlü cesaret edemez. Ganin bir zamanlar vefasız biri olarak anılır ancak yıllar onu değiştirir, olgunlaştırır. Lyudmila'yı uzun zaman terk edemez ve kendisine onu sevmediğini söyleyemez.

Ancak bir gün Ganin kendinde bu cesareti bulup ondan ayrılmayı başarır. Bunun üzerine Lyudmila, Ganin'in pansiyon komşusu Klara vasıtasıyla mektuplar ve bazı notlar yollasa da Ganin bunlara cevap vermez. Ganin'in pansiyon arkadaşı Klara, yirmi beş yaşlarında, sarışın, dolgun göğüslü, hoş bir bayandır ve Ganin'den hoşlanır ancak kendisi çok utangaç, mağrur bir kız olduğundan bunu hiçbir zaman kendisine söyleyemez. Ancak yine de Ganin'e duyduğu hisler onu bazen cesaretli biri yapar.

Ganin'in pansiyonda en iyi anlaştığı kişi, yaşlı şair Podtyagindir. Paris vizesini bekleyen Podtyagin Ganin'e hep bu uğurda yaşadığı aksaklıkları, beklentilerini ve yurt özlemine anlatır. İyi iki dost gibi dertleşirler ve Ganin vize işlemleri için ona yardım eder. Ganin'in arası baletler Kolin ve Gornotsvetov ile ne iyi ne kötüdür. Bay Alforyov çok geveze fakat iyi niyetli biridir. Bir keresinde gece odasında şarkı söylerken Ganin çok sinirlenir, odasına gidip onunla tartışmak ister, ancak Bay Alforyov onun o sinirli halini görmesine rağmen, ince davranışıyla onu içeriye davet edince Ganin bir şey söyleyemez. Bay Alforyov sürekli karısının bu cumartesi geleceğinden bahseder, nitekim birlikte otudukları akşam da bu konuşmalarla geçer. Ancak bu sefer Ganin'in hiç aklına gelmeyecek bir şey olur. Bay Alforyov, Ganin'e karısının resmini gösterir. “*Bu benim karım Maşenka*” der. O geveze adamın karısı bir zamanlar onun çok sevdiği ilk aşkıdır. Ganin, Maşenka'nın bu çirkin adamla evlendiğine çok şaşırır.

Ganin, bu andan sonra geçmişle şimdiki anı birbirine karıştırır. Âdeta akli bedeninden bağımsız hareket eder. Bu sarhoşlukla başka âlemlere gider gelir ve sanki Maşenka onun için geliyormuş gibi kendini buna hazırlar. Hatta kendini bu büyüye o kadar kaptırır ki bu dönemde Lyudmila'dan ayrılırken başkasına âşık olduğunu söyler. Bay Alfyorov'a bir tuzak kurup, Maşenka'yı karşılamak için istasyona kendisi gider. Alfyorov, bir gece önceki kutlamada fazla içki içirip, sarhoş edince, Ganin'den saati sabah beş buçuğa kurmasını ister. Fakat Ganin ona bir kötülük yapar ve Alfyorov'un saatini yedi buçuğa kurar. Böylece sevdiğiyle kavuşmayı planlar. Ganin ve diğer pansiyonerler, o akşam rahatsızlanan Podtyagin'in yanbaşında sabaha kadar beklerler. Podtyagin önceki gün Ganin ile birlikte vize işlemleri için uğraşır, Ganin'in yardımıyla vizeyi alır. Fakat zavallı adam binbir zorlukla almayı başardığı vizeyi cebinden düşürür. Bundan dolayı çok üzülür ve umutsuzluğa kapılır. O akşam Podtyagin birdenbire fenalaşır, Ganin ve diğer pansiyonerler sabaha kadar yanında Podtyagin'i beklerler. Sabah ise Podtyagin ölür. Ganin pansiyondan ayrılır ve istasyona doğru yola koyulur. O, sevdiğini göreceği için çok mutludur. İlk aşkının geleceğini duyduğu günden itibaren kendini geçmişteki mutlu günlerinde hisseder ve gelen mutluluğun onun için olduğuna kendini inandırır. Ganin Maşenka'nın kendisini hâlâ sevdiğini düşünür. Ona kavuşacağı günü ipe çekmesinin sebebi de budur.

Ganin bu duygulara kendini öyle kaptırır ki Maşenka ile o eski günlerdeki gibi buluşacağını düşünür. Onunla buradan gidecekler, kimsenin olmadığı yerlerde mutluluğu yeniden bulacaklardır. Ancak Ganin istasyondayken bu fikrinden vazgeçer. Hiç bir şeyin gerçekleşmeyeceğini düşünüp hayalini kurduğu mutluluğu elinin tersiyle iter.

Ganin Maşenka ile bir daha asla bir araya gelemeyecekleri gerçeğini kabullenir. Kendisi bir kaçak olduğundan hiçbir yerde duramayacak olması onun Maşenka ile geçireceği ömürden vazgeçmesinin sebebi olarak gösterilebilir. Ganin onu öyle zor bir hayata mahkum etmek istemez, Maşenka'ya hakettiği mutluluğu veremeyeceğini düşünür ve istasyona onu karşılamaya gitmesine rağmen başka bir trene binip Berlin'den ayrılır.

2.1.2. ROMANDA YER ALAN KARAKTERLER

2.1.2.1. Maşenka

Maşenka Sivastopol'de bir askeri hastanede çalışan hemşire bir genç kızdır. İnce, narin yapılı biridir. Maşenka Ganinle ilişkileri başladığında on beş yaşındadır. İki âşık ancak yaz ayları görüşebilirler. Bu da onların aşkını başlangıçta körükleyecek; ancak sonra uzaklık onları yoracak, ilişkilerini yıpratacaktır. Sevgililer bir süre sonra ayrılırlar. Bir gün istasyonda karşılaşırlar, birlikte bir süre yolculuk ederler ancak Maşenka beklediği durak gelince trenden iner. İki eski sevgili yolculuk sonunda birbirlerine tekrar selam verip ayrılırlar. Kitapta Maşenka'ya sadece Ganin'in anılarında yer verilir. Maşenka Ganinle ayrıldıktan bir süre sonra başka bir adamla evlenir.

2.1.2.2. Ganin

Ganin 1917 Rus Devrimi'nden kaçıp Berlin'e gelen ve burada kendisi gibi memleket hasreti çekenlerden biridir. Geride savdığı kadını bırakmıştır ve ilk aşkının acısı şimdilerde çektiği vatan hasretiyle bütünleşir. Zaten sevdiği kadının artık yanbaşındaki pansiyon arkadaşının karısı olduğunu öğrenmesi de uzun sürmez. Bay Alforyov Ganin'e karısının resmini gösterir. Gördüklerinde çok üzülüp sinirlenen Ganin, odadan çıkar. Çünkü o geveze adamın karısı bir zamanlar onun çok sevdiği ilk aşkıdır. Bundan sonra Ganin sürekli Maşenka'nın hayali ve anılarıyla yaşar. Fakat eninde sonunda çok eskiden sevdiği kadınla bir hayat sürdüremeyeceğini, kaçak bir hayatı ona sunmanın haksızlık olduğunu anlar.

2.1.2.3. Bay Alforyov

Yazarın romanına da ismini verdiği, iki baş kahramandan birisi olan Maşenka'nın kocasıdır. O da pansiyonda kalır ve pansiyonun en geveze adamıdır. Sürekli karısından ve ona duyduğu aşktan bahseder. Ancak onun bu zayıf yönünü örten başka bir özelliği de vardır ki o da kötü niyetli biri olmayışıdır.

Pansiyondaki kimsenin onu sevdiği söylenemez. Bay Alfyorov şu an Berlin'de bir iş için ortaklık eder. Karısının geleceği günü sabırsızlıkla bekler ancak Ganin'in oyununa gelen Albinus karısı trenden indiğinde sızmış, içkili haliyle uykudadır.

2.1.2.4. Lyudmila

Ganin'in Berlin'deki sevgilisidir. Ganin Lyudmila'ya karşı çok büyük bir sevgi beslemez, aksine o, Ganin için gelip geçici bir sevgilidir. Lyudmila onun için sadece heveslerini ve arzularını tatmin edebileceği biridir.

2.1.2.5. Podtyagin

Yaşlı bir Rus şairidir. Pansiyonda kalanların en yaşlısı ve sevimlisidir. Onun için kurtuluş yalnızca Paris vizesi ve Almanya'dan çıkıp gitmektir. Düz mantığa sahip bir adamdır. Podtyagin Ganinle çok iyi anlaşır, ayrıca Ganin kimseye anlatamadığı sırrını onunla paylaşır.

Podtyagin kendisinin yaşlandığını düşünür ve burada ölüp gideceğini sezer ve bunu arkadaşlarına söyler. Bitmek tükenmek bilmeyen vize işlemleri ve hasret kaldığı özgürlük yüzünden Podtyagin'in artık umudu kalmaz. Podtyagin birkaç kez hastalanır, buna bir de pasaportunu kaybetmesi eklenince zavallı adamın ıstırapı ikiye katlanır ve Berlin'in pis pansiyonunda üzgün ve umutsuz bir halde can verir.

2.1.2.6. Klara

Yirmi beş yaşında genç bir kızdır. İyi yürekli, yardımsever biridir. Dolgun göğüslü, hoş, aynı zamanda mağrur, utangaç bir bayandır. O da pansiyonda kalanlardan biridir. Ganin'den dolayı tanıştığı Lyudmila'nın ona Ganinle yaşadığı özel anları anlatması kendini çok kötü hissetmesine ve utanmasına neden olur.

Klara Ganin'i ilk gördüğü günden beri beğenir ancak bunu ona hiçbir zaman söyleyemez. Buna rağmen Ganin'in yanındayken her şeye cesareti olduğunu hisseder. Ona duyduğu hisler bir gün Ganin'i yanlış anlamasına sebep olur. Klara, Ganin'i ona karısının resmini gösteren Bay Alfyorov'un odasında başka resimler ararken görür ancak onun orada hırsızlık yaptığını düşünür. Ganin ona durumu bir türlü açıklayamaz. Ancak genç kız yine de kimseye bir şey söylemez. Klara aslında Ganin'i sevmeye başlar ancak onun kısa bir süre sonra gideceğini öğrendiğinden ne kendisine ne de ona duygularını açıklamaz.

2.2. V. NABOKOV'UN “KARANLIKTA KAHKAHA” ADLI ROMANININ ÖZETİ

“Karanlıkta Kahkaha” bir zamanlar Almanya’da yaşayan Albinus adlı bir adamın hikâyesini anlatır. Albinus, bir erkeğin sahip olabileceği her şeye sahiptir. İyi bir işi, bol parası, iyi sayılabilecek bir evliliği ve bu evlilikten bir kız çocuğu vardır. Ancak Albinus sahip olduklarının kıymetini bilmeyip bir gün şeytana uyar. Kendinden yaşça küçük bir kızla ilişkisi olur ve zamanla, uğruna çok şeyi kaybedecek kadar ona âşık olur. Albinus’un hayatı bu aşkla altüst olur.

Eşi Elizaabeth, kocasının onu aldattığını anlayınca kızını alıp evden ayrılır, erkek kardeşinin yanına gider. Bunun üzerine Albinus sevgilisi Margot’un yanına taşınır. Parasını kendisinden daha çok seven Margot, Albinus’u büyük evlerinde yaşamaları için ikna eder ve oraya taşınırlar. Albinus’a yıllarca ailesiyle beraber yaşadığı bu eve taşınmak ve anılarla her an burun buruna olmak bazen zor anlar yaşatır. Ancak Margot’a duyduğu aşk, anılarını unutturmasa da üstünü örtmeye yeter. Günler, haftalar geçer. Margot Albinus’u kendine daha da bağlar ve onu eşinden boşanması için ikna etmeye çalışır. Fakir bir ailesi olan Margot küçüklüğünden beri zengin olma hayalleri kurar. Bunun için pek çok kez modellik yapar, oyuncu olmayı ister. Cebi dolgun Albinus bunun için en uygun erkektir çünkü Margot’a deli gibi âşık ve her istediğini yerine getirir. Albinus Margot’un hayallerini gerçekleştirebilmek için hiçbir şeyi ve hiç kimseyi umursamadan çok para harcar.

Fakat artık bazı şeylerin değişme zamanı gelmiştir. Romanın can alıcı noktaları oluşmaya başlar. Önce kızı veremden ölür, sonrasında başına gelenler okuru bir kâbusun içine sürükler. Bir gün Albinus evlerinde bir iş yemeği verir, bu yemek sinemacıların, karikatüristlerin davetli olduğu bir yemektir. Bu yemekte Margot'un Albinus'tan önceki karikatürist sevgilisi Axel Rex de vardır. Bu adam bir zamanlar Margot'u terk etmiş olsa da o davette tekrar görünce içinden onu asla bırakmayacağını geçirir. Her gün bir bahaneyle eve gelir ve Margot'u görür. Başta kendisine hiç yüz vermeyen Margot zamanla ona daha da yakınlaşır. Margot sevgilisi Albinus'u bu adamla aldatmaya başlar. Bunu birinden duyan Albinus Margot'u öldürmek ister ancak kız onu yalanlarına inandırır. Bir tatil dönüşü kaza geçirirler ve Albinus kör olur. Bu durumdan faydalanan Margot ve Rex onun paralarına konma planları yaparlar. Bankadaki hesabından bol miktarda para çekerler. Albinus'un kör gözlerini fırsat bilip aynı evde sevgili olarak yaşarlar.

Elizabeth, Albinus için endişelenir ve kardeşi Paul'ü Albinus'un yanına yollar. Albinus'u bulan Paul, gördüğü manzara karşısında deliye döner; karşısında çırılçıplak oturan, Axel Rex'tir (Paul, Albinus'a kızının hastalığını haber vermeye geldiğinde onu bir kere görür). Paul'ün davranışlarından ne olup bittiğini anlayan Albinus, derhal silahına sarılır, sevgilisini vuracaktır ancak olay sırasında Margot orada değildir. Paul, onu Rex'i vurmaktan alıkoymak ve oradan uzaklaşırlar. Birlikte Paul'ün evine giderler. Albinus pişmanlığından ne Paul ile ne de Elizabeth ile konuşamaz. Ancak içinde büyüyen kin ve nefret duyguları onu Margot'u tekrar bulmaya iter ve bulduğunda yapmak istediği şey Margot'u vurmaktır. Ancak ne yazık ki sevgilisi tarafından vurulan kendisi olur.

2.2.1. ROMANDA YER ALAN KARAKTERLER

2.2.1.1. Albinus

Bir sanat eleştirmeni ve ressamdır. Yazar onun belirli bir çekiciliği olduğunu vurgular. Ayrıca Albinus'a parasının çok olmasının bile aşkta şans getirmediği roman

boyunca yaşadıklarından anlaşılır. Albinus'un çapkın olduğu, aradığı coşkulu aşka kavuşma isteği yaşamış olduğu ilişkilere değinilerek gösterilir. Albinus Elizabeth ile evlenir ve onu sevdiğini, ona sadık bir eş olduğunu düşünür.

Ancak tüm bunlara rağmen Albinus, kalbini hızla çarptıracak bir aşk arar. Albinus'un içindeki şehvet öyle büyüktür ki uğruna kaybettiklerini hiç umursamaz. Romanda bu pek çok kez gözler önüne serilir. Nabokov, Albinus'u kıymet bilmez bir erkek olarak karşımıza çıkarır. Karısı kendisini aldattığını anladığında evi terkederek ve buna rağmen Albinus bu durumu hiç umursamadan sevgilisinin yanına gider.

Albinus kızını veremden öldükten sonra birkaç kez onu düşünüp üzülür ancak sonra yine Margot'un gülücüklerine dalar. Eskiden kızının yaşadığı odaya girer (Artık burası Margot'un oyun odasıdır.) ve orada ölmüş kızının anıları yerine gözünün önüne pin-pon oynayan yaramaz, cilveli Margot gelir. Ayrıca, cenaze törenine giderse karısıyla barışabileceği ihtimalini düşünen Albinus, onunla sıkıcı yıllar geçireceğine Margotla kalmayı tercih eder. Hayatı altüst olmaya başlayan Albinus için artık birbirini kovalayan zor ve kötü günler gelecektir. Öncelikle Margot artistlik hayalleri için Albinus'un parasından istifade eder, sonrasında zavallı adam sevgilisi tarafından aldatılır. Bir zamanlar sahip oldukları birer birer elinden kaymaya başlar. Önce karısından uzak kalır, ayrılır, sonra bir tanecik kızını sonsuza dek kaybeder, zavallı kız ölür. Daha sonra Albinus önce parasını, bununla beraber gelen aldatılmayla onurunu da kaybeder. Ancak bu da yetmez, bir kazada gözlerini de kaybeder. Romanın en kötü kısmı budur ki Albinus sonunda kendi canından olur. Margot'u vurmak isterken kendisi vurulur ve bir hayat böyle biter.

2.2.1.2. Margot

Margot Peters okurun karşısına romanın ikinci bölümünde çıkar. Babası apartman kapıcısı, annesi de temizlik işçisidir. Bir de bir iş yapmadan gezen bir abisi vardır. Margot'un fakirlikle dolu bir hayatı olur, bu hayat ondaki para kazanma hırsını kamçılar. Önce modellik sonra da film yıldızlığını dener. Böylece, hayallerinin peşinden

koşarken hayatı farklı şekiller alır. Albinusla birlikteliği bütün hayallerini karşılayacaktır. Ancak daha sonra sadece parayı değil, aşkı da şehveti de arzuladığı Rex ile olan ilişkisinden anlaşılır. Ayrıca Rex ile ortak fikirleri olan film şirketi kurma işini de Albinus'a yaptırmaları ikisinin de çıkarıcı yapıda kişilikleri olduğunu gösterir.

Albinus'a kaldığı evin adresini gönderdiğinde, amacı karı ile kocayı yavaş yavaş ayırmaktır ve bunu başarır. Albinus'u önce karısından sonra da çocuğundan ayıran, onun cenazesine bile göndermeyen Margot artık ipleri iyice eline alır ve artık Albinus'un onun için yapmayacağı şey yoktur. Margot, Albinus'un parasına âşıktır, onun en üzgün, en perişan zamanında bile Axel ile aşkın doruklarındadır. Kazada kör olan Albinus'u Axel ile aldatır ve onun bu durumundan faydalanarak bankadaki paraların çoğunu ele geçirirler. Romanın sonundaysa Albinus Margot tarafından öldürülür.

2.2.1.3. Elizabeth

Yazarın ağzından Elizabeth adına verilen ayrıntılar şunlardan ibarettir: Elizabeth, kocasını seven, ona güvenen bir kadındır. Bu güven öyle fazladır ki kendisine ve yaptıklarına hiç dikkat etmez. Kocasının gözünde boş şeylerle uğraşan, artık onu etkileyecek vasıflara sahip olmayan silik bir kadın olarak gösterilir.

Elizabeth'in kocasının kendisini aldattığını anladığında dahi, günler süren ağlamalardan sonra bir gün kendi kendine geri döneceğini söylemesi aslında içinde hâlâ bir umut olduğunu gösterir. Oysa bu umut gün geçtikçe azalmaya doğru giden bir hal alır. Albinus ölen kızının cenazesine bile gelme gayretini göstermez. Yine de Elizabeth Albinus'a bağlıdır ve onu düşünmekten vazgeçmez. Kardeşinden Albinus'u bulmasını istemesi ve kendisini aldatan ve terk eden eşini her şeye rağmen kardeşinin evine alması, buna en güzel örnektir.

2.2.1.4. Axel Rex

Axel Rex karikatürist, Margot'un Albinus'tan önceki sevgilisidir. Albinus'un evindeki iş yemeği sırasında onunla tanıştığında karşısında eski sevgilisi Margot'u

görünce şaşırır. Ama bir zamanlar kolaylıkla terk ettiği Margot'un peşini bırakmaya artık niyeti yoktur. Çünkü Margot bu sefer onun karşısına savunmasız fakir bir kız çocuğu olarak değil, zengin ve saygın bir adamın sevgilisi olarak çıkar. Axel Rex Margot'u tekrar elde eder ve onunla birlikte Albinus'un parasından faydalanma planları yapar. Sırasıyla önce Margot'un oynayacağı film için gerekli olan sermayeyi vermesini sağlarlar, sonra da Albinus kör olduğunda, banka hesabındaki paralarına konmaya çalışırlar.

2.3. V. NABOKOV'UN "ADA YA DA ARZU" ADLI ROMANININ ÖZETİ

"Ada Ya Da Arzu", Veen ailesini ve aile üyeleri arasındaki tehlikeli ilişkileri anlatan bir romandır. Durmanov ailesi Estasy'li fakat en gözde malikâneleri Raduga'dadır. Kızları Aqua ve Marina burada doğarlar. Marina bir artisttir. Demon Veen Marina'nın oyunculuğu için bahse girer ve bahsi kazanır. Marina Demon'u çok sever, Demon da onu sever ancak ondan oyunculuğu bırakmasını ister. Marina ise bunu kabul etmeyince ayrılırlar. Demon inat için Marina'nın kızkardeşi Aqua ile evlenir. Bu arada Marina da Demon'un kuzeni Daniel ile evlenir. Ancak Marina ile tekrar görüşmeye başlarlar. Romanda Ada ve Van'in enest aşkları anlatılır ancak burada bir enest ilişki daha var ki o da enişte baldız enestidir. Enişte baldız enesti çoğu Türk toplumlarında görülen, hatta Türkiye'de de fazlasıyla karşılaşılan bir durumdur.

Marina ve Demon herkese rağmen ilişkilerine devam ederler. Bu arada Demon ve Aqua'nın Van adında bir oğlan çocukları olur. İki yıl sonra da bu kez kız kardeş Marina'nın Adeliada adında bir kızı olur. Onun da babası Demon'dur.

Aqua'nın mutsuz bir evliliği olur. Aqua yıllarca akıl hastanelerinde tedavi görür. Kimi zaman kısa süreliğine, kimi zaman da uzun süreliğine hastanede yatar. Aqua, tüm hayatı boyunca kararsız bir durum sergiler. Durumu gittikçe kötüleşir ve sonunda intihar ederek yaşamına son verir.

Van on üç yaşındayken ilk defa teyzesi, kuzenleri ve amcasıyla tanışır. Ardis Konağı'nda geçirdiği bu ilk yıl kuzeni Adeliada (Ada)'dan çok etkilenir. 1884 yazında Ada ve Van'in ilk tanışması, birlikte geçirilecek yazların başlangıcı olur. Aradan sevinç, üzüntü ve çalkantılarla dolu yıllar geçer. Aslında roman, yazarın başkarakterlerin çocukluklarını hatırlaması, geçmişi ve şimdikiyi harmanlayarak anlatmasıyla oluşur. Van artık çok yaşlıdır ve seksen yıl sonra Ada'ya bir zamanlar nasıl âşık olduğunu hatırlar.

Van'ın Ardis Konağı'na ilk gelişinde evde kimse yoktur ve o, kuzenleri Ada ve Lucette ile tanışmak için sabırsızlanır. Teyzesi de gelince tanışır, birlikte çay içerler. Marina, Ada'dan Van'a evin odalarını göstermesini ister. Teker teker bütün odaları gezerler. Ada, Van'a özel odası olan kütüphaneyi de gösterir. Aile büyüklerinin portrelerine bakarlar ve Van gitgide bu geziden sıkılmaya başlar.

Günler geçer, Ada Van'a, kendisi ve Lucette'nin birlikte buldukları oyunları anlatıp gösterir; fakat Van Ada'nın bu aşırı ilgisinden çok sıkılır, bu durumdan hiç hoşlanmaz ve bu konakta kendini adeta kapana kısılmış gibi hisseder. Ada ona aynı zamanda hobisi olan böcek ve tırtıllarını gösterir. Ada'nın bu hayvanlara karşı ilgisi öyle büyüktür ki ileride bir gün kendi Larva Enstitüsünü kurmayı düşünür. Bu şekilde üç kuzen birbirlerini tanımaya, keşfetmeye başlarlar. Aradan geçen günler Van'daki o ilk geldiği zamanlardaki sıkıntılı hallerinin bitmesini sağlar, hatta Van artık burda olmaktan çok memnundur. Ada'dan hoşlanmaya başlar.

Günler geçer, Ada'nın doğum günü yaklaşır ve tam da istediği gibi bir piknik havasında doğum gününü kutlarlar. O gün aynı zamanda Marina'nın doğum günü olduğu için çifte kutlama yapılır.

Artık Van ve Ada'nın aşkı iyiden iyiye belirginleşmeye başlar. Van Ada'yı görür görmez ondan çok etkilenmiştir, şimdikiye ona âşıktır. Yazlar artık onun için ipe çekilen zamanlar olur. Birlikte oyunlar oynayıp, sohbetler ederler. Artık Ada da ona âşık olur, birbirlerini tanıyıp, keşfetmeye başlarlar.

Romanın çoğu Ada ve Van'ın seksen yıl sonra yazdıkları anılardan ibarettir. Bazı parantez içine alınan ayrıcalıklı notlarla okuyucunun dikkati çekilmek istenir. Aslında iki kuzen hiç ortak yön taşımazlar, ikisinin de birbirinden çok farklı hobileri ve merakları vardır. Ama aralarındaki çekim gücü öyle kuvvetlidir ki farklar onları engellemez. Bir gün iki âşık ağaca tırmanır ve burada Van Ada'yı öper. Ada çok utanır ve bunu kimseyle değil, her şeyini bilen hatıra defteriyle paylaşır. Aynı anıyı Van da aynı şekilde hatıra defterine yazar. İki âşık bir süre bu şekilde gizli gizli öpüşmeye devam eder. Bir gün daha da ileriye gidip birlikte olurlar. İkisi de daha çok küçüktür, üstelik Ada bu esnada gördüklerine çok şaşırır ve ne olduğunu, nasıl, neden olduğunu anlayamaz, kafa karışıklığı yaşar.

İki âşık yaşadıkları şeyin yasal olmadığını, akrabaların evlenme izni olmadığını bildikleri için bunu sürekli gizlerler ve sırlarının açığa çıkmasını istemediklerinden ikisi de günlüklerini yakıp imha eder. Van ve Ada'nın ilişkileri birilerinin dikkatini çeker, ikilinin bazı davranışları şüphe uyandırır. Bir gün ahırda bir yangın çıkar ve herkes dışarı kaçar. Bu sırada iki âşık kütüphanede başbaşıdır. Ada ile Van birbirlerine çok yakınlaşır. Arzuların doruklara çıktığı anları yaşamaktalarken birden hizmetçi Blanch'in sesini duyarlar, az daha ona yakalanacaklardır. Ertesi sabah Dan, kızı Ada'ya yangın sırasında nerede olduğunu sorar o da ne diyeceğini bilemez, odasında olduğunu söyler. Aynı soruyu Van'a da sorar. O da Ada ile birlikte kütüphanede olduklarını söyler. Bundan sonra Dan Amca ikisinin ilişkilerinden şüphelenir. Âşıklar artık sadece evde değil konağın bahçesinde de arzularının kölesi olurlar.

Van, babasıyla iki haftalığına Laduga'ya gider. Van bu seyhatten sonra, Luga Mayne'deki okuluna gider. Bu onların ayrı geçirecekleri uzun yılların başlangıcıdır. Van Ada'dan ona sadık kalması için söz vermesini ister. Ada da bu sözü verir. Fakat bazı aksilikler Ada'nın sadakatine gölge düşürür. Ada, Brownhill'deki okuluna kaydolar. Van bazen onu ziyarete gider ta ki Ada'nın ona verdiği sözü tutmadığını duyana kadar. Van sevgilisinin kendisine sadık kalmadığını öğrenince konaktan ayrılır ve uzun süre görüşmezler. İki âşık uzun süre farklı hayatlar sürerler. Van daha sonra Ada'nın iki talibinin olduğunu ve sonra ikisinin de öldüğünü öğrenir. Van için bir rakip kalmaz

ancak; artık Van da Ada ile görüşmek istemez. Bir süre sonra Cordula ile bir ilişkisi olur. Cordula, aslında Van'ın kendisini sevmediğini bilmesine rağmen bu ilişkiye devam eder. Bir süre sonra, Ada Van'a bir mektup yollar. Van cevap yazmayınca ikinci bir mektubu daha yollar, Van onu da cevaplamaz. Bir üçüncüsünü de gönderir o da cevaplanmaz.

Yıllar sonra Van'ın New York'taki apartmanında tekrar buluşurlar. Bu sırada Van'ın babası gelip amcası Dan'in öldüğünü söyler. Van ve Ada'nın ilişkilerinden şüphelenen Demon, onları görüşmek için çağırır. Aynı babanın çocukları oldukları gerçeğini duyan iki âşık için artık hayalini kurdukları gelecek gerçekleşmeyecek hale gelir. Yani iki kuzen aslında öz iki kardeşirler. Van'ın babasının evlenmeden önce teyzesi Marina ile bir ilişkisi olur, bu ilişkiden de Ada dünyaya gelir ancak Ada'yı herkes Daniel'in kızı sanır. Gerçeği öğrenen Ada ve Van yollarını ayırırlar. Ada istediği gibi artist olur ve Andrey Vinelander ile evlenir, Van ise hiç evlenmez. Zamanının çoğunu Avrupa'da geçirir. Tıp eğitimini tamamlar, pek çok kitap yazar. 1922'ye kadar Kingston Üniversitesi'nde çalışır.

Bu arada Ada, İsviçre'ye Lucette'nin yanına gelir ve burada Van ile karşılaşır ve aşkları alevlenir. Ada eşini sevmiyordur ama buna rağmen onu hastalığında yalnız bırakmaz, ona sadık kalır. Ancak hastalık zavallı adamın yakasını bırakmaz ve o ölür. Ada ve Van'a birlikte kalabilmeleri için gün doğar. Çift, hiç zaman kaybetmez ve birlikte yaşamaya başlar. Artık hayatlarının sonuna kadar birlikte kalırlar. Van doksan yaşında anılarını yazmaya başlar, Ada'nın yardımıyla pek çok kitap yazar. Kitabın can alıcı ve tüyler ürperten kısmı ise birbirlerini hala iki âşık gibi severler ve birbirlerinden kopamazlar.

Ada ile Avrupa'da pek çok evleri olur. En çok sevdikleri Swiss Alp Ex'teki evleridir. Ada ile birlikte çok zaman geçirirler. Ada, kelebeklerin fotoğraflarını çekmeye Van da onu izlemeye bayılır. Ada Van'ın anılarını düzenler, onunla birlikte pek çok kitap yazar. Ada Van'ın yazdıklarını çok beğenir çünkü onlarda kendini bulur. Van doksan yedi yaşındayken hastalanır ve ağrıları için morfin almaya başlar. Ancak ağrıları

onu anılarını yazmaktan alıkoyamaz. Yazar son bölümde Van'ın 1922'den beri Ada ile olan birlikteliğini irdeler, Van'ın Adasız bir gün dahi geçiremeyeceğini, ona hep sadık kalacağını anlatır.

2.3.1 ROMANDA YER ALAN KARAKTERLER

2.3.1.1. Ivan Veen

Aqua ve Manhattan zengini Walter D. Veen'in oğludur. Çok akıllı bir delikanlıdır. On üç yaşındayken ilk defa Ardis Konağı'nı ziyaret eder ve kuzenleri Ada ve Lucette ile tanışır. İlk karşılaşmalarıyla Van Ada'ya âşık olur. Yavaş yavaş tensel olarak da birbirlerine yaklaşır. Van İsviçre'de doğar ve pek çok kez seyahat eder. Annesi öldükten sonra kışlarını babasının evinde, Manhattan'da, babasıyla bir yere gitmezse yazlarını da 1881 yılından itibaren Ardis Konağı'nda geçirir.

1885'de İngiltere'de Chose Üniversitesi'nde okumaya başlar ve 1888'e kadar konağa gitmez. Van ek iş olarak sihirbazlık yapar. Takma ismi Mascodagama'dır. Ancak fakülte ondan ya öğrenci kalmasını ya da sihirbazlığa devam etmesini ister. O da okulu seçer. 1889 yazında Van, Ada'nın iki sevgilisinin olduğunu öğrenir ve onları öldürmeye ant içer. Konaktan ayrılır ve Kalugano'da bir düelloda yaralanır, hastaneye kaldırılır. Öldürmeyi planladığı rakiplerinden birinin öldüğünü öğrenir. Daha sonra diğer rakibin de orduda bir çatışmada öldüğünü duyar. Van Kingstone'daki tıp eğitimini tamamlar ve sonra Güney Amerika'ya, Afrika'ya ve Hindistan'a seyahat eder. Ada ve Van 1892'de barışırlar. Emekliliğinden sonra, yaşamının geri kalanında Ada ile birlikte yaşamaya devam ederler.

2.3.1.2. Adelaida Veen

Ada, Marina Walter D. Veen'in kızıdır. 21 Haziran 1872'de doğar. Ardis Konağı'nda annesi, babası ve kızkardeşi Lucette ile birlikte yaşar. Kuzeni Van ile tanıştığında on iki yaşındadır. Van ona âşık olur ve zaman geçtikçe daha yakın olurlar. Van Ada'dan gün geçtikçe daha da etkilenir ve kendi dünyasında garip fantaziler kurmaya başlar.

Ada yıllar sonra zaman zaman ilk öpücüklerini, sarılışlarını hatırlar. Ada ve Van sevgili olduklarında daha çok küçüklerdir. Ada'nın bir larva koleksiyonu vardır. Yazar onun bu hobisine olan hayranlığından Ada ve Van'in doksanlı yaşlarda yazdıkları anıların yanına aldıkları küçük notlarla gösterir.

Yıllar sonra Ada ve Van aslında kardeş olduklarını öğrenirler. Birbirlerinden uzaklaşırlar, Ada, Andrey Andreevich Vineland ile evlenir ve kocası ölünceye kadar ona sadık kalır. Bundan sonra Van ile birlikte yaşamaya başlar, dünya seyahatlerini ve kelebeklerin resimlerini çekmeye bayılır. Ada aynı zamanda Van ile pek çok ortak kitap yazar.

2.3.1.3. Marina Veen

Marina, Walter D. Veen'in karısıdır. O bir artisttir ve California'da Ardis Konağı'nda birlikte yaşadığı iki tane kızı vardır, isimleri Ada ve Lucette'dir. Eniştesi Demon ile bir ilişkisi olur. Yazar, Marina ve Demon'un tanışmasını bir gönül macerası olarak aktarır. Marina'nın Demon'la olan ilişkisinden bir kız çocuğu olur ancak o zaman Marina artık evlidir ve herkes bu çocuğun eşinden olduğunu zanneder. İkisinin ilişkisi Lucette'ye hamile kalıncaya kadar devam eder. Marina, ölünceye kadar kocası Dan ile evli kalır. Sonunda kendisi de Fransa'da bir hastanede ölür.

2.3.1.4. Lucette Veen

Marina ve Dan'in kızı ve Ada'nın kızkardeşidir. Romanda Lucette'nin fiziki özelliğini ve biraz hülyalı ve dalgın bir kız olduğunu belirten cümleler vardır. Lucette hayatı boyunca hiç evlenmez, Van'a âşıktır. Ancak Van ona değil ablasına âşıktır. Lucette aynı zamanda çok zayıf, güçsüz bir insandır. Van ona yüz vermez, hatta bir gün bir gemi yolculuğunda Van'ı odasına çağırdığında Van bu teklifi kabul etmeyince bunun üzerine Lucette gemiden atlayıp, canına kıymak ister. Zavallı kız kurtulur ancak; Van'a hissettikleri hiç değişmez.

2.3.1.5. Aqua Veen

Aqua, Marina'nın kızkardeşi ve Walter D. Veen'in eşidir. Van'ın annesidir. Hayatını akıl hastanelerinde geçirir. Çok genç yaşta intihar ederek ölür.

2.3.1.6. Dan Veen

Dan, Marina'nın eşi ve Lucette'nin babasıdır. Walter D. Veen'in kuzenidir. Ada'yı kendi kızı olduğunu düşünerek büyütür. 1893'de bir uçak kazasında ölür.

2.3.1.7. Demon Veen

Aqua ile evlidir. Van ve Ada'nın babasıdır. Ada, Marina ile ilişkisinden doğar. Çok zengindir, iş seyahatlerine çok sık gider. Ada ve Van'a kardeş olduklarını söyler ve Van'a Ada'dan kesinlikle ayrılması gerektiğini söyler.

3. AŞK VE TÜRLERİ

3.1. AŞKIN BİLİMSEL TEMELLERİ

3.1.1. Aşkın Biyolojik, Psikolojik ve Sosyolojik Tanımlaması

Aşk için insanlığın varoluşundan beri pek çok tanım yapılmıştır. Genel olarak aşkın diğer bir kişi için hissedilen, kuvvetli, tutkulu bir sevgi olduğu kabul edilmektedir.³¹ Merriam-Webster sözlüğünde aşkın, güçlü bir bağlılık hissi ve kişisel bağlanma duygusu olduğunu yazar.³² Meydan Larousse aşkın bir cinsi diğerine yönelten bedeni veya ruhi güçlü duygu olduğunu söyler.³³ Ayrıca, bu sözlükte şöyle bir bilgi de verilmektedir: Eski Yunan düşünürleri Sokrat (M.Ö.469-369), Platon (M.Ö.427-347), Aristo (M.Ö.384-322) ve Plutharkos (45-120) aşkı en yüce, en ulvi duygu olarak tanımlarken, Platon ise aşkın güzelliğın doğurduğu bir çekicilik olduğunu, Alman filozofları Nietzsche (1844-1900), Schopenhauer (1788-1860) ve Hartmann (1882-1950) ise soyunu sürdürmek amacıyla insana kurulan tuzak olduğunu söylerler.³⁴ Türk Dil Kurumu Sözlüğü ise aşkı aşırı sevgi ve bağlılık duygusu, sevi, amor olarak tanımlar.³⁵

Bilim adamları aşkın biyolojik açıdan hormonal bir durum olduğunu ve her hormonun bizi farklı şekillerde etkilediğini, örneğın, annenin çocuğuna duyduğu karşılıksız, sonsuz sevginin kaynağının doğum sonrası salgılanan hormonlar olduğunu öne sürüyorlar ve yalnız doğum sonrası salgılanmaya başladığını dile getirirler, ancak aşk olarak tanımlanan ve karşı cinse veya hemcinsine duyulan tutkulu sevgide farklı hormonların görev yaptığını, bir deneğe âşık olduğu kişi gösterilince kanında mutluluk hormonu, cinsel istek hormonu, stres hormonu ve adrenalinin arttığının tespit edildiğini belirtirler. Aşk olgusunda birden çok hormonun rol oynadığını ve bu hormonların görsel, işitsel veya psikolojik etkilerle salgılandığını anlatırlar.³⁶ Yani bilim adamlarına göre âşık olunan kişi görüldüğünde hissedilenler, arzular tamamen biyolojik bir durumdur,

³¹Ali Evren Tufan, İrem Yaluğ, "Aşk" Fenomeni ve Sevgi İlişkilerinin Nörobiyolojisi", **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**, Cilt:2, Sayı:4 (2010), s. 444.

³²<http://rusyaanaliz.com/nabokovdan-edebiyat-elestirisi-dersleri/> (5 Aralık 2014).

³³**Meydan Larousse**, Aşk Maddesi, Meydan Yayınevi, İstanbul 1971, c. II, s. 225.

³⁴**Meydan Larousse** s. 226.

³⁵Akalın, **Büyük Türkçe Sözlük**, s. 177.

³⁶<http://tr.wikipedia.org/wiki/A%C5%9Fk>"(7 Aralık 2014).

hormonlar devreye girer. Bilim adamlarının aşk ve onun ortaya çıkmasını sağlayan hormonlar hakkında söyledikleri aşağıda sıralanıp, açıklanır.

Aşka biyolojik olarak bakıldığında bir takım hormonların bilimsel olarak etkili olduğu gösterilebilir. Özellikle ilk âşık olma anında ve yakın çevresinde etkili bir cinsiyet hormonu olan testosteron ilgi duyulan cinsiyete karşı şehvet ve istek duymaya, bu cinsiyeti arzulamaya neden olur.³⁷ Bu hormon kadınlarda da bir miktar salgılanmakla birlikte erkeklerde fazlalıkla salgılanır. Araştırmalar, testosteron seviyesi yüksek olan kişilerin yarışmaya ve risk almaya daha yatkın olduklarını, yaratıcılık güçlerinin fazla olduğunu ortaya koyar. İş hayatında daha başarılı olabildikleri iddia edilir. Yeni projelere başlamaya, yeni ilişkiler kurmaya daha gayretli oldukları öne sürülür.³⁸

Testosteron hormonu erkeklerde fazla iken östrojen de kadınlarda fazlalıkla salgılanır. Bu da ilk âşık olma zamanında ortaya çıkar.³⁹ Östrojen hormonu kadınlar için önemli bir hormondur. Adet döngüsü gibi bazı kadınsal döngüleri sağlar. Üreme yaşında kadınlarda daha fazla bulunmakla birlikte erkeklerde de bulunur.⁴⁰ Testosteron ve östrojen hormonunun etkileri düşünüldüğünde kadının kadın gibi erkeğin de erkek gibi hissetmesini sağlayan faktörler denilebilir. Öyle ki kadınlarda yeterli miktarda östrojen hormonunun bulunmaması doğurganlığı olumsuz etkiler. Testosteron hormonun da erkeklerde yeterli miktarda bulunmaması üremeyi sağlayacak faktörlerin işlevini yitirmesine sebep olabilir.

Araştırma sırasında aşk hormonlarının arasına göreceli olarak yeni katılan sinir büyüme faktörünün özellikle ilk âşık olunan zamanlarda hızla artışa geçmekte olduğu, bir seneden sonra ise yavaş yavaş azaldığı görülür. Bundan dolayı da bilim adamları, gerçekte aşkın ömrünün yaklaşık bir, iki sene olduğunu düşünür. Ancak, ilk zamanki gibi bir aşk hissedilmese bile çiftler hem sosyal sorumluluklar nedeniyle, hem de

³⁷ <http://www.evrimagaci.org/makale/398> (22 Kasım 2014).

³⁸ <http://tahlil.com/testosteron-hormonu-neden-erkeklerde-onemlidir-testosteron-hormonu-nasil-arttirilabilir> (10 Kasım 2014).

³⁹ <http://www.evrimagaci.org/makale/398> (22 Kasım 2014).

⁴⁰ <http://www.xn--saglk-q4a.com/ostrojen/> (10 Aralık 2014).

birbirlerine duydukları bağıllık, sevgi ve saygıdan dolayı birlikte yaşayabilirler. Ancak, insanların, sosyal olarak tek eşli olsalar bile, cinsel olarak çok eşli olacak şekilde evrimleşmiş türler olduğu bilgisi edinilir.⁴¹ Buradan yola çıkılacak olursa insan doğası üremeye odaklanmış bir vaziyette dünyaya gelir.

Dopamin, sinirsel bir kimyasaldır ve salgılandığında vücuda mutluluk ve huzur verir. (Vladimir Nabokov'un araştırmaya konu olan romanlarında da kahramanlar Ganin, Albinus ve Van ile Ada bu hormonun yarattığı etkiyle mutlu olurlar. Ganin'in Maşenka ile birlikteyken ya da geçmişi hatırladığında yaşadığı huzur ve mutlulukla dolu dakikaları ya da Albinus'un sevgilisi Margot'u gördüğünde hissettikleri ve Van ile Ada'nın yan yana iken içlerinden geçirdikleri bu hormonun etkileri olarak gözlenebilir.) Bu hormon hakkında edinilen bilgilerse insanda enerji ve dikkat oluşumunu sağladığı, böylelikle, âşık olunan bireye odaklanıldığı ve ona ulaşmak için gereken ek enerji ve dikkatin sağlanabildiği, ancak bunun da, evrimsel açıdan ileri sürülen iddiaları desteklemediğidir.⁴²

Dopamin hormonu bir çeşit uyuşturucu ya da sakinleştirici ilaç gibidir. İnsana mutluluk hissi verir, ayrıca insan ve hayvanlarda bazı etkiler de yaratır. Bu etkilerin hareket, hafıza, haz veren ödül, davranış, kavrama, dikkat, prolaktin üretimini engelleme, uyku, ruhsal durum ve öğrenme olduğu bilgisi kaydedilir.⁴³ Ayrıca, vücutta dopamin hormonunun düşük olması, sürekli aç hissetmeye, takıntıların artmasına, bazı bağımlılıkların oluşmasına ve konsantre eksikliğine sebep olabilir.⁴⁴

Diğer bir hormon olan noradrenalinin, âşık olduğunda duyulan strese karşı salgılanan bir hormon olduğu araştırma sırasında edinilen bilgilerden biridir, ayrıca stresin, birey üzerinde oluşturulan her türlü çevresel baskıdan kaynaklanabildiği ve aşkın, bu baskılardan biri olduğu da gerçektir. Ancak noradrenalin ile birlikte kalp atışlarının hızlandığı, dudakların ve ağzın kuruduğu, kaslara giden kanın arttığı, mide ve

⁴¹ <http://www.onikibilgi.com/dopamin-eksikligi-nasil-giderilir/> (1 Aralık 2014).

⁴² <http://www.evrimagaci.org/makale/398> (22 Kasım 2014).

⁴³ <http://multiyasam.com/dopamin-nedir-dopamin-dogal-yollar-nasil-artirilir/> (5 Eylül 2014).

⁴⁴ <http://www.onikibilgi.com/dopamin-eksikligi-nasil-giderilir/> (1 Aralık 2014).

bağırsak kaslarının gevşediği, bunun da bir çiftleşmeye hazırlık evresi olarak görülebildiği, ancak daha önemlisi, aşkın tarih boyunca hep kalp ile eşleştirilmesi yanılığının ana sebebinin bu olduğu, noradrenalin nedeniyle, âşık olduğunda kalp hızlandığından ve midedeki kaslar gevşediğinden, “kalp ile âşık olduğu” ve “karında kelebeklerin uçtuğunun” hissedilmesi bundan dolayıdır.⁴⁵ Ancak bilim adamlarının bu konu hakkında ısrarla söyledikleri şey ise âşık olan tek organın beyin olduğudur.⁴⁶ Noradrenalinin en belirgin özelliği, dolaşım sistemi üzerinde gerçekleşmesidir, örneğin damar direncini artırarak atardamar kasılmasına ve buna bağlı olarak tansiyon artışına neden olur ve mide-bağırsak ve bronş düz kaslarının gevşemesine neden olur.⁴⁷

Serotonin başlıca mutluluk hormonudur ve aşkın temel hormonları arasında sıralanır. Ancak serotoninin aşk anlamında ayrıcalıklı yapan şey, bu mutluluk duygusundan çok, davranış bozukluğu olan, yani takıntılı denilebilen insanlarda bu hormonun fazlalıkla olmasıdır. Örneğin, âşık olduğunda tek bir kişiden başkasını düşünememe sebebi, serotonin düzeylerindeki iniş çıkışlardır.⁴⁸ Yani âşık olduğu zaman obsesif-kompulsif davranış bozukluğunda olduğu gibi, takıntılı bir insan olunur.

Bazı çiftler, aşkları bitse de genelde uzun yıllar bir arada kalabilirler. İşte bu uzun süreler birlikte kalabilmeyi sağlayan, aşkın bir diğer unsuru olarak gösterilen bağ duygusu yani bağlılıktır. Oksitosin hormonu bağlılık duygusunu güçlendirir ve eşten ayrılmamayı sağlar. Buradan yola çıkılacak olursa, oksitosin seviyesi düzensiz olan kişilerde evliliklerinin de başarısız olduğu söylenebilir. Ayrıca oksitosinin ebeveyn-yavru ilişkilerinde de üst düzeylerde salgılanıyor olması, aşkın evrimsel kökenleriyle ilgili argümanlara destek olmaktadır. Bunun haricinde oksitosin, aynı zamanda cinsel orgazm sırasında da doruk düzeyde salgılanır.⁴⁹ Bu da aşk ile cinsellik arasındaki ilişkiyle ilgili olarak fikir yürütmeyi sağlar. Yani bu hormonun evlilerde düzenli ilişkileri sağlaması cinsellikle bağlantılıdır.

⁴⁵ <http://www.evrimagaci.org/makale/398> (22 Kasım 2014).

⁴⁶ <http://www.evrimagaci.org/makale/398> (22 Kasım 2014).

⁴⁷ <http://www.saglikkitabi.org/noradrenalin-nedir-noradrenalin-ilaci> (28 Eylül 2014).

⁴⁸ <http://www.evrimagaci.org/makale/398> (22 Kasım 2014).

⁴⁹ <http://www.evrimagaci.org/makale/398> (22 Kasım 2014).

Vazopressin hormonu da uzun dönem bağı kalmayı sağlayan hormonlardandır. Ebeveyn-yavru arasında kurulan ve ömür boyu sürmesinin avantajlı olduğu bu bağlar, cinsiyetler arasında olduğunda da, toplumsal bir başarı ve istikrar sağlanabileceği düşünülebilir. Ayrıca vazopressin, de seks sonrasında salgılanmaktadır. Dolayısıyla, aşkın evrimsel ve biyolojik kökenlerine göre, doğal bir duygu olduğu söylenebilir.⁵⁰

Aşkın bilimsel ve biyolojik yönlerine bakıldığında, aşk olarak nitelendirilen yakınlık durumunda insan bedeninde fiziksel olarak bir takım hormonların etkili olduğu savunulabilir. İnsan bedeninde yapılan biyolojik incelemelerde bu duygu karşısında hormonlar farklı tepkilerle bunu kanıtlar.

Bilim adamları aşkın çok basit bir açıklaması olduğunu söyler. Onlar, aşkı bilimsel olarak anlamak isteyen biri için aşkın, diğer tüm bedensel olaylar gibi, tamamen biyokimyasal bir süreçten ibaret olduğu gerçeğini ve hiçbir maddeüstü anlam taşımadığını önemle belirtir.⁵¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi (OMÜ) Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hatice Özyıldız Güz, yapılan araştırmalara göre ve bilim adamları tarafından aşık olanlar ile olamayanların incelenmesi sonucunda aşkın obsesif ve kompulsif bozukluk gibi bir durum olduğu kanısına varıldığını söyler.⁵² Oysa insanlar tam tersini düşünür ve gerçekten de böyle olduğundan emin konuşur. Çünkü beyinle değil, kalple sevdiklerini düşünürler. Ama bilim adamları kanaatlerinde kararlılar. Aşk da dahil olmak üzere her duygunun beyinde üretildiğini, beyinde algılandığını ve beyinde sonlandığını söylerler. Onlara göre beyinde olan bu süreçler diğer organları etkileyebilir; ancak yaşanan duyguların etkilenen organlarla (örneğin aşkın kalple, kaslarla, bağırsaklarla) hiçbir alakasının olmadığını öne sürerler.⁵³

⁵⁰ <http://tr.wikipedia.org/wiki/A%C5%9Fk> (7 Aralık 2014).

⁵¹ http://www.eurekalert.org/pub_releases/ (10 Ekim 2014).

⁵² <http://www.e-psikiyatri.com/ask-bir-hastalik-48767> (12 Aralık 2014).

⁵³ <http://www.evrimagaci.org/makale/398> (22 Kasım 2014).

Psikanaliz öğretisini geliştirmiş olan Avusturyalı nörolog Sigmund Freud (1856-1939) aşkı, cinselliğin yüceltilmesi olarak, Amerikan psikologu Harry Frederick Harlow (1905-1981) bağlanma davranışı olarak ve Amerikalı ünlü bir psikanalist, sosyolog ve filozof Erich Fromm (1900-1980) ilgi, sorumluluk, saygı ve anlayış olarak tanımlarlar.⁵⁴ Freud gerçekte aşkın olmadığını onun yerine libidonun var olduğunu söyler.⁵⁵ Ayrıca, Erich From aşkı, bir kişiyi farklı bir varoluş moduna dönüştürme yeteneğine sahip bir olgu olarak da tanımlar.⁵⁶ Onun bu düşüncesinin ana teması şudur ki bu duygu insanı her duruma ve şekle getirebilir. Fazla mutluluktan başı dönen insanı da, umutsuz bir insanı perişan eden de aşk duygusudur.

Freud'un düşüncesi açılacak olursa, onun tüm benliğinin sahibinin hayvani, önüne geçilemeyen duygular olduğunu anlatmak istediği görülür. Harry Frederick Harlow'un düşüncesinde ise güven duygusu ön plandadır. Aslında bu çocuk için anne sevgisini ifade eder ve bu sevginin temelinde güvende olma ve bağlılık gibi duygular vardır.

1949 yılında doğan, aşk konusunda araştırmaları olan ünlü psikolog Robert J. Sternberg (1949), "Üçgen Aşk Kuramı"nı önermiştir. Sternberg'in kuramında aşkın üç bileşeni vardır: Yakınlık, tutku ve karar/bağlılık. Yakınlık bileşeni bağlılık, paylaşım, kendini açma gibi kavramları içerir. Tutku bileşeni ilişkinin romantizme, fiziksel çekiciliğe ve cinsel birlikteliğe yol açan güdüsel yönünden oluşur. Karar/bağlılık bileşeni kısa sürede birinin diğerini sevme kararına, sonrasında ise bu aşkı sürdürmek için ona olan bağlılığına delalet eder. Sternberg, aşk ilişkilerini bu üç bileşenden hangisini ne kadar içerdiklerine bağlı olarak sınıflamış ve sekiz farklı aşk biçiminin olduğunu öne sürer.⁵⁷ Bunlar, aşksızlık, hoşlanma, delicesine aşk, boş aşk, romantik aşk, dostça aşk, aptalca aşk ve mükemmel aşktır. Aşksızlıkta ilişkilerin büyük bir kısmını üç bileşenin yakınlık, tutku ve de bağlılığın olmadığı gündelik etkileşimler oluşturur.⁵⁸

⁵⁴ Hasan Atak, Nuray Taştan, "Romantik İlişkiler ve Aşk", **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**, Cilt:4, Sayı:4, (2012), s. 521.

⁵⁵ http://tr.wikiquote.org/wiki/Sigmund_Freud (14 Ocak 2015).

⁵⁶ Hülya Ercan, *Genç Yetişkinlerin Aşk Biçimleri Ve Benlik Tipleri*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 2008, s. 1.

⁵⁷ <http://www.evrimagaci.org/makale/398> (22 Kasım 2014).

⁵⁸ <http://www.evrimagaci.org/makale/398> (22 Kasım 2014).

Hoşlanmada ise, tarafların algılamalarındaki benzerlik vardır. İnsan hoşlandığı kişi hakkında olumlu değerlendirmelerde bulunur ve hoşlanan iki insan arasında karşılıklı güven söz konusudur.⁵⁹ Yani eğer bir insan birisinden hoşlanıyorsa ona karşı pek de mantıklı düşünemez, onun hep iyi yanlarını görür. Bu yönüyle ‘hoşlanma’ aşka benzetilebilir.

Delicesine aşk’ta tutku bileşeni vardır. Yakınlık veya bağlılık olmayıp, yoğun fizyolojik uyarılma söz konusudur ve genellikle kısa sürelidir.⁶⁰ Bu aşk türünü V. Nabokov’un ‘‘Maşenka’’ romanında görmek mümkündür. Ganin’in Lyudmila’ya duyduğu aşk bağlılıktan yoksun, cinselliği içeren bir aşktır.

Çağdaş Türk yazar Figen Karaaslan’a göre, ‘‘yüreğimizi kaplayan sevgiden acı duymak delice sevdiğimizi gösterir.’’⁶¹ Yani bu aşk sevene zarar veriyorsa aslında delice bir aşktır ve çoğunun sonunun hüsrarla bittiği gözlenebilir.

Boş aşk’ta ise tutku ve yakınlık bileşenleri yoktur, sadece bağlılık söz konusudur. Karşılıklı duygusal yakınlığın ve fiziksel çekimin azaldığı ya da ortadan kalktığı ve uzun süredir devam eden ilişkilerde görülen, aşksızlığa benzeyen bir durumdur.⁶² Bu durum özellikle görücü usulü ile evlenme ve beşik kurtmeliğinin yaygın olduğu toplumlarda sıklıkla görülür.⁶³ ‘‘Karanlıkta Kahkaha’’ romanında Albinus’un eşine karşı hissettikleri bu bağlılıktan ibarettir.

Yakınlık ve tutkunun bulunduğu ancak bağlılık içermeyen aşk da romantik aşktır. Kişiler birbirlerine karşı fiziksel ve duygusal olarak ilgi duyarlar fakat aşklarının sonunun bir garantisi yoktur.⁶⁴ Çalışmada yer alan romanlardan biri olan ‘‘Maşenka’’da Ganin’in Maşenka’ya duyduğu aşk bu sınıfta değerlendirilebilir. Ganin Maşenka’ya

⁵⁹ www.haber7.com/kadin/haber/290315-hoslanma-sevgi-ve-ask-arasindaki-farklar (2 Aralık 2014).

⁶⁰ <http://www.evrimagaci.org/makale/398> (22 Kasım 2014).

⁶¹ <http://arsiv.indigodergisi.com/62/f-karaaslan.htm> (10 Ekim 2014).

⁶² <http://www.evrimagaci.org/makale/398> (22 Kasım 2014).

⁶³ <http://www.caferuj.com.tr/multimedya/galeri/yasamrehberi/bos-asktan-platonik-askaaskin-kac-cesidi-var?tc=9&page=3> (20 Eylül 2014).

⁶⁴ <http://www.evrimagaci.org/makale/398> (22 Kasım 2014).

karşı ciddi bir yakınlık ve tutku besler ancak bağıllık duymadığı için aşkları kısa sürede biter. Ayrıca yine ‘‘Maşenka’’ adlı romanda bu aşk türünden söz etmek mümkündür. Burada Ganin’in Lyudmila’ya duyduğu aşk tutku bileşeninin hâkim olduğu aşktır. Ganin’in Lyudmila ile yaşadıkları saf ve temiz duygulardan çok sadece geçici heveslerini tatmin edeceği bir ilişki olarak açıklanabilir. Buna karşılık dostça aşta bağıllık ve yakınlık bileşenlerinin egemen olduğu, tutku içermeyen ilişkilidir. Genellikle fiziksel çekimin son bulduğu uzun süreli ilişkilerde ve evliliğin ilerleyen yıllarında görülür.⁶⁵ Burada da bir örnek olarak ‘‘Karanlıkta Kahkaha’’ adlı romanda Albinus ve eşi Elizabeth’in tutkusu bitmiş evliliklerini gösterilebilir.

Aptalca aşk ise yakınlık içermeyen ancak tutku ve bağıllık bileşenlerinin fazlasıyla bulunduğu ilişkilidir. Yakınlık göz ardı edilip tutkuya dayalı bir bağıllık yaratılır. Zaman içinde tutku ortadan kalkınca geriye yalnızca bağıllık kalır.⁶⁶

Mükemmel aşta ise üç bileşenin bir arada olduğu ve üç bileşen arasında dengenin kurulduğu ilişki mevcuttur. Çoğu insan böyle bir ilişkiyi arzular. Ancak bu tür bir ilişkinin kurulması, süreceği anlamına gelmez.⁶⁷ Çalışmadaki romanlardan ‘‘Ada Ya Da Arzu’’ romanında Ada ve Van’ın aşkında bu üç bileşeni görmek mümkündür.

Psikolojik açıdan bakıldığında da bazı durumları fazlaca büyütmenin bir sonucu olabildiği söylenebilir. Yani âşık olma durumuna insanlar kendilerini inandırabilir. 1949 doğumlu Amerikalı psikolog Robert Sternberg bir formülle aşkı şöyle açıklar: ‘‘Aşk üç bağdan oluşur bunlar: yakınlık, bağıllık ve tutkudur. Eğer bu üçünden biri yok olursa aşk biter.’’⁶⁸ Ünlü Fransız filozof ve matematikçi Descartes’e (1596-1650) göre bir şey kendimiz için iyi, yani uygun sunulmuşsa ona karşı aşk duyarız. Descartes’in bu cümlesinden yola çıkılırsa bir kişi bir başka kişinin kendi duygu ve düşüncelerine ve yaptıklarına hobilerine ya da onun isteklerine benzer özellikler taşırsa bir yakınlık duygusundan bahsedilebilir.

⁶⁵ <http://www.evrimagaci.org/makale/398> (22 Kasım 2014).

⁶⁶ <http://www.evrimagaci.org/makale/398> (22 Kasım 2014).

⁶⁷ <http://duygubuga.blogspot.com.tr/2012/08/ucgen-ask-kuram.html> (1 Aralık 2014).

⁶⁸ <http://tr.wikipedia.org/wiki/A%C5%9Fk> (7 Aralık 2014).

Sosyolojide ise aşkın topluma yansıması incelenir. Bunlar, pozitif ve negatif yönde olabilir. Şöyle ki; mutlu ve kalabalık aileler olumlu yönde bir portre çizerken, toplumda kötülüklerle dolu, sonu ölümlere yol açan ailesel sorunlar da mevcuttur. Bu noktada sosyologlar devreye girer ve aşkın toplum üzerindeki olumlu ve olumsuz yansımalarını incelerler ve bunlar doğrultusunda fikirler sunulur. Felsefe üzerine araştırmalar yapan Türk bilim adamı Ahmet Cevizci, Felsefe Sözlüğü'nde aşkı insanı belli bir varlığa, bir nesneye ya da evrensel bir değere doğru sürükleyip bağlayan gönül bağı, insan tarafından temelde kendisi dışındaki en yüce varlığa, varlıklara veya güzelliğe duyulan yoğun ve aşırı sevgi olarak tanımlar.⁶⁹ Ahmet Cevizci ayrıca bir kavram olarak aşkın, felsefeye din yoluyla, özellikle de dünyanın, varoluşçu Tanrının yaratıcı eylemiyle açıklandığı ya da Yaratıcının yarattığı varlığın bütününe ya da bir parçasını seven en yüce güç olarak görüldüğü zaman girdiğini, aşkın bundan bağımsız olarak felsefeye, ahlaksal problemler açısından da konu olduğunu, insanoğlunun en güçlü atılımlarından biri olan aşkın, akıllı bir varlık olarak insanın, düşünme ve akıl yürütme kapasitelerini gerçekleştirmek durumundaysa, kontrol edilmesi gereken bir güç olduğunu savunur.⁷⁰ Cevizcinin bu düşüncesine göre aşk ve mantığı bir arada tutmanın zor olduğu görülür.

3.1.2. Aşk Türlerinin Edebiyata Yansıması

Aşk, edebiyatın temel konularının başındadır. Doğu ve Batı edebiyatında aşk için yazılmış pek çok eser vardır. Buna ilk örnek olarak Yunan edebiyatının en önemli isimlerinden Homeros'un yazdığı dünyaca ünlü destanlar olan "İlyada" ve "Odyssea" gösterilebilir. Homeros'un doğum ve ölüm tarihleri tam olarak bilinmemekle birlikte M.Ö.12. yüzyılda yaşadığı söylenmektedir. Bu destanlar Batı edebiyatının ve kültürünün temel eserlerinden sayılıp, Antik Yunan kültürüne ışık tutan kaynaklardandır. "İlyada" destanında Troya Kralının oğlu Paris, Akha kralının kardeşi olan Menelaos'un karısı Helen'e âşıktır, onu kaçırıp Troya kentine getirir ve Troyalılar ile Akhalar arasında bir

⁶⁹Emine Öztürk, **Sosyo-Tarihsel Perspektif Süreci İçinde Aşk Sosyolojisi**, İstanbul, Cinius Yayınları, 2013, s.11.

⁷⁰ Ahmet Cevizci, **Felsefe Sözlüğü**, Aşk Maddesi, İstanbul, Paradigma Yayınları, 2000, s. 87.

savaş başlar. “Odysseia” destanında ise kral Odysseia’nın Troya savaşı nedeniyle geçen yirmi yıl sonrasında eve dönüşü ve eşinin ve oğlunun o olmadan yaşadıkları iktidarlık mücadelesi mistik bir şekilde anlatılır. Destanın sonunda kral eşine ve ülkesine kavuşur. Destanlara bakıldığında onların birbirini tamamlayan eserler niteliğinde olduğu görülür. Destanların birinci kısmı olan “İlyada”da aşk tutkusu, büyük krallıklar arasında savaş nedeni olarak anlatılır. “Odysseia”da ise sadakat ve bağlılık üzerine kurulan aşk söz konusudur.

Orta Çağ’dan, İtalyan ozan Dante Alighieri’nin (1265-1321) de karşılıksız aşkından esinlenerek yazdığı söylenen “İlahi Komedy” eseri dünyaca ünlüdür. Ayrıca Dante’nin aşkla ilgili söylediği şu satırları da hatırlamak gerekir: *"Öyle tatlıdır ki aşk'ın adını duymak, işleyişinin de yalnız tatlı şeylerde bulunuyor olması olanaksız bence. nomina sunt consequentia rerum, diye yazılmıştır çünkü: adlar imledikleri şeylerin sonucudur."*⁷¹

En büyük oyun yazarlarından biri olarak değerlendirilen İngiliz şair William Shakespeare’e (1564-1616) göre ise değişikliklerle karşılaşınca değişen aşk, aşk değildir. Ona göre aşk gözle değil ruhla görülür. Avrupa edebiyatı daha sonraki dönemlerde de aşk konusunu işleyen eserlerle doludur. Örneğin, İngiliz yazar Jane Austen’in (1775-1817) “Aşk ve Gurur” romanında farklı gelir düzeyindeki iki aşığın bir araya gelebilme mücadelesini anlatılırken, Fransız edebiyatında güzel örneklerden biri olan Emile Zola’nın (1840-1902) “Bir Aşk Sayfası” acıklı yasak bir aşkı anlatır. Alman yazar Franz Kafka’nın (1883-1924) “Milena’ya Mektuplar” eserinde de yine aşk ögesi karşımıza çıkar. Bu eserde beş yılda sadece üç kez görüşebilen, kavuşamayan, kavuşamadıkları için de gündün güne birbirlerine daha da âşık olan iki insanın hikâyesi anlatılır.

Aşk adına dünyanın her yerinde birbirinden farklı tanımlamalar ve tarifler yapılır. Bu açıklamaya göre aşk için farklı bir tanım daha yapılabilir ki bunun da tasavvufla bağlantısının olduğu düşünülebilir. Güzellik ve aşk baki değildir, baki olan Allah’tır.

⁷¹ <http://www.insanokur.org/?p=9359> (22 Aralık 2014).

Şair, düşünce adamı ve mutasavvıf Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'ye (1207-1273) göre aşk öyle bir engin denizdir ki, ne kenarı vardır, ne de bucağı. Mevlânâ da burada ebedi ve ezeli olan Allah aşkını anlatır. Başka bir ünlü Türk tasavvufçulardan Yunus Emre'nin (1240-1321) felsefesine göre tüm iyiliklerin kaynağı aşktır. O da tıpkı Mevlana gibi sevgi yoluyla Allah'a ulaşıldığını savunur. Onun aşkla ilgili söylediği bazı sözleri şöyledir: "*Aşk aşığı sır eder, aslanı zencir eder, katı taşı mum eder.*"⁷² "*Âşık olamayan adem benzer yemişsiz ağaca.*"⁷³

Rus edebiyatı da edebiyatın bu evrensel özelliğiyle bağlantılı olarak halkını farklı kültürlerle tanıştıran ve Aleksandr Puşkin (1799-1832), Mihail Yureviç Lermontov (1814-1841), İvan Turgenyev (1818-1883), Fyodor Dostoyevski (1821-1881), Lev Tolstoy (1828-1910), Anton Çehov (1860-1904), Anna Ahmatova (1889-1966), Sergey Yesenin (1895-1925) gibi pek çok Rus yazarı ülkesi dışına çıkarak kendi toplumuna farklı kültürleri tanıştırmış, bu yazar ve şairlerden önceki Romantizm ve Klasisizm akımlarından etkilenip Avrupa edebiyatlarını taklit eden yazarlar önemini yitirmeye başlamış ve yeni gelen yazar ve şairler de Rus insanını yansıtmalarıyla öne çıkarlar. Onların eserlerinde her şeyden önce aşk konusu işlenir. Aleksandr Sergeyeviç Puşkin aşk hakkında şöyle der: "*Aşk; bir kişiyle felaket, iki kişiyle saadet, üç kişiyle cinayettir! Aşksız hayat ise tam bir sefalettir.*"⁷⁴ Ayrıca âşıkken yazdığı şu satırlar da aşka dair güzel birer örnek niteliği taşır: "*Vurmakta yüreğim coşkunlukla şimdi, yaratmak için yeniden o tapınmayı, o esini ve yaşamayı, gözyaşlarını, bir de sevgiyi.*"⁷⁵ Puşkin'in (Соловей и Роза) Gül ve Bülbül şiiri, karşılıksız aşk konusuna en güzel örnektir:

*“В безмолвии садов, весной, во мгле ночей,
Поёт над розою восточный соловей.
Но роза милая не чувствует, не внимлет,
И под влюблённый гимн колеблется и дремлет.
Не так ли ты поёшь для хладной красоты?
Опомнись, о поэт, к чему стремишься ты?*

⁷² <http://www.bilgesozleri.com/yunus-emre-sozler.html> (28 Aralık 2014).

⁷³ <http://www.bilgesozleri.com/yunus-emre-sozler.html> (28 Aralık 2014).

⁷⁴ <http://kimnedemis.com/sayfalar/kisiler/51> (12 Ocak 2015).

⁷⁵ <http://www.ozlusozer.gen.tr/aleksandr-sergeyevic-puskin-sozleri.html> (12 Ocak 2015).

*Она не слушает, не чувствует поэта;
Глядишь, она цветёт; зываешь — нет ответа.*’’⁷⁶

*“Bahçelerin sessizliğinde, bahar gecesinin sisinde,
Güle söyler doğu bülbülü.
Fakat tatlı gül hissetmez, iç geçirmez.
Âşğın söyledikleri karşısında salınır ve uyuklar.
Soğuk bir aşk için söylüyor değil misin şair?!..
Kendine gel, ey şair, arzuladığın nedir?
O dinlemiyor, seni hissetmiyor.
Bir baktın, açmış; çağırdın cevap yok...”*’’⁷⁷

Ayrıca A.Sergeyeviç Puşkin'in pek çok değerli aşk konulu şiirsel romanları da bulunmaktadır. Bunlardan en ünlü olanları: “Ruslan İ Ludmila”(Ruslan ve Lyudmila), “Kavkazskiy Plennik” (Kafkas Esiri), “Bahçesarayskiy Fontan” (Bahçesaray Selsebili), “Tsıganı”(Çingeneler). Ayrıca aşkı derinden anlatan şiirleri de mevcuttur. Bunlardan “Ya Vas Lyubil”(Seviyordum sizi) şiiri en çok tanınanlardandır:

*“Я вас любил: любовь еще, быть может,
В душе моей угасла не совсем;
Но пусть она вас больше не тревожит;
Я не хочу печалить вас ничем.
Я вас любил безмолвно, безнадежно,
То робостью, то ревностью томим;
Я вас любил так искренно, так нежно,
Как дай вам бог любимой быть другим.”*’’⁷⁸

*“Seviyordum sizi: ve bu aşk belki
İçimde sönmedi bütünüyle;
Fakat üzmesin sizi artık bu sevgi;
İstemem üzülmenizi hiçbir şeyle.
Sessizce, umutsuzca seviyordum sizi,
Kâh ürkeklik, kâh kıskançlıkla üzgün;
Bu öyle içten, öyle candan bir sevgiydi ki,
Dilerim bir başkasınca da böyle sevinin.”*’’⁷⁹

⁷⁶ <http://feb-web.ru/feb/pushkin/texts/push17/vol03/y03-050-.htm> (25 Aralık 2015).

⁷⁷ Fikret Türkmen, “Doğulu Konuların Rus Edebiyatı’nda İşlenmesi Meselesi” **Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları Volume 2/2**, (2007), s. 682.

⁷⁸ Aleksandr Sergeyeviç Puşkin, **Sevniye Tsbeti (Kafkas Çiçekleri)**, 1830, s.104.

http://ru.wikisource.org/wiki/%D0%A1%D0%B5%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%BD%D1%8B%D0%B5_%D1%86%D0%B2%D0%B5%D1%82%D1%8B/1830 (10 Ocak 2015).

Diğer Rus yazar Mihail Lermontov'un (1814-1841) "Bizim Çağın Kahramanı" adlı romanında yer alan "Bela" ve "Knyajna Meri" (Prenses Meri) gibi hikâyelerinde de aşkın değişik halleri anlatılır.

XIX. yüzyıl Rus edebiyatının en ünlü simalarından olan İvan Turgenev'in (1818-1883) "Pervaya Lubov" (İlk Aşk) adlı eseri aile içi ilişkiler, tutku ve karşılıksız aşkı konu edinirken, "Veşniye Vodi" (Bahar Seli) adlı eseri ise ilk aşkı ve mutluluğu bulmuşken zayıflığa ve cazibeye kurban olan bir erkeğin öyküsü anlatılır.

Rus edebiyatında dram eserleri ile olduğu kadar hikâyeleri ile de şöhret kazanan Anton Çehov'un (1860-1904) "Dom S Mezaninom" (Balkonlu Ev), "Dama S Sobaçkoy" (Küçük Köpekli Kadın) vb. eserlerinde ilk aşk, tutkulu aşk, yasak aşk, kavuşulmayan aşk gibi temaları görmek mümkündür. Rus edebiyatının devi Lev Tolstoy'un (1828-1910) "Anna Karenina" adlı eserinde ise eşini aldatan ve başka bir bekâr erkekle yasak aşk yaşayan bir kadının hikâyesi anlatılır ve bu tür aşkın bazen toplum içinde olan kurallara çarparak paramparça olması, hem kadın hem erkek tarafından dramatik hatta trajik bir şekilde yaşanması söz konusudur.

Türk edebiyatına gelindiğinde ise aşk hikâyeleri genellikle gençlik çağında, bir tabirle başında kavak yelleri esen gençlerin yaşadığı şekliyle yazılır. Türk toplumlarında halk ozanları bu hikâyeleri ve şiirleri büyük bir ustalıkla ortaya koyarlar. Bunlara bir örnek olarak Karacaoğlan gösterilebilir. Karacaoğlan'ın şiirlerinde gençlik aşkını görebilmek mümkündür, örneğin şu şiirde olduğu gibi:

*"Ala gözlerini sevdiğim dilber
Senin bakışların bana yan gider
On beşinde bir güzeli sevmeyen
Bu dünyaya hayvan gelir bön gider
Karacaoğlan der ki böyle oluptur
Ala gözün kan yaş ile doluptur
Ol asırdan beri adet oluptur*

⁷⁹ Çev: Ataol Behramoğlu, **Seviyorum Sizi Seçme Şiirler** İstanbul, İşbankası Kültür Yayınları, 2006, s. 77.

Ergen kızlar yiğitlerle yan gider,⁸⁰

Türk kültür, edebiyat ve sanatında da aşk konusu çok geniş yapısı itibariyle değişik eserlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.⁸¹ Türk edebiyatındaki Divan şiirinde ise aşk, beşerî aşktan yani mecazi aşktan ilahî yani hakiki olana doğru devam eder. Divan şiirini besleyen en büyük kaynaklardan biri olan tasavvufi düşüncenin temelinde “aşk” teması vardır. Divan şiirinde aşk dermanı olmayan bir derttir ve uğrunda her şeyi feda etmeye değerdir. Divan şiirindeki aşklar platonik aşkı simgeler, âşık kişi dertli, maşuk yani âşık olunan sevgili de vefasızdır. Âşık kavuşmaktan ziyade acı çekerek olgunlaşır. Hiçbir şart olmadan tam bir teslimiyet söz konusudur. Dünya zevklerinden uzaklaşıp ölüme, bir diğer deyişle Allah’a yakınlaşır.

Divan edebiyatında aşk şundan ibarettir ki; hep kaçan, acı çektiren bir sevgili ve hep kavuşmayı bekleyen bir seven vardır. Ancak, vuslat hiçbir zaman gerçekleşmez ve buna aşk denir. Fuzuli’nin şiirinde anlatılan bülbülün güle aşkı buna bir örnektir:

*“Gül gül dedi bülbül güle gül gülmedi gitti,
Bülbül güle gül bülbüle yâr olmadı gitti.”*⁸²

Allah’a olan aşk ise bu dünyadaki varacağımız ilk ve son nokta olarak değerlendirilir. Çünkü Allah aşkında insanda tamamen bir teslimiyet söz konusudur.

Ebû Ali ed-Dekkâk Allah ile kul arasındaki sevginin aşk kavramıyla ifade edilmesine karşıdır, ona göre aşk aşırı sevgi, yani sevgide ölçüyü aşma anlamına geldiğinden ve Allah için böyle bir aşırılık düşünülemediği için O’nun kuluna olan sevgisine aşk denemeyeceğini, öte yandan kulun Allah’a duyduğu sevgi ne kadar büyük olursa olsun yine de kulun O’nu lâıyk olduğu ölçüde sevemeyeceğinden kulun Allah sevgisinin de aşk diye adlandırılmayacağını söyler.⁸³ Oysa bir kulun Allah’a olan aşkı, elbette ki bir sevgiliye duyulan ya da kardeşe duyulan aşka asla benzemez. Bu sevgi

⁸⁰ Müjgan Çunbur, **Karaco’ğlan**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1985, s.185.

⁸¹ Mustafa Uzun, “Aşk” Maddesi, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Cilt:4, s. 18.

⁸² <http://www.sizinti.com.tr/konular/ayrinti/gonlumuzun-gulu.html> (12 Aralık 2014).

⁸³ Süleyman Uludağ, “Aşk” Maddesi, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Cilt:4 s.12.

hiçbir sevgiye benzemez. Hâris el-Muhâsibî, Hâce Abdullah el-Herevî, Muhammed bin Hüseyin es-Sülemî, Ebû Tâlib el-Mekkî, Hakîm et-Tirmizî, Ebû Nasr es-Serrâc, Muhammed bin İbrâhim el-Kelâbâzî, Ebû Nuaym, Abdülkerîm el-Kuşeyrî, Hücvîrî, Gazzâlî gibi mutasavvıf yazarlar da eserlerinde aşk kelimesi yerine Allah sevgisi konusunu hub ve muhabbet terimleriyle dillendirmişlerdir.⁸⁴

Mevlânâ'nın üzerinde durduğu en temel, en güzel varlık Allah'tır ve onun güzelliği yaratıkların güzelliğine benzemez, ikinci derecede güzel olan ise Hz. Muhammed'dir ve Allah yarattığı için bütün insanlar güzeldir, güzel olan Allah, güzel eserler yaratmıştır. Onun felsefesinde temele aldıkları Kuran-ı Kerim ve Hz. Muhammeddir.⁸⁵

İslamiyette aşk, ikiye ayrılır: İlâhi ve beşeri aşk. Beşeri aşk, normal hayatta yaşanan aşktır, ilâhi aşka ise tasavvufta karşılaşılır ve aslında ilâhi aşk, beşeri aşktan çıkıp başka bir boyuta geçmektir. Leyla ile Mecnun'da Mecnun, aşkı Leyla'dan geçip sonunda Yaradanını yani ilâhi aşkı bulur.

Söz konusu Allah olduğunda akıl hiçbir anlam ifade etmez. Bazı mutasavvıfların dini; aşk üzerine kurulmuştur, onlara göre dünyanın yaratılış gayesi aşktır, Allah'ın sevgiyle tecelli etmesiyle âlem ortaya çıkar. Tasavvuf edebiyatında Peygamber efendimizin bilinen ve bir de bilinmeyen tarafı vardır ve buna Hakikat-i Muhammedi denir ki âlemin var olma sebebi, maddesi ve gayesi bu hakikattir. Yani âlemin var olma nedeni, Allah'ın Muhammed'e olan aşkıdır. Allah Muhammed'e, Muhammed de Allah'a âşıktır. Bu cümlelerden yola çıkıldığında peygamberimiz Muhammed'in Allah'ı sevdiği, Allah'ın da Muhammed'i sevmekle birlikte tüm insanları sevdiği söylenebilir. Ayrıca, aşk öyle bir şeydir ki onun karşısında köylü de padişah da aynıdır. Örneğin,

⁸⁴ Süleyman Uludağ, "Aşk" Maddesi, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Cilt:4 s.12.

⁸⁵ Hüseyin Özcan, "Mevlana'da Aşk ve İlim", **Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi**, s. 1, 01.05.2008.

Osmanlı padişahı Fatih Sultan Mehmet'in de aşkla ilgili pek çok şiiri vardır. Bunlardan bir örnek:

*“Kurtarmasun Allah beni bu derd-i hevadan
Derdun ile dil bağlamayan zevkini bilmez
Dindirmesün Allah gözümün yasını zira
Aşkın ile kan ağlamayan zevkini.”⁸⁶*

Aşk konusu Rus edebiyatında olduğu kadar Türk edebiyatında da her dönemde ön planda gelen konulardan olur. Örneğin, Türk yazarlarından Nabizade Nazım'ın (1862-1893) hastalık derecesinde kıskanç bir aşkı anlatan “Zehra” adlı romanı, Halit Ziya Uşaklıgil'in (1866-1945) eski dönemlerdeki yasak aşkı anlatan "Aşk-ı Memnu" adlı romanı ve Reşat Nuri Güntekin'in (1889-1956) "Yaprak Dökümü" adlı romanında baldızın eniştesi ile yaşadığı ensest aşk. Türk şairlerinden ise Nazım Hikmet (1902-1963) eşi Piraye'ye öyle âşıktır ki onun için sayısız şiir yazar. “Seni Düşünmek” adlı şiirinden bir örnek:

*“Seni düşünmek güzel şey
ümitli şey
dünyanın en güzel sesinden en güzel şarkıyı dinlemek gibi bir şey.
Fakat artık ümit yetmiyor bana,
Ben artık şarkı dinlemek değil
şarkı söylemek istiyorum...”⁸⁷*

Başka bir ünlü Türk şairi Orhan Veli (1914-1950) “Sevdaya Mı Tutuldum” adlı şiirinde bir aşkın onu kötü bir hale getirdiğinden, normal yaşantısından çıkıp, sevdiği şeyleri önemsemez olduğundan bahseder. Yani şair aşkın doğallığında kendisini de dâhil olmak üzere insanı olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir:

*“Benim de mi düşüncelerim olacaktı,
Ben de mi böyle uykusuz kalacaktım,
Sessiz, sedasız mı olacaktım böyle?
Çok sevdiğim salatayı bile*

⁸⁶ <http://www.nurunalanur.com.tr/showthread.php?t=14776> (10 Ocak 2015).

⁸⁷ <http://www.bekirhoca.com/siir/siir.asp?id=8096&Seni%20D%FC%FE%FCnmek> (10 Ocak 2015).

*Aramaz mı olacaktım?
Ben böyle mi olacaktım?'*⁸⁸

Ünlü Türk halk ozanı Âşık Veysel'in (1894-1973) ise aşkın tanımını için söylediği şöyle bir cümlesi vardır: "Seversin, kavuşamazsın, aşk olur..."⁸⁹ Âşık Veysel'in aşkını anlatan "Mecnun Gibi Dolanıyorum Çöllerde" adlı türküsünden iki kıta:

*'Mecnun gibi dolanıyorum çöllerde
Hayal beni yeldiriyor yel gibi
Ah çeker ağlarım gurbet ellerde
Durmaz akar gözüm yaşı sel gibi*

*Bir güzelin mecnunuyum ezelden
Veremem telkini gelmiyor elden
Yandım ateşine can u gönülden
Görmesem günlerim uzar yıl gibi...'*⁹⁰

Ünlü şair Özdemir Asaf'ın (1923-1981) "Yuvarlağın Köşeleri" adlı şiiri de aşkla ilgili güzel düşünceler barındırır:

*'Aşka gönül ile düşersen yanarsın.
Zekâ ile düşersen kavrulursun.
Akıl ile düşersen çıldırırsın.
Duygu ile düşersen gülünç olursun.
Aşka düşmezsen kalabalığa karışırsın, ezilirsin.
Sersem sersem bakınıp durma, bir yol seç!'*⁹¹

1952 yılında İstanbul'da dünyaya gelen dünyaca ünlü çağdaş Türk yazarı Orhan Pamuk'un "Masumiyet Müzesi2" adlı eserinde de kavuşamayan, kavuştuklarını zannettiklerinde de ölümle ayrılan iki insanın tutkulu aşk hikâyesi anlatılır.

Belirtilen aşka dair tanımlara bakıldığında temel olarak bir yakınlık ilişkisinden bahsedilebilir. Yukarıdaki düşünür ve yazarlar aşkla ilgili ilk görüşte her ne kadar farklı düşünceler savunuyor olarak görünseler de hepsinde yakınlık ilişkisinin ortak olduğu

⁸⁸ <http://epigraf.fisek.com.tr/?num=159> (12 Ocak 2015).

⁸⁹ <http://godandus.blogcu.com/asik-veysel-e-sormuslar-sizce-ask-nedir/8465249> (8 Ocak 2015).

⁹⁰ <http://www.e-sehir.com/siirler/siir2300.html#.VMOQW0esXxo> (8 Ocak 2015).

⁹¹ http://www.siir.gen.tr/siir/o/ozdemir_asaf/yuvarlagin_koseleri.htm (10 Ocak 2015).

görülür. Bu yazar ve düşünürlerin tanımlarındaki farklılık dikkatli bakıldığında yakınlık duyulan objelerin farklı olmasından kaynaklanır. Genel olarak tanımlara bakıldığında aşkın tanımı duruma, düşünceye ve karşıda bulunan nesneye göre değişik bir tabirle de tanımlanabilir. Doğu'da beşerî aşk, aslında Allah'a duyulan aşka dair bir ipucudur. Âşık, Allah'a ulaşmak için beşerî aşk engelini aşmalı ve bu dünyanın zorluklarına katlanmalıdır. Batı'da ise insanın odaklı bir düzen mevcuttur. İnsanın her türlü duygu ve düşünceleri bulunduğu toplumdan etkilenir ve edebiyata yansır. Ancak edebiyatın temelinde insan vardır ve din, dil ve kültür farklılığına rağmen benzerlikler söz konusudur.

4. V. NABOKOV’UN ROMANLARINDA AŞKIN TÜRLERİ

4.1. “MAŞENKA” ROMANINDA AŞK

4.1.1. İlk Aşk

Aşkın tanımı için tek bir kelime olmamakla birlikte çok fazla ve çok çeşitli tanımlamalar mevcuttur. Psikiyatrist Şükran Telci, sosyal antropologlara göre aşkın cinsel bir tutku olduğunu, şairlere göre duygulu şarkılar olduğunu, psikologlara göre, hem normal hem de nörotik olduğunu, filozoflara göre ise kadın ve erkek için farklı olduğunu savunur.⁹² Bir kuramcıya göre ise aşkın sekiz türü vardır ve her bir tür farklı dönemlerde farklı şekillerde ortaya çıkar. Ayrıca, aşkın hormonlarla olan ilgisi de kaçınılmaz olup, o insanları her dönemde farklı bir şekilde etkiler. Araştırmanın bu bölümünde ilk aşktan bahsedileceği için aşk hormonlarından tekrar bahsetmek yerinde olur.

Örneğin, testosteron ve östrojen hormonları ilk âşık olma anında salgılanan hormonlardır. Bunun yanında dopamin ve serotonin hormonları da mutlu olmayı sağlayan hormonlardır. Bu bölümde ilk aşktan bahsedileceğinden bu iki hormon araştırmada önderlik edecektir. İnsanın âşık olduğunda vücudundaki anlık değişimlere örnek olarak kalbinin hızla atması, çok fazla heyecanlanması, gözünün başka hiçbir şeyi görmemesi, çok çabuk mutlu olabilmesi gibi pek çok şey sayılabilir. İlk aşk örneklerini Avrupa, Rus, Amerikan, İngiliz ve Türk edebiyatlarında da görmek mümkündür. Bu bağlamda Rus klasiklerinden olan Ivan Sergeyeviç Turgenyev’in (1818-1883) “İlk Aşk” (1860) ve “İlkbahar Selleri” (1872) ile 1972 doğumlu Amerikalı yazar John Green’in “İlk Aşk” (2006) romanları dikkat çekicidir.

Herhangi bir insana; ilk aşk nasıl bir duygudur, bunun hakkında neler söyleyebilirsiniz diye sorulduğunda muhtemelen vereceği cevap aynıdır. İlk aşk asla daha sonra yaşanan diğer aşklara benzemez, masum ve sıcacık bir histen ibarettir. Aradan yıllar geçse de ilk aşk hatırlandığında ne kadar saf duyguların yaşandığı düşünülür. İlk aşkta tutku çok arka plandadır, bu aşkın kaynağı cinsellik değil tam

⁹² <http://www.adapsikoloji.com/tr/m/psikiyatrist-uzman-doktor-sukran-telci-yazilari> (2 Ocak 2015)

tersine hesapsız, çıkarsız saf sevgidir. Ancak olumsuz denebilecek diğer bir yönü de geleceğinin meçhul olmasıdır. Yani sevenler her zaman ilk aşklarını geleceğe taşıyamayabilirler. Hatta ilk aşkın çoğu zaman saflığı ve kutsallığı ile güzel bir anı olarak kalmasının geleceğe taşınarak yıpranmasından daha iyi olduğu hususunda yazılar vardır. Örneğin, ilk aşkı ve onun insan üzerinde yarattığı duyguları ve hüznü Rus şairi Yuliya Drunina (1924-1991) bir şiirinde şöyle anlatır:

*“Не встречайтесь с первой любовью,
Пусть она останется такой -
Острым счастьем, или острой болью,
Или песней, смолкнувшей за рекой.*

*Не тянитесь к прошлому, не стоит -
Все иным покажется сейчас...
Пусть хотя бы самое святое
Неизменным остается в нас.”⁹³*

*İlk aşk ile karşılaşmayın
Bırakın olduğu gibi kalsın,
Keskin bir mutluluk ya da keskin bir sızı,
Ya da ırmağın diğer tarafında kesilen bir şarkı olup.*

*Geçmişe uzanmayın, değmez
Her şey daha farklı görünür artık...
Bırakın kutsal olan bir şey
Sizde hiç değişmeden kalsın.*

Nabokov’un “Maşenka” adlı romanında Ekim Devrimi’nden⁹⁴ kaçıp Berlin’e yerleşen Rus asıllı Ganin, kaldığı bir pansiyonda bir tesadüf eseri ilk aşkı Maşenka’nın eşi ile tanışır ve birkaç gün onun aklında ve yüreğinde yıllar önce memleketi Rusya’da yaşadığı ilk aşkı canlanır. Yazar bununla ilgili şu sözleri aktarır: “...Onun o sevgili Tatar

⁹³ <http://stihiolubvi.ru/drunina/ne-vstrechaites-s-pervoyu-lyubovyu.html> (23.1.2015).

⁹⁴ Ekim Devrimi; 1917 yılında Rusya’da, Mart ayında gıda kıtlığından çıkan bir isyan ve sonrasında geçici bir hükümetin kurulması, bu hükümetin görevini layıkıyla yerine getirememesiyle devam etti, bu durumu fırsat bilen Bolşevikler, hükümeti darbe ile ele geçirmeyi planladılar ve başarılı oldular, hükümet binasını ele geçirdiler. O zamanki tarih ile 25 Ekim’de gerçekleşmiştir bundan dolayı Ekim devrimi adını almıştır, ancak Rusya daha sonra farklı bir takvime geçtiğinden devrim tarihi 7 Kasım’a denk gelmiştir. (Fikret Hacızade, **Rus Kültür Tarihi**, Konya, Aybil Yayınları, 2012, s. 174-175).

gözleri Ganin'in yüzüne yaklaştı, beyaz elbisesi karanlıkta titrek bir ışık gibiydi ve ah Tanrım, onun o kokusu, akıl almaz, dünyada eşi benzeri bulunmaz kokusu!..”⁹⁵

Ganin, temiz çocuksu ve bir o kadar da baştan çıkartacak kadar çekici ve kalbine masumiyeti ile işleyen Maşenka ile Rusya'nın cıvıl cıvıl havası içinde kırlarda, bahçelerde gezip eğlendiği güzel günleri hatırlar. Bu, şu sözlerle okuyucuya aktarılır: *“Ganin anılarını hatırlamayı bir an için bıraktı ve bunca yıl Maşenka'yı düşünmeden nasıl olup da yaşayabildiğine şaşırıldı; sonra yeniden ona döndü: Karanlık, hışırtılı bir patikada koşuyor ve siyah kurdelesini rüzgârda uçuşurken, kocaman, güzel bir kelebeği andırıyordu.”⁹⁶*

İlk aşkın büyü, masumiyeti Ganin'i sarmıştır ve o henüz görmediği Maşenka'yı görmeden önce bile bir arkadaşının tarifleriyle kafasında canlandırmaya başlamıştır. Bununla ilgili cümleleri yazar şöyle dile getirir: *“Gülüştü, yumuşak yüz hatları, esmer yüzü ve iri dalgalı saçları, her nasılsa hiç yabancı gelmiyordu Ganin'e; yerel bir askeri hastanedeki (Birinci Dünya Savaşı var gücüyle sürüp gitmekteydi) bir tıp öğrencisi, ona on beş yaşındaki bu kızı 'tatlı, hem de olağanüstü' diye tanımlamıştı...”⁹⁷* Ayrıca yazar Ganin'in gözüyle Maşenka'yı şöyle resmeder: *“... O bütün baş ve omuzların arasından, Ganin yalnızca bir tek şey görüyordu: Siyah kurdeleyle bağlanmış, hafifçe dağınık kahverengi bir saç örgüsüne dikmişti gözlerini; saçların genç kızlara özgü o yumuşak, koyu parlaklığını okşuyordu gözleriyle.”⁹⁸* Ayrıca, Nabokov, romanda Ganin'in Maşenka'ya duyduğu hayranlığı da dile getirerek şöyle yazar: *“Maşenka'nın hayranlık duyulacak kaşları kıpır kıpırdı, esmer yüzündeki ayva tüyleri özellikle yanaklarına sıcacık, hafif bir renk katıyordu; konuşurken burun delikleri açılarak kısacık gülüşleri içine çekiyor...”⁹⁹*

⁹⁵ Nabokov, **Maşenka**, s. 93.

⁹⁶ Nabokov, **Maşenka**, s. 79.

⁹⁷ Nabokov, **Maşenka**, s. 62.

⁹⁸ Nabokov, **Maşenka**, s. 63.

⁹⁹ Nabokov, **Maşenka**, s. 75.

Fakat iki âşık tüm bu saf ve güzel duygulara rağmen birbirlerinden ayrılmak zorunda kalır, buna mecburiyetler ve mesafelerin vermiş olduğu olumsuz etkiler sebep olur. Sonuçta Ganin'in Maşenka'ya olan aşkı zamanla azalır ortadan kaybolur. Bu bağlamda Ganin ve Maşenka'nın aşkı da bağlılığın olmaması yönüyle romantik aşkı örneklendirir. Bu romandaki şu cümlelerden çıkarılır: *“...ve beceriksizce köylü kızı taklidi yaparak, 'Eğer bu yalnızca küçük, soğuk bir kurtçuk değilse ne olayım' dedi. İşte o zaman, Ganin yorgun ve kendine küskün bir halde, incecik gömleğinin içinde tir tir titrerken, her şeyin bittiğine ve artık Maşenka'ya aşık olmadığına karar verdi.”*¹⁰⁰

Ganin Maşenka'nın Bay Alfyorov'un karısı olduğunu öğrendikten sonra dört gün anılarıyla yaşar fakat dört gün içinde gönlünde depreşen duyguları tamamen yitirir ve sonunda anlar: geçmiş bir daha asla geri dönmeyecek. Bir zamanlar sevdiği Maşenka, çocukluğu ve gençliği geçen Rusya ve yaşadığı ilk aşk hiçbir zaman tekrarlanmayacak. Ancak bu ilk aşk onun yüreğinde büyük bir yer edinmiş ve anılarında öyle temiz kalmış ki yıllar sonra onun hatırası bile Ganin'i mutlu eder. Ganin, gençliğinde yaşadığı bu aşkı canlandırarak yaşama yeniden bağlanmaya, parlak geçmişine ve çok mutlu olduğu gençlik yıllarına geri dönmeye çalışır. Fakat o büyülü aşkın da memleketin de artık geride kaldığını çok iyi bilir. Ganin ne kadar istese de Maşenka ile tekrar bir araya gelmenin ve onunla mutlu bir hayat kurmanın imkânsız olduğunu anlar ve tren istasyonunda, yanına gitmeden yolunu değiştirip şehirden ayrılır. Yazar Ganin'in düşüncelerini şu cümlelerle gözler önüne serer:

*“...Maşenkayla ilişkisinin sonsuza dek bittiğini acımasız bir kesinlikle fark etti. Bu ilişki, aslında, dört günden fazla sürmemiştir - belki de yaşamındaki en mutlu dört gün. Ama artık anılarını tüketmişti, onlara doymuştu artık; ölmekte olan şairin hayaliyle bu kirli evin kendisi de daha şimdiden bir anıdan başka bir şey değildi.”*¹⁰¹

¹⁰⁰ Nabokov, **Maşenka**, s. 94.

¹⁰¹ Nabokov, **Maşenka**, s.141

4.1.2. Memleket Aşkı

Nabokov “Maşenka” romanında, bundan sonra onun yaratıcılığında sıklıkla görülecek olan konulara değinir. Gençliğin, mutluluğun yanında cenneti kaybetmeye eşdeğer olan Rusya’yı kaybetme, anılar ve bu beyhude mücadelede her şeyin yitirilişi gibi konuları da romanda en güzel şekilde işler.

Bu romanda Nabokov, bir kadına ve Rusya’ya olan aşk üzerinden felsefe yapar. Bu iki aşk onu tek parçada birleştirir: Rusya’dan ayrılmak sevdiğinden ayrılmak kadar acıdır. Nabokov sürgündeyken bu durumu şöyle dile getirir: “*Benim için aşk ve vatan kavramları eşdeğerdir.*”¹⁰²

Memleket aşkını tanımlamadan önce memleket kavramından bahsetmek yerinde olur. Türk Dil Kurumu Sözlüğü memleket için, bir devletin egemenliği altında bulunan toprakların bütünü, ülke; bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, şehir, yurt ve iklim ve üretim bakımından ele alınan bölge anlamlarının olduğunu kaydetmiştir.¹⁰³ Mustafa Kemal Atatürk’ün memleket sevgisi ile ilgili bir sözü şöyledir: “*Yurt toprağı, sana herşey feda olsun. Kutlu olan sensin.*”¹⁰⁴ Burada Atatürk’ün üzerinde durduğu ana öge fedakârlıktır. İnsanın memleketi için çok şeyi feda edebilmesi gerektiğini vurgular.

Bütün dünya edebiyatında olduğu gibi Rus şairlerinin eserlerinde de memleket, vatan özlemi teması büyük bir yer tutar. Memleket bu şiirlerde hep benzer bir şekilde anlatılır. Ayrıca, “memleket” terimi Ruslar için geniş ve dar anlamlar içerir. Örneğin, geniş anlamda bütün bir ülke boyutunda olup, vatan olarak düşünülür. Dar anlamda ise bir insanın doğup büyüdüğü yer ya da küçük vatan olarak belirlenir. Ayrıca, memleket, bir insanın geçmişi, bugünü ve geleceğidir. Pek çok Rus şair ve yazar farklı sebeplerden ötürü memleketinden ayrı düşmek, yurt dışına göç etmek zorunda kalır ve hayatları, kaderlerinin bağlı olduğu memleketlerinin hayali ve özlemi ile geçer. Onlar

¹⁰² <http://www.litra.ru/composition/get/coid/00089301184864087580/woid/00043201184773069228/>

¹⁰³ Akalın, **Büyük Türkçe Sözlük**, s. 1650.

¹⁰⁴ Afet İnan, **Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler**, İstanbul, İşbankası Kültür Yayınları, 2007, s. 295.

memleketlerini asla unutamazlar ve şiirlerinde sürekli bu konuyu işlerler. Örneğin, Rus edebiyatında "Gümüş Çağ" diye adlandırılan 20. yüzyılın başında yaşayan ve yazan şairlerin şiirlerinde bu konu başka dönemlere nazaran daha sık ve özenle işlenir. Sebebi, 20. yy. başında gerçekleşen 1917 yılı Rus Devrimi'nden sonra birçok soylu Rus şairi ve yazarın gündeme gelen devleti kabul etmeyip belli bir süreliğe ya da hayatlarının sonuna kadar yurt dışına göç etmek zorunda kalmasıdır. Örneğin, Alman kökenli Rus bir şair ve yazar olan Zinnaida Gippius (1869-1945) 1918 yılında yazdığı "Так есть" (Böyle İşte) adlı şiirinde şöyle der:

*“Если гаснет свет - я ничего не вижу.
Если человек зверь - я его ненавижу.
Если человек хуже зверя - я его убиваю.
Если кончена моя Россия - я умираю.”¹⁰⁵*

*Işık sönerse, ben hiç bir şey göremem.
Bir insan hayvana benzerse, ondan nefret ederim.
Bir insan hayvandan beter olursa, onu öldürürüm.
Fakat Rusya biterse, ben de ölürüm.*

Şair burada memleketini her şeyden üstün tuttuğunu, ondan ayrı kalmanın onun için ölüm gibi acı verici bir durum olduğunu dile getirir. 1921 yılında melodik şiir ustası Konstantin Balmont (1862- 1942) adlı başka bir Gümüş Çağ şairi bir yıllık bir süre için ailesiyle ülke dışı iş gezisine gider ve o bir yıl dediği süre tam yirmi bir yıl, yani hayatının sonuna kadar sürer. Balmont göçmen olur ve memleketi Rusya'ya olan özlemini 1923 yılında "Россия" (Rusya) adlı şiirinde şöyle ifade eder:

*“Есть слово – и оно едино.
Россия. Этот звук – свирель.
В нём воркованье голубино.
Позвавший птиц к весне апрель.
Весенним дождиком омочен,
Весенним солнцем разогрет,
Мой край, в покров весны одет,
Другого в мире счастья нет.”¹⁰⁶*

¹⁰⁵ <http://gippius.com/lib/poetry/tak-est.html> (23.01.2015).

¹⁰⁶ <http://otvet.mail.ru/question/65705886> (23.01.2015).

*Kelime var- büsbütün
Rusya. Bu ses, kamış gibi.
Bu seste kumrular sesi.
Baharda kuşları çağıran nisan.
Bahar yağmurunda ıslanmış
Bahar güneşi ile ısınmış
Benim memleketim baharı giyinmiş
Başka bir mtluluk var mı bu dünyada?*

1922 yılında, artık göçmen olan diğer Rus şairi İvan Bunin (1870-1953) de memleketine hüznü ve yaşla dolu veda sözcükleri içeren satırlar yazar:

*‘‘У зверя есть нора, у птицы есть гнездо.
Как бьётся сердце, горестно и громко,
Когда вхожу, крестясь, в чужой, наёмный дом
С своей уж ветхою котомкой.’’¹⁰⁷*

*Canavarın bir ini var, kuşun bir yuvası.
Kalp ne kadar da hüznü ve gürültü atıyor
Yabancı, kiralık bir eve kendimi kutsayıp
Omzumda bir bohça ile girerken.*

Marina Tsvetayeva (1922 – 1939) adlı şairin Avrupa’ya gittiğinde yazdığı şiirleri de aynı duyguları -hasret ve hüznü- içerir. Şair gurbet acısına dayanamayıp, döndüğünde başına geleceklerini bile bile Rusya’ya geri döner ve bunu sadece yurt dışında sefalet içinde yaşadığından değil, şiirlerinin memleketi Rusya olduğunu bildiği için yapar. Söylenenlere en güzel örnek, şairin 1934 yılında yazdığı ‘‘Голос из далёкой эмиграции’’ (Uzaktaki Göç Sesi) adlı şiiridir:

*‘‘Тоска по Родине! Давно
Разоблачённая морока!
Мне совершенно всё равно –
Где совершенно одинокой
Быть, по каким камням домой
Брести с кошёлкою базарной
В дом, и не знающий, что – мой,
Как госпиталь или казарма.
Всяк дом мне чужд, всяк храм мне пуст,*

¹⁰⁷ Kovçeg. **Poeziya Pervoy Emigratsii**. Moskva, İzdatelstvo Politiceskoy Literaturı, 1991, s. 84.

*И всё-равно, и всё – едино.
Но если по дороге – куст
Встаёт, особенно – рябина... ”¹⁰⁸*

*Memlekete hasret! Çoktan
Belli olan tuhaf gerçek!
Benim için hiç fark etmez
nerde yapayalnız bir şekilde
Yol almak, hangi taşların üzerinde
Elimde pazar çantası ile
Hastaneye ya da kışlaya benzeyen
Bir barınağa dönmek.
Her ev bana yabancı, her tapınak bana boş,
Her şey tepkisiz ve hiçbir şey umrumda değil
Fakat eğer yolda bir çalıya rastlasam
Özellikle de üvez ağacı çalısına!..*

Yukarıda memleket özlemine örnek olarak getirilen bütün bu şiirlerde görünen bir gerçek vardır: gittiğinde, onu geride bıraktığında bile kaderine yazılan ve hayatına işleyen memleketi unutmak imkânsızdır.

V. Nabokov’un “Maşenka” adlı romanı tüm eserlerinden daha Rus sayılmayı hak eden bir eserdir. Çünkü eserlerinin çoğu İngilizce yazılmıştır. Bu romanda işlenen ilk aşk Ganin’in aklında memleket özlemi ile bütünleşir. Ganin’in yaşadıkları aslında, memlekette kalan sevgilinin artık memleket simgesine dönüşmesidir. Yani Maşenka deyince memleketi Rusya, memleket deyince de aklında ve kalbinde Maşenka canlanır. Ganin’in ilk aşkı Maşenka’nın Bay Alfiorovla evli olduğunu öğrendikten sonra akli Rusya’ya gider ve Rusya’yı her düşündüğünde de gözünün önüne hep Maşenka ile geçirdiği günler gelir. Yazar bunu şu sözlerle anlatır:

“...Ama şimdi Rusya’yı hatırlaması için bulutlara gerek yoktu, çünkü dün geceden beri Rusya’dan başka bir şey düşünmemişti. Dün gece başına gelen hoş sürpriz sayesinde bütün hayatı bir film şeridi gibi gözünün önünden geçmişti; bu sürpriz geçmişini geri getirmiş ve geçmişin onu sarıp sarmalamasına neden olmuştu.”¹⁰⁹

¹⁰⁸ Kovçeg. **Poeziya Pervoy Emigratsii**, s. 418.

¹⁰⁹ Nabokov, **Maşenka**, s. 44.

Yazar sıklıkla Ganin'in Rusya özlemini ve ilk aşkının hatıralarını birleştirdiğini gösterir. Bu ögelerde Rusya'nın iklimini, doğasını, görüntüsünü, mekânlarının sıcaklığını ve insanda hissettirdiği duyguları görmek mümkündür. Yazar bunu şu sözlerle okuyucuya aktarır: *‘‘Kuzey Rusya’da daha ağustosun ikinci haftasında bile, havada sonbaharın dokunuşu hissedilir. Ara sıra, küçük sarı bir yaprak düşer bir huş ağacından; çiktan hasat edilmiş geniş tarlalar sonbahara özgü o parlak ve boş görünümü kazanır!’’*¹¹⁰

Yukarıda da belirtildiği gibi Ganin için Maşenka her şeyden önce Rusya ile ilişkilidir. Maşenka, her şeyden önce peygamber çiçekleri, Rus doğası ve sadece orada vatanında olan ayakların altında çatırdayan kar ile özdeşleşir. Dört günde o sevdiği kız arkadaşıyla Petersburg’da ya da köyde, nerede olursa olsun ama vatanında nasıl karşılaştığı anılarını anımsar. Maşenka onun için hem yaz aylarını geçirmek için Rusların yaşadıkları bahçeli evler, hem karşılaştıkları Rusya’ya özgü kayın ağaçları ile süslü parkları hem de soğuk Petersburg şehrini anımsar. Sevdiği kızın kokusu sonbahar parkının kokusu ile özdeşleşir, hatta onun adı olan Maşenka bile öz mü öz Rusça olan ve ağzında eriyip giden şeker gibi onun için lezzetli bir addır. Hatıralar Ganin’i peşinden sürükler. Berlin’de yaşadığı hayat bu hayalin gölgesinde sönük kalır, hatta gerçekliğini yitirir. Yazar bunu şu cümle ile dile getirir: *‘‘Bu sadece anıların bir tekrarı değil; gerçeğe çok daha yakın, gölgesinin Berlin’de sürdürdüğünden çok daha yoğun bir yaşamdı.’’*¹¹¹

Savaş ikisine de işkence olur: Maşenka’yı sevmediği Alfyorovla evlenmek zorunda bırakır, Ganin ise altı yıl pansiyonları, yabancı şehirleri dolaşır. Ancak gönlünde yeniden canlanan ilk aşkın bütün sıcaklığına rağmen Ganin memleketine ve Maşenka’ya artık dönüşün olmadığını çok iyi bilir. Her ikisi de ancak anılarında yaşayabilir. Bu yüzden Maşenka’nın gelmesine bir buçuk saat kalınca Ganin anlar ki doğduğu, çocukluğunun geçtiği vatanını yani geçmişini artık asla geri getiremez: *‘‘Ama artık anılarını tüketmişti, onlara doymuştu artık; ölmekte olan yaşlı şairin hayaliyle*

¹¹⁰ Nabokov, **Maşenka**, s. 74.

¹¹¹ Nabokov, **Maşenka**, s. 75.

birlikte Maşenka'nın hayali de o hayaletler evinde kalmıştı; ki evin kendisi de şimdiden bir anıdan başka bir şey değildi."¹¹²

Kişiliğin temeli, doğup büyüyen vatandır. Onu kaybetmek, bir insanın en önemli parçasının kaybolmasına da neden olur. Örneğin, asla kaybolmayacağını ve yalnız kalmayacağını garantisi olan bir yuva hissi ve gelecek günlere güven de kaybolur. Göç insanların ruhları ve kaderlerini sakatlayarak geçmişleri ve vatanları ile bağlarını koparır.

V. Nabokov kendisi de hayatının büyük kısmını göçmen olarak memleketine hasret yaşamış bir yazardır. 1918 yılında Rusya'yı ailesiyle terk eder ve çok istediği halde memleketine asla geri dönmez. Belki de, vatanına yolların artık kapalı olduğunu anlar ve bu yüzden onun eserleri ve özellikle "Maşenka" romanı ancak göçmenlerce anlaşılabilir üzüntü ve özlemle doludur. Ölüm sonrası kaderini düşünerek Nabokov **bir** şiirinde şöyle yazar:

*"...тень русской ветки
будет колебаться
на мраморе моей руки."*¹¹³

*...Rus ağacı dalının gölgesi
elimde mermerinde
sallanacaktır.*

4.1.3. Gönül Bağı Olmayan Aşk

Bu aşk kısaca 'anlık gelişen duygusal durumlar' diye tanımlanabilir. İngiliz araştırmacı Lee'ye göre aşkın üç çeşidi vardır, bunlar; tutkulu aşk (eros), oyun gibi aşk (ludus) ve arkadaşça aşk (storge)dir.¹¹⁴ Bu bağlamda gönül bağı olmayan, kolay vazgeçilebilen bir aşk bu kategoriye yerleştirilebilir.

¹¹² Nabokov, **Maşenka**, s. 141.

¹¹³ <http://www.peoples.ru/art/literature/prose/nabokov/> (23.01.2015).

¹¹⁴ Hasan Atak, Nuray Taştan, "Romantik İlişkiler ve Aşk Romantic Relationships and Love", **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**, 4 (2012), s. 526.

Bu aşkta tutku bileşeni vardır. Yakınlık veya bağlılık olmayıp, yoğun fizyolojik uyarılma söz konusudur ve genellikle kısa süreli olduğu yukarıda aşk çeşitleri kısmında ele alınmıştır.¹¹⁵ Ayrıca bu aşk türünü V. Nabokov'un "Maşenka" adlı eserinde de görmek mümkündür. Burada, esere bakıldığında Ganin'in Lyudmila'ya duyduğu aşkta tutku bileşenin hâkim olduğu görülür. Ganin'in Lyudmila ile yaşadıkları saf ve temiz duygulardan çok sadece geçici heveslerini tatmin edeceği, ona karşı yakınlık hissetmediği şeklinde olduğu görülür ve bunun da anlatılmaya çalışılan aşk türü ile örtüştüğü görülür. Yazar, Ganin'in içinden Lyudmila'nın henüz yirmi beş yaşında olmasına rağmen, onun kokusunda adi, bayat ve eskimiş bir şeyler sezdiğini, kokusu gibi nereye gitse peşinden gelen yapmacıklığını, yapmacık bebek konuşmasının olduğunu geçirir.¹¹⁶ Ayrıca yazar Ganin'in Lyudmila'ya hissettiklerini şöyle açıklamaya çalışır: *"Lyudmila'ya yalnızca kısa bir süre için gerçekten âşık olmuştun; o da Lyudmila'nın kendisini baştan çıkararak bir buğuluyla çevrili olduğunu sandığı zaman içinde bulunduğu ruh haliyle."*¹¹⁷

Yani Lyudmila ile Ganin'in aşkı bağlılık üzerine kurulan kalıcı bir aşk değildir. Bu düşünceyi romanda ayrıca şu cümleler de destekler:

*"Canı sıkın ve utanmış olan Ganin ona karşı abuk sabuk bir şefkat duyuyordu; aşkın bir zamanlar uçarcasına gelip geçtiği yerde kalmış hüznü, sıcak bir duygu kalıntısı. Bu da onun kendisine sunulmuş boyalı dudakları tutkuyla öpmesine yol açıyordu, ancak şefkati, "hadi şimdi uzaklaştır onu kendinden" öğüdünü veriyordu."*¹¹⁸

Sonuç olarak, "Maşenka"da Ganin'in romantik bir aşk olarak Maşenka'ya duyduğu ilk aşk ve tamamen tutkuya dayalı olarak gelişen cinsellikle ve gelip geçici duygularla yoğurulmuş Lyudmila'ya duyduğu aşk vardır. Ganin'in ona karşı hislerini yazar şu şekilde açıklığa kavuşturur:

¹¹⁵ <http://www.evrimagaci.org/makale/398> (22 Kasım 2014).

¹¹⁶ Nabokov, **Maşenka**, s. 22.

¹¹⁷ Nabokov, **Maşenka**, s. 32.

¹¹⁸ Nabokov, **Maşenka**, s. 23-24.

"...aşkın bir zamanlar uçarcasına gelip geçtiği yerde kalmış hüznü, sıcak bir duygu kalıntısı. Bu da onun kendisine sunulmuş boyalı dudakları tutkuyla öpmesine yol açıyordu, ancak şefkati "hadi şimdi uzaklaştır onu kendinden" öğüdünü veren o sakin, alaycı sesi susturmasına yetmiyordu."¹¹⁹

Ganin'e göre "Bu bir macera duygusuydu, yüceltilmiş, neredeyse dünyevi olmayan bir duyguydu."¹²⁰

4.2. "KARANLIKTA KAHKAHA" ROMANINDA AŞK

4.2.1. Tutkulu Aşk

Önceden Elaine Walster olarak bilinen 1937 doğumlu Amerikalı sosyal psikolog Elaine Hatfield tutkulu aşkın diğerleriyle bir bütün olmak için duyulan yoğun istek olduğunu söyler.¹²¹ Lee, tutkulu aşkı kırmızıya benzetir.¹²² Tutkulu aşkın temelinde daha çok fiziki çekiciliğin devamında gelen cinsellikle aşkın beraberliği vardır. Aşık olunan insan görüldüğünde kalp hızla atar. Mideye kramplar girer, sürekli o düşünülür, onsu bir hayatı düşünemez hale gelinir. Fakat bu aşk karşılıklı olmadığı zaman bir tercih yapılması gerekir: Ya karşıdaki insanın sevmesini beklemek ya da aşkı kalbe gömerek hayata devam etmek. "Karşılıksız aşk sendromu" bir spektrum bozukluğudur.¹²³ Aşk eğer karşılıklıysa hayat insanın gözüne bir başka güzel görünür. Gökyüzüne bakıldığında, akan bir ırmak görüldüğünde, yağan bir yağmurun altında kalındığında, hatta karlı bir günde bile aşkın içi kıpır kıpırdır. Buna örnek olarak söz ve müziğini ünlü Türk sanatçısı Barış Manço'nun yazdığı bir şarkı getirilebilir:

*"...dışarısı buz gibi
Lapa lapa kar var;
Benim içim yanıyor,
Eksi kırk derece soğuk suda bile yüzerim inan ki.
Kara sevda,
Kara sevda dedikleri daha ne olabilir ki?"*¹²⁴

¹¹⁹ Nabokov, **Maşenka**, s. 24

¹²⁰ Nabokov, **Maşenka**, s. 32.

¹²¹ Hasan Atak, Nuray Taştan, "Romantik İlişkiler ve Aşk Romantic Relationships and Love", **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**, 4 (2012), s. 534.

¹²² Hasan Atak, Nuray Taştan, "Romantik İlişkiler ve Aşk Romantic Relationships and Love", **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**, 4 (2012), s. 526.

¹²³ Erol Göka, "Bir Hastalık Olarak Aşk: Karşılıksız Aşk", **Kriz Dergisi**, Cilt:6, Sayı:2, (1996), s. 33.

¹²⁴ <http://sarki.alternatifim.com/data.asp?ID=5520&sarki=Kara%20Sevda&sarkici=Bar%FD%FE%20Man%E7o> (10 Ekim 2014).

Sternberg'in kuramında tutkulu aşkı bir yere koymak gerekirse bu delicesine aşk, romantik aşk, aptalca aşk ve mükemmel aşk grubuna dahil edilebilir. Bu aşk çeşitlerinde de tutku her zaman bir öge olarak var olur, kendine bir yer bulur ve süresi bitince oradan ayrılır. Bu varoluş kimi zaman olması gerektiği gibi kimi zaman da olumsuz sonuçlar doğuracak bir biçimde gerçekleşir.

Vladimir Nabokov'un "Karanlıkta Kahkaha" adlı romanında Albinus'un Margot'a duyduğu aşk bu kategoride değerlendirilebilir. Albinus orta yaşlı, evli bir adamdır ve eşiyle evliliğinde artık tutku bileşeni kalmaz. Onları bir arada tutan, bağlılık ve alışkanlıktır. Bu süreçte devreye genç, cilveli ve kurnaz bir kadın olan Albinus'un sevgilisi Margot girer. Margot, Albinus için rüyalarını süsleyen, içindeki tutkunun dışa vurmasını sağlayan "bulunmaz bir nimettir". Albinus'u çocuğundan vazgeçirtecek kadar aklını başından alan, o Margot'ta bulduğu, karısıyla olan ilişkisinde çoktan kaybettiği, hayallerini süsleyen şey tutkudur. Albinus'un hissettiklerini yazar şu sözlerle onun ağzından okuyucuya aktarır: "*...sert köşeli eşyalardan zarar görmemesine dikkat ediyordu. Ama gece oldu mu, rüyasında, ıssız ve sıcak kumsalda sere serpe uzanmış genç kızlar görüyor ve, gene rüyasında, karısının onu yakalayacağı korkusuna kapılıyordu.*"¹²⁵ Albinus sevgilisi Margot'a karşı büyük bir tutku besler. Öyle ki bu tutku onu hem karısından hem de biricik kızından uzaklaştırır. Bu durum Albinus'un kızı öldüğünde onun mezarına gitmesine engel olacak boyuta gelir. Margot ile bir zamanlar ailesiyle yaşadığı eve taşındıktan sonra Albinus bir gün kızının odasına girer. Ancak artık burası Margot'un pin-pon salonu olmuştur. Kalbinde acıyla kızını anması gerekirken Albinus'un gözünün önüne sevgilisi Margot'un yaramaz tavırlı halleriyle pin-pon oynaması gelir. Yazar bunu şu cümlelerle dile getirir: "*Ama nedense çocuğunu düşünemedi. Onun yerine başka bir kız canlandı gözlerinin önünde: zarif, şen, küstah, zevk düşkün; küçük raketiyle pin-pon topuna vurmak için eğilirken bir ayağını havaya kaldıran, kahkahalarla gülen bir kız.*"¹²⁶

¹²⁵ Nabokov, **Karanlıkta Kahkaha**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2006, s. 12.

¹²⁶ Nabokov, **Karanlıkta Kahkaha**, s. 134.

Margot Albinus'a âşık değildir, sadece onu kendi isteklerini yerine getirmek için kullanır. Margot Albinusla sadece parası için birlikte olur, ona karşı hissettikleri aşk değildir. Yazar bu düşünceyi çok açık bir şekilde okuyucuya şu cümlelerle sunar: *“Ve bir yıl içinde benimle evleneceksin,” diye düşündü Margot güzel güzel hıçkırmayı sürdürerek. “O zamana dek Hollywood’a kapağı atmamışsam, bal gibi evleneceksin. Hollywood’a vardığımda ise, cehenneme kadar yolun var.”*¹²⁷ Albinus’un parasını kendisinden daha çok seven Margot, Albinus’u büyük evlerinde yaşamaları için ikna eder ve oraya taşınırlar. Albinus’a yıllarca ailesiyle beraber yaşadığı bu eve taşınmak ve anılarla her an burun buruna olmak bazen zor anlar yaşatır. Ancak Margot’a duyduğu aşk, anılarını unutturmasa da üstünü örtmeye yeter. Günler, haftalar geçer. Margot Albinus’u kendine daha da bağlar ve onu eşinden boşanması için ikna etmeye çalışır. Burada işlenen aşk teması tutkulu ve boş aşka örnektir. Boş aşkta zamanla fiziksel ve duygusal yakınlık yok olur ve çiftler arasında soğukluk başlar. İşte burada devreye Albinus’un sevgilisi Margot girer ve Albinus Margot ile tutkulu bir aşkın peşinden gider.

Albinus’un sevgilisi Margot’a karşı hissettikleri karşılıksızdır. Margot’un istediği tek şey ona istediklerini yaptıracağı paralı bir adamdır. Yazar bunu şu sözlerle ima eder: *“Margot’un tabi eskiden beri var olan şahane bir kürk içinde şahane bir arabadan inen ve şahane bir otel kapıcısı tarafından dev bir şemsiye ile karşılanan sinema yıldızı hayali silinmemiştir.”*¹²⁸

Ayrıca bu romanda Albinus’un sevgilisi Margot’un tutku dolu aşk yaşadığı başka biri vardır ki bu kişi yıllar sonra karşısına çıkan ilk aşkı Axel Rextir. Margot ve Axel’in ilişkisinde de cinsellik ve çıkarlar söz konusudur. Bu eserde aldatılan hem Margot tarafından Albinus hem de Axel Rex tarafından Margot’un kendisidir. Axel Rex de tutkulu aşka sebebiyet veren, tıpkı Margot gibi çıkarları için karşısındakini kullanan biridir.

¹²⁷ Nabokov, **Karanlıkta Kahkaha**, s. 89.

¹²⁸ Nabokov, **Karanlıkta Kahkaha**, s.21.

Bu romanda tanımlamaları yapılan aşk çeşitlerinden tutkulu aşk, boş aşk ve delicesine aşk kaleme alınır. Tutkulu bir aşkla sevildiğini görünce bunu kendi menfaati için kullanan Margot, Albinus'a bir süre sonra ihanet eder ve bu ilişki feci bir şekilde son bulur.

4.2.2. Boş Aşk

Tutku ve yakınlık bileşenlerinin olmadığı, sadece bağlılığın var olduğu aşk türüdür. Burada “Karanlıkta Kahkaha” adlı romanda Albinus'un eşine duyduğu aşktan bahsedilebilir. Artık aralarında tutku kalmayan Albinus ve Elizabeth için sadece birbirlerine bağlılık söz konusudur.

Burada ayrıca üzerinde durulması gereken bir husus daha vardır: Albinus'un eşine olan bağlılığında tuhaf bir davranış sergiler. Albinus Margot uğruna pek çok şeyi feda ederken, artık âşık olmadığı eşinden her şeye rağmen boşanmaz, ondan resmi olarak ayrılmak istemez. Onun bunu yapmasını sağlayan şey ise ona duyduğu bağlılıktır. Bu ögeyi yazar başka bir kadından etkilenmesinin zaman zaman Albinus'ta yarattığı vicdan duygusuyla kendine kızmasıyla ve onun bu durumunu onun ağzından şu sözlerle dile getirmesiyle kanıtlar: “*Lanet olsun, mutluym, daha ne istiyorum?...*”¹²⁹ V. Nabokov'un “Karanlıkta Kahkaha” adlı romanında Albinus'un eşi Elizabeth'e olan duygu bağlılıktan ibarettir. Evli çift arasındaki tutku çoktan ortadan kalkmış ve artık sadece birbirlerine bağlılıkları söz konusudur ve bundan dolayı da Albinus eşi Elizabeth'ten bir türlü boşanamaz.

4.3. “ADA YA DA ARZU” ROMANINDA AŞK

4.3.1. Ensest Aşk

Ensest; evlenmeleri hukuksal, ahlaki ve dini açıdan engel olan akrabaların cinsel ilişkilerini anlatır ve buna akraba aşkı da denir. Ensest, yakın akrabalar arasındaki yaşı ve

¹²⁹ Nabokov, **Karanlıkta Kahkaha**, s. 16.

rızayı dikkate almadan olan her hangi seksüel temastır.¹³⁰ Sigmund Freud'a göre siyasal hayat katmanlı bir düzleme oturtulmuş çatışmacı bir yapıya sahiptir ve bu çatışmanın, bireysel, ailesel ve toplumsal boyutları vardır, Freud buna Oedipus kompleksi ile bir örnek verir.¹³¹

Freud'un Oedipus kompleksi Yunan mitolojisinde olduğu savunulan oyuna dayanır. Yunan edebiyatında enest temasını en iyi aktaran Antik Yunan tiyatro oyun yazarlarından Sofokles'in Kral Oedipus trajedisidir.¹³² Bu sanatsal mitolojide anne-oğul enesti görülür. Burada babasını öldürüp annesi ile evlenen çocuğun durumunun enest ilişkisi içerisinde bir oyun ile sergilendiği görülür. Bu durum bilimde ve edebiyatta "Oedipus kompleksi" olarak adlandırılır.

Oedipus kompleksi, her erkek çocuğun bilinçaltında babasını öldürüp annesiyle evlenme arzusu bulunduğuna işaret etmektedir. Oedipus mitinde Oedipus, babasını öldürür ve annesiyle evlenir, sonrasında kral olduğu ülke lanetlenir. Ancak Oedipus, bunları farkında olmadan yapar. Öyle ki bu durumdan utanç duyan Oedipus, kendi elleriyle gözlerini kör eder, annesi Jacosta ise intihar eder.¹³³ Burada sergilenen davranışın toplum üzerindeki etkisinden de bahsetmek gerekir. Oluşan bu durumun varlığı rahatsızlık vermekte hatta ölüme kadar götürmektedir. Ayrıca toplumun anne-oğul arasında oluşan enest ilişkiden rahatsızlığı kabul edilen uğursuzluk inanışıyla da vurgulanmıştır. Mitin ana temasını oluşturan anne-oğul ilişkisi, aynı zamanda toplumun ve bireylerin konuya bakışını sergiler. O dönemde bir oyun olarak ele alınan mitin toplumsal psikolojik gibi önemli unsurlara işaret ettiği gerçeğini ortaya koyar. İsviçreli psikiyatr Jung (1875-1961) da Freud (1856-1939) gibi baba-kız enesti söz konusu

¹³⁰ Ali Yıldırım, Burak Gümüş, "Difficulty in revealing the abuse: incest", **Cumhuriyet Tıp Dergisi**, Sayı: 33, (2011), s. 114.

¹³¹ Bican Şahin, "Postmodern Düşüncenin Öncüleri: Friedrich Nietzsche ve Sigmund Freud/ Eros ve Thatanos", **Siyasal Düşünceler Tarihi II, Türkiye Bilimler Akademisi Ulusal Açık Ders Malzemeleri**, s. 12.

¹³² Trajedi; konusunu efsanelerden veya tarihsel olaylardan alan, acıklı sonuçlarla bağlanan bir tür tiyatro eseri, facia, tragedya, ağlatı. (Akalın, **Büyük Türkçe Sözlük**, s. 2380).

¹³³ Ahmet Sarı, "Şebnem İşigüzel'in "Tabut" Adlı Öyküsüyle Thomas Berndhard'ın "Jauregg" Adlı Öyküsünde Enest İlişki", **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt:9, Sayı:1, s. 18.

olduğunda kızın babasını arzuladığı düşüncesini öne sürer. Elektra kompleksinde ise Oedipus kompleksinin kız çocukları için geçerli olan kısmı görülür, 3-6 yaş arası kız çocuklarının babaya aşırı düşkünlükleri ve anneyi rakip olarak görmeleri söz konusudur.¹³⁴

Ensestin tarihsel yolculuğuna bakılırsa ‘kardeş karı-koca’ olan tanrı, kral ve insanlar görülür. Kardeşler arasındaki evlilik Mısır kraliyet ailesinde fazlaca görülmüştür. Eski Sümer tabletlerine göre tanrıça İnanna (İştar), Dumuzi'nin hem karısı ve hem de kız kardeşidir. Ninella, Nintur, Ninhurşag adlı tanrıçalar Semitlerin en eski tanrılardan Enki'nin hem karıları, hem de aynı zamanda kız kardeşleri, Tanrıça Here de, tanrılar tanrısı baba Zeus'un hem kız kardeşi hem de karısıdır.¹³⁵

Akraba aşkı da denilen bu durum hem neslin sağlıklı gelişimi açısından, hem de ahlaki bir sorun olarak anormal karşılanıp yasaklanır. Bu yasağın sebebi ise kan akrabalığından doğabilecek sakat çocuklar olur. Bu yorum günümüzde de kabul görür. Öyle ki doktorlar akraba evliliğinin sakıncalarından ve bunun sakat çocuklar dünyaya getirmemize neden olmasından bahsederler.

Enseste dikkat edilmesi gereken bir nokta var. Bu, delikanlı çağlarıdır ki bu çağ ailenin ilişki içeriği için çok önemlidir.¹³⁶ Çocuk tacizinin, sarkıntılığının ve ensestin olumsuz etkileri sorgulanamaz.¹³⁷ Ensest mağdurları suçu işleyene karşı olumsuz duygular besler.¹³⁸ Bu dönemde atılan her kötü adım gencin ilerideki hayatı için silinmez bir iz olarak kalabilir.

¹³⁴ http://tr.wikipedia.org/wiki/Elektra_kompleksi (12 Ocak 2015).

¹³⁵ <http://toplumvetarih.blogcu.com/eski-toplumda-yakin-akraba-evlilik-yasagi/270222> (Erişim Tarihi: 29 Ekim 2014).

¹³⁶ Laure W. Howell, *Examining The Relationship Between Adolescent Sexual Risk-Taking And Adolescents' Perceptions Of Monitoring, Communication, And Parenting Styles In The Home*, (Seks Riski Taşıyan Gençler İle Evde Yetişkinlerin Görme, Konuşma ve Ebeveynlik Stilleri Arasındaki İlişki) Thesis submitted to the faculty of Virjinya Eyalet Üniversitesi Politeknik Enstitüsü, Doktora Tezi, ABD, 2001, s. 11.

¹³⁷ Danielle Arlanda Harris, *A Typological Approach To Exploring Pathways For Rapists, Child Molesters And Incest Offenders*, Maryland Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2004, s.1.

¹³⁸ Patiense Nomsa Shumai Molako, *The Influence Of Incest On Adolescence: A Social Work Perspective*, Pretoria Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi Güney Afrika, 1999, s. 2.

Ensest ilişki çoğunlukla bir kandırmacayla, sonunda bir ödülü barındıran bir oyun gibi başlar. Ödül denilir çünkü çoğu zaman enseste zorlanan kişi küçük yaşta olur ve akli ermeye başladığında ilişki kesilir. Bunu yapan kişi çok büyük bir oranda bu durumu saklamak ve zorladığı kişinin de saklamasını ister. Çünkü bu durum, çok utanç verici bir durumdur.

Ensest yasağı, psikanaliz kuramı ve antropolojide toplumun ve kültürün oluşumunu sağlayan yasaktır. Fransız psikanalist ve psikiyatrist Lacan (1901-1981), ensest yasağının toplum ve bilinç açısından psikanaliz kuramının temel yasalarından biri olduğunu, baba'nın yasasının, kendini ensest yasağı olarak ortaya koyduğunu, Ödipal evrede çocuğun bu yasağı tanıyarak baba'nın yasasına uyduğunu, bu sürecin bastırıldığını ve böylece çocuğun topluma uyum sağladığını söyler.¹³⁹ Fransız antropolog Lévi-Strauss'a (1908-2009) göre, ensest yasağının boyutları ve kalıpları toplumdan topluma değişiklik gösterir. Çünkü her toplumun akraba ya da kardeş tanımlaması aynı değildir. Sigmund Freud'a göre totem¹⁴⁰ anaerkil toplumda ise oğlan annesi ve kızkardeşiyle birlikte olamaz ancak baba farklı totemden geldiği için kızıyla birlikte olabilir.¹⁴¹

Akrabalık ve soy ilişkileri Eski Türk Toplumunda da benzerlik gösterir, bundan dolayı ensest de bu duruma göre şekillenir. Ancak İslamiyet kabul edildikten sonra farklı bir akrabalık sistemi uygulanmış ve akraba ve kardeş tanımı değişime uğramıştır. Bazı toplumlarda örneğin Orta Doğu'da, Eski Yunan ve Çin'de sıklıkla karşılaşılan bir durum olan paralel amca kızı ya da oğluyla ve teyze kızıyla evlenme çok yaygındır. Ayrıca, Türkiye'de yaşanan ensest ilişkilerin baba-kız, baba-oğul ve dede-torun ensesti olduğu

¹³⁹ Roger J. R. Levesque (1999). **Sexual Abuse of Children: A Human Rights Perspective**. Indiana University Press, s. 1,5-6,176-180.

¹⁴⁰ Totemizm; bir klanın, insan grubunun ya da tek başına bireyin aynı atadan geldiğine inandığı hayvan, bitki, doğa olayı ya da cansız nesneye (toteme) mistik ve büyüsel duygularla bağlantısı; bu bağlantıdan doğan görev, yasak, ritüel ve törenler bütünü (Kudret Emiroğlu **Antopoloji Sözlüğü**, Ankara, 2003. s. 806).

¹⁴¹ Nefise Abalı, *Halk Anlatılarında Ensest*, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011, s. 2-3.

ve kardeşler arasındaki enestinin de büyük erkek kardeş ile küçük yaştaki kız kardeş ya da tam tersi şeklinde olduğu görülür.¹⁴²

Ayrıca, amca-yeğen, dayı-yeğen, kayınbaba-gelin, kayınbirader-yenge, üvey baba-kız, üvey ağabey-kardeş enestleri de karşılaşılabilen enest türlerindedir. Bu tabloya bakıldığında, pek çok Türk toplumunda olmakla birlikte Türkiye’de de fazlalıkla görülebilen bir durumdur. Diğer toplumlarda amcanın kızı ya da teyzenin oğlu ikinci dereceden akraba sayılırken Türkiye’de bu durum evlenmeyi engelleyecek bir durum yani enest olarak görülmemektedir. Türkiye’de daha az görülen bir akraba evliliği ise hala-dayı çocukları arasındadır. Akraba evliliklerinin temel amacının mirasın bölünmemesi olduğu söylenebilir.

“Ada Ya Da Arzu” romanında bahsedilen öncelikle bir kuzen aşkıyla başlar ancak daha sonra kardeş olduklarını öğrenmeleriyle kardeş aşkı olarak devam eder. Kardeş olduklarını öğrendiğinde Van’ın düşündükleri ve söylediği sözlerde bir inkâr görülür, kardeşi olduğunu bile bile ondan ayrılmak istemez, babasıyla bu konuda tartışır. Fakat babası onu ikna eder ve bu ilişkinin bitmesi gerektiğini dile getirir. Yazar bunu şu sözlerle aktarır: *“Ada on iki yaşındaydı.” diye ekledi Van, “bense on dört buçuk yaşında erkek bir primattım ve hiçbir şey umurumuzda değildi. Şimdiyse artık umursamak için çok geç. Lütfen baba, sinirlerine hâkim ol, dedi Van. “Tabiat sana başka bir vesileyle de söylediğim gibi bana merhametli davrandı...”*¹⁴³ Van ve Ada’nın aşkı enest ilişkiye örnek teşkil eder. Yıllar sonra bir araya gelen ikili birlikte edebi anlamda çalışmalar yaparlar ve yazar Ada’nın ağzından şu sözleri dile getirir ki bu da onların kardeş olduklarını öğrenmelerine rağmen her şeyi kabul ederek birlikte yaşadıklarını gösteren bir cümledir: *“Karındaş ve sevgili olarak” diye bağırdı Ada, ebediyeti de edebiyatı da paylaşma konusunda çifte şansımız var. Cennette dört çift göz*¹⁴⁴

¹⁴² Nefise Abalı, *Halk Anlatılarında Enest*, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011. s. 7.

¹⁴³ Nabokov, *Ada Ya Da Arzu*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2012, s. 426.

¹⁴⁴ Nabokov, *Ada Ya Da Arzu*, s. 553.

“Ada Ya Da Arzu” adlı romanda Ada ve Van’ın aşkı aynı zamanda ‘mükemmel aşk’ türüne örnek olarak da gösterilebilir. Aralarındaki aşk ilişkisi enseste dayansa da bu onların birbirlerine karşı hissettikleri yakınlık, tutku ve bağlılık kavramlarının varlığını değiştiremez. Onların ilişkisi, toplum ve yasalar tarafından kabul edilemeyen bir ilişki türü olmasından dolayı zaman zaman engellere takılıp ayrılmalarına sebep olur. Ancak aralarında var olan bağ, onları yıllar sonra tekrar bir araya getiren unsur olur. Eserde bu gerçek şöyle bir cümle ile desteklenir: ‘*Hamak ve bal; Van, aradan seksen yıl geçtikten sonra bile Ada’ya aşık olduğunda duyduğu mutluluğun genç yüreğini nasıl cız ettirdiğini dün gibi hatırlıyor.*’¹⁴⁵

Ancak burada sadece kardeş aşkı değil ensest türlerinden enişte-baldız aşkı da geçer. Örneğin, Ada ve Van’ın kardeş olmaları da enişte-baldız olan Marina ve Demon’un ikisi de evliyken dahi sürdürdükleri ilişki sonrası gerçekleşir. Marina Demon’u tutkulu ve yasak bir aşkla sever. Öyleki bu tutku kız kardeşinin evliliğini bozabilecek boyuta gelir. Yazar bunu şu sözlerle kanıtlar: ‘*...Demon’a deli Aqua’yi boşattırıp, hamile olduğunu düşünen kendisiyle evlendirmek.*’¹⁴⁶ Yazar, Marina ve Demon’un ensest ilişkisi için şöyle yazar: ‘*Marina sapkın bir böbürlenmeyle, yatakta Demon’un duyumsallığının garip bir ‘ensestcil’ hazdan etkilenmiş olabileceğini iddia ederdi.*’¹⁴⁷

Enişte-baldız ensesti pek çok Türk toplumunda olmakla birlikte Türkiye’de de yaygın olarak karşımıza çıkan durumlardan biridir. Ablasını öldürüp eniştesiyle kaçmak isteyen kız kardeşler ya da baldızına göz koyan eniştelere de karşılaşılan ensest türleri arasındadır. Ayrıca kayınbiraderiyle bir olup kocasını vuran kadınlar, yengesiyile evlendirilmek zorunda kalan erkek kardeşler, gelinine yan gözle bakan kayınpederler de karşılaşılan türler arasındadır. Enişte-baldız ilişkisi hakkında yazılmış maniler dahi vardır:

¹⁴⁵ Nabokov, **Ada Ya Da Arzu**, s. 82.

¹⁴⁶ Nabokov, **Ada Ya Da Arzu**, s. 44.

¹⁴⁷ Nabokov, **Ada Ya Da Arzu**, s. 37.

“Dere boyu giderim
Bir çığı buldum çözerim
Vallah billah enişte
Ben ablamdan güzelim
Bahçelerde gezerim
Mavi boncuk sezerim
Vallah billah enişte
Ben ablamdan güzelim”¹⁴⁸

Ada ve Van’ın aşkı, birbirlerinden çok etkilenmeleri ve bunun devamında küçük öpücüklerin şehvet dolu öpüşmelere dönüşmesi ve birlikte geçirdikleri sıcak saatlerle başlar. İlk âşık olma anında salgılanan hormonların etkisiyle Van’ın Ada’dan ilk etkilendiği anları yazar şöyle dile getirir: “...baştan çıkmayla tahammülsüzlüğü bir arada yaşadı.”¹⁴⁹

Van’ın okul için şehir dışına çıkması ve birbirlerinden ayrı kalmanın verdiği özlem aşklarının büyüyerek devam etmesini sağlar. Bir yaz bitiminde Van yine okul için ayrılır ve Ada’dan ona sadık kalmasını ister. Aslında Ada da bunu yapar fakat bazı yanlış anlamalar yüzünden iki sevgilinin arası açılır. Daha sonra Van ile Ada yine bir araya gelerek ilişkilerine kaldıkları yerden devam ederler. İşte bu davranış araştırmada açıklanmaya çalışılan ‘ensest’ konusuna örnek teşkil eder. Ensest, tarihte ve günümüzde çoğunlukla zorla gerçekleştirilen bir durumdur ancak romanda bu durum hem önceden kardeş olduklarını bilmeden gerçekleşir hem bunu öğrendikten sonra bile karşılıklı bir şekilde devam eder. Romana Ada’nın “*karındaş ve sevgili olarak*”¹⁵⁰ birlikte olduklarını söylemesi bunu kanıtlayan en güzel örnektir

¹⁴⁸ Seyfi Karabaş, **Bütüncül Türk Budunbilimine Doğru**, Ankara, Odtü Yayınları, 1981, s.106.

¹⁴⁹ V. Nabokov, **Ada Ya Da Arzu**, s. 73.

¹⁵⁰ V. Nabokov, **Ada Ya Da Arzu**, s. 553.

5. SONUÇ

V. Nabokov şüphesiz kendini kanıtlamış dünyaca ünlü çok önemli bir yazardır. Belki de bu kadar nitelikli bir yazar olmasının sebebi ortaya koyduğu eserlerde, o hep doludizgin geçen hayatından bir şeyler eklemesidir. Öyle ki V. Nabokov, doğduğu günden beri ailesiyle sürekli bir kaçış, sürekli bir huzuru arama arayışlarına girmiştir. Memleketinden ayrı düşmesi de onun eserlerine ayrı bir hüznü eklemiştir.

Çalışmada ‘aşkın’ ne anlama geldiği, onun pek çok çeşidi, hangi hallerde buna aşk, hangi hallerde geçici bir heves dendiği ve hangi durumlarda yasal ve etik olarak hoş karşılanmadığı incelenmiştir. Ayrıca, çalışmada V. Nabokov’un “Maşenka”, “Karanlıkta Kahkaha” ve “Ada Ya Da Arzu” adlı üç romanında hangi aşk türlerine rastlandığı da romanlardan alıntılarla örneklendirilerek ortaya koyulmuştur.

V. Nabokov’un “Maşenka” adlı romanında 1917 Rus Devrimi’nden kaçıp Almanya’ya göç eden sıradan bir erkeğin ve onun gibi farklı hayat hikâyeleri olan insanların Almanya’da çok berbat bir pansiyonda geçirdikleri günleri anlatılır. Bu pansiyon, Nabokov’un “toplumdan dışlananlar ve göz ardı edilenler” için sığınak diye isimlendirdiği bir pansiyondur. Burada yaşayanların yazgıları parçalanır, istekleri yitip gider. Nabokov bu kişileri anlatırken, başkahraman dışında onları zayıf ve sessiz olarak çizer. Örneğin, göçün pençesinden kaçmak isteyen Rus Şair Podtyagin’in kaderi, onun ölümcül hastalığı, memleketi Rusya’ya dönme çabası hikâyesi üzücüdür. Ganin’e gelince, bu romanında yazar, tıpkı kendi hayatında olduğu gibi ‘Ganin’ adlı kişiyi devrimden kaçan bir genç olarak karşımıza çıkarır. Ganin’in bir zamanlar Maşenka’ya olan duygularının yeniden depreşmesi aslında memleketi Rusya’ya olan özleminden başkası değildir.

Ganin, geride kalan memleketine olan nostaljiyi bilinçaltında direkt o coğrafyada yaşadığı ilk aşkı Maşenka’ya taşır. Onu severken ve hatırlarken Ganin sürekli Rusya’yı anar. Ganin kayıp cenneti keşfetmeye doğru kararlı bir çaba gösterir. Gönlü ile

bağlanmadan sadece cinsel isteklerini karşılamak için bir arada olduğu Lyudmila'dan uzaklaşır ve Alfyorov'dan Maşenka'yı çalarak onunla bir araya gelmeye çalışır. O kendine Maşenka'nın onu sevip sevmediğini bile sormaz, o gençliğin geri geleceğinden ve bir arada mutlu olacaklarından emindir. Ancak istasyonda Ganin geçmişin ebediyen kaybedildiğinin ve geri gelmeyeceğinin bilincine varır; bu, baskıcı garip ve yabancı, kaba atmosferden, pansiyondan, kaçarak sonsuza dek kaybolur. Geçmişinden bir hastalıktan iyileşircesine kendine gelerek, başka bir istasyondan bilinmeyen bir geleceğe doğru yola çıkar.

“Karanlıkta Kahkaha” adlı romanda ise bir zamanlar Almanya'da yaşayan Albinus adında bir adamın hikayesi anlatılır. Albinus, bir erkeğin sahip olabileceği her şeye sahiptir. İyi bir işi, bol parası, iyi sayılabilecek bir evliliği ve bu evlilikten bir kız çocuğu vardır. Ancak Albinus sahip olduklarının kıymetini bilmeyip bir gün kendinden yaşça küçük bir kızla ilişkiyi başlatır ve uğrunda çok şeyi kaybedecek kadar âşık olur. Bu aşk, Albinus'un hayatını altüst eder. Burada işlenen aşk teması ‘tutkulu aşk’a, ‘yasak aşk’a örnektir. Yani bir insanın aklını başından alan, ona mantıkdışı şeyler yaptıran ve onu belki de vicdansızlıkla suçlayabilecek kadar ahlâkdışı davranışlar sergilemesine sebep olan aşktır.

V. Nabokov, “Ada Ya Da Arzu” adlı romanında daha farklı bir aşk hikâyesi anlatır. Bu, kendilerini teyze çocukları zannedip, birbirlerine âşık olan iki kuzenin aşk hikâyesidir. Hikâyenin esas can alıcı kısmı ise bu iki kuzenin daha sonra aslında iki öz kardeş olduklarını öğrenmelerine rağmen birbirlerinden vazgeçememesidir. Ada ile Van yıllar geçse de birbirlerini bulur ve tekrar bir arada yaşamaya başlarlar. Yani bu romanda anlatılan aşk, eneste dayanan bir aşktır. Ayrıca, enest ilişki bu hikâyede sadece Ada ile Van arasında değil aynı zamanda Ada'nın annesi Marina ile kız kardeşinin kocası, yani eniştisi arasında da gösterilmektedir.

Araştırmacıların bilimsel kanıtlarından görüldüğü gibi her aşk çeşidi karşısında insan beyni farklı hormonlar salgılar ve bu hormonların sayesinde çok farklı davranışlar sergilenir. Örneğin, çalışmada Nabokov'un “Maşenka” adlı romanı memleket özlemi

ile yoğrulmuş ilk aşka örnek gösterilirken, yazarın “Karanlıkta Kahkaha” adlı romanı tutkulu, gözü kör olan aşka örnek olarak alındı. Bu eserde Albinus gibi tutkulu aşk yaşayanların hayatının altüst olabileceği, onların uçlarda yaşadıkları bu duyguyu karşı tarafın kendi menfaatleri doğrultusunda kullanılabileceği ve böylece seven tarafın hayal kırıklığına uğrayıp hayatının feci bir şekilde son bulabileceği anlatılır. Son olarak da ‘Ensest’ denilen kavramın ne olduğu, nasıl ortaya çıktığı ve toplum tarafından nasıl karşılandığı Nabokov’un “Ada Ya Da Arzu” adlı romanı örneğinde gösterildi.

Bu çalışmadaki asıl amaç, bilgiler edinilen kavramlar ışığında ve onların desteğiyle V. Nabokov’un adı geçen bu üç romanın incelemesinin yapılmasından ve söz konusu olan aşkın çeşitlerinin ortaya konmasından ibaretti.

Çalışmalar ışığında ortaya konan sonuç ise aslında hiçbir aşkın mükemmel olmadığıdır. Örneğin, “Maşenka”da olduğu gibi ilk aşk memlekete olan özlemle özdeşleştirilebilen masumane ve genelde kalıcı olmayan duygular içerir. “Karanlıkta Kahkaha” adlı romandaki gibi, tutkulu aşkta kilit nokta cinsellik olup, bağlılık söz konusu değildir. Akraba ile olan aşkta durum daha farklıdır. Ensest, aile içi ilişki bozukluklarıdır.

Örneğin, “Ada Ya Da Arzu” adlı romanda Van küçüklüğünden beri annesinden hep uzakta kalır. Annesi akıl hastanelerinde ömrünü çürütürken, Van de anne sevgisine muhtaç büyür. Ada’nın da sürekli uzun iş seyahatlerine çıkan bir babası vardır ve o kocaman malikânede bir annesi, bir kızkardeşi bir de hizmetçileriyle yaşar. Ada da bu kocaman evde kendini yalnız hisseder ve babasının eksikliğini yaşar. İki karakterin de bu boşlukları bir noktada kesişir ve sonuç olarak bir araya gelirler. Kısaca, romanın genel temasında aile bireylerinden uzak kalmış bir karakterin duygu halleri ele alınır. Kısacası söz konusu romanlarda aşkın bir boyutu ya eksik kalmış ya da başka bir boyut kazanmıştır.

6. KAYNAKLAR

ABALI, N. (2011). *Halk Anlatılarında Ensest*. İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

AKALIN, Ş.H. (2011). *Büyük Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

ATAK, H., Taştan, N. (2012). “Romantik İlişkiler ve Aşk”. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4 (4): 1-521-526-534.

CEVİZCİ, A. (2000). *Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: Paradigma Yayınları.

ÇUNBUR, M. (1985). *Karaco’ğlan*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

DESYATOV, V.V. (2004). *Ruskiye Postmodernisti i V.V. Nabokov: İntertekstualniye Svyazi. (Rus Postmodernistler ve V.V. Nabokov: Metinlerarası İlişkiler)* Altay Üniversitesi Doktora Tezi, Barnaul.

EMİROĞLU, K. (2003). *Antopoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

ERBAYAV, B. (2011). *Göç yolunda Nabokov'un İstanbul'da bir günü: "oyun yazımı çalışması" / Nabokov's one day in Istanbul on the migration path: an example of play writing*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

ERCAN, H. (2008). *Genç Yetişkinlerin Aşk Biçemleri Ve Benlik Tipleri*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.

GOVEDIC, N. (2001). *When The Eye Refuses To Blind Itself: Nabokov's Writing On Literatue.(Göz Kendini Kör Etmeyi Reddettiğinde)* Triesta Üniversitesi, Doktora Tezi, Triesta.

GÖKA, E. (1996). “Bir Hastalık Olarak Aşk: Karşılıksız Aşk”, *Kriz Dergisi*, 6 (2): 33.

GUSEYNOVA, E.R. (2013). *Hudojestvenniye Strategii V.V. Nabokova v Lektsiyah Po Russkoy i Zarubejnoj Literature Kak Tekstoporojdayuşiy Faktor (Metin Faktöründe Rusça ve Yabancı Edebiyat Dersleri’nde V.V. Nabokov’un Sanatsal Stratejisi) Avtoreferat* Saratov Devlet Üniversitesi Dilbilim Fakültesi, Doktora Tezi, Saratov.

HACIZADE, F. (2012). *Rus Kültür Tarihi*. Konya, Aybil Yayınları.

HARRIS, D. A. (2004). *A Typological Approach To Exploring Pathways For Rapits, Child Molesters And Incest Offenders (Çocuk Tecavüzcüleri Ve Encest Girişimcileri İçin Yolları Keşfetmek İçin Tipik Bir Yol)* Maryland Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, ABD.

HOWELL, L. W. (2001). *Examining The Relationship Between Adolescent Sexual Risk-Taking And Adolescents’ Perceptions Of Monitoring, Communication, And Parenting Styles In The Home (Seks Riski Taşıyan Gençler İle Evde Yetişkinlerin Görme, Konuşma ve Ebeveynlik Stilleri Arasındaki İlişki)* Virginia Üniversitesi Politeknik Enstitüsü, Doktora Tezi, Virginia.

İNAN, A. (2007). *Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler*, İstanbul, İşbankası Kültür Yayınları.

KARABAŞ, S. (1981). *Bütüncül Türk Budunbilimine Doğru*, Ankara, Odtü Yayınları.

KOVÇEG. (1991). *Poeziya Pervoy Emigratsii (İlk Göç Şiiri)* Moskva, İzdatelstvo Politiçeskoy Literaturı.

LEVERSQUE, J. R. (1999). *Sexual Abuse of Children: A Human Rights Perspective (Çocukların Cinsel İstismarı: İnsan Hakları Bakışı)*. Indiana: University Press.

MEYDAN LAROUSSE (1971). İstanbul: Meydan Yayınevi.

MOLAKO, P.N.S. (1999) *The Influence Of Incest On Adolescence: A Social Work Perspective (Genç Üzerinde Ensestin Etkisi: Sosyal Bakış Çalışması)* Pretoria Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Güney Afrika.

ÖZCAN, H. “Mevlana’da Aşk ve İlim”, *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi*, 01.05.2008, s. 1.

ÖZTÜRK, E. (2013) *Sosyo-Tarihsel Perspektif Süreci İçinde Aşk Sosyolojisi*. İstanbul: Cinius Yayınları.

PARER, M.Ö. (2002). “Rus Edebiyatında Fütürizm” *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* 42 (1.2): 44.

PATRICK, T. (1973). *A Formal Analysis Of The Theme Of Art In Nabokov’s Russian Novels, (Nabokov’un Rusça Romanlarında Sanat Temasının Formal Bir Analizi)* McGill Üniversitesi, Doktora Tezi, Kanada.

PUŞKIN, A.S. (1830) *Seviyordum Sizi Seçme Şiirler (Çev. Ataol Behramoğlu)*. İstanbul: İşbankası Yayınları, 2006.

SARI, A. “Şebnem İşigüzel’in “Tabut” Adlı Öyküsüyle Thomas Berndhard’ın “Jauregg” Adlı Öyküsünde Ensest İlişki”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (1): 18.

ŞAHİN, B. ‘*Postmodern Düşüncenin Öncüleri: Friedrich Nietzsche ve Sigmund Freud/ Eros ve Thatanos*’, *Siyasal Düşünceler Tarihi II*, Türkiye Bilimler Akademisi Ulusal Açık Ders Malzemeleri, s. 12.

TUFAN, A.E., Yaluğ, İ. (2010). “Aşk” Fenomeni ve Sevgi İlişkilerinin Nörobiyolojisi”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2 (4): 444.

TÜRKMEN, F. (2007). “Doğulu Konuların Rus Edebiyatı’nda İşlenmesi Meselesi” *Turkish Studies / Türkoloji Araştırmaları Volume 2* (2): 682.

ULUDAĞ, S. “Aşk” Maddesi, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*.

UZUN, M. “Aşk” Maddesi, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*.

ÜÇGÜL, S. (2006) *Rus Göçmen Edebiyatı-1*. Ankara: Kapadokya Yayınları.

YILDIRIM, A., Gümüş, B. (2011). “*Difficulty in revealing the abuse: incest*”, *Cumhuriyet Tıp Dergisi*. Sayı: 33: 114.

Web Kaynakları

<http://www.adapsikoloji.com/tr/m/psikiyatrist-uzman-doktor-sukran-telci-yazilari> (2 Ocak 2015).

<http://www.arkakapak.com/genel/kendi-hayatinin-yazari-olmamak/> (20 Eylül 2014)

<http://arsiv.indigodergisi.com/62/f-karaaslan.htm> (10 Ekim 2014).

<http://www.bekirhoca.com/siir/siir.asp?id=8096&Seni%20D%FC%FE%FCnmek> (10 Ocak 2015).

<http://www.bilgesozleri.com/yunus-emre-sozler.html> (28 Aralık 2014).

<http://www.caferuj.com.tr/multimedya/galeri/yasamrehberi/bos-asktan-platonik-askaaskin-kac-cesidi-var?tc=9&page=3> (20 Eylül 2014).

http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/kitap/30625/Nabokov_dan_Solgun_Ates_.html (20 Kasım 2014).

<http://www.delinetciler.org/edebiyatcilarin-biyografileri/46990-vladimir-nabokov-kimdir.html> (15 Eylül 2014).

<http://www.dissercat.com/content/russkie-postmodernisty-i-vv-nabokov-intertekstualnye-svyazi> (8 Kasım 2014) .

<http://duygubuga.blogspot.com.tr/2012/08/ucgen-ask-kuram.html> (1 Aralık 2014).

<http://www.edebiyathaber.net/kerem-aslandan-nabokovun-konus-hafiza-adli-kitabi-uzerine-bir-yazi/> (25 Ekim 2014).

<http://epigraf.fisek.com.tr/?num=159> (12 Ocak 2015).

<http://www.e-psikiyatri.com/ask-bir-hastalik-48767> (12 Aralık 2014).

<http://etabeta.univ.trieste.it/dspace/bitstream/10077/2390/1/10.pdf> (5 Ekim 2014)

<http://www.e-sehir.com/siirler/siir2300.html#.VMOQW0esXxo> (8 Ocak 2015).

http://www.eurekalert.org/pub_releases/ (10 Ekim 2014).

<http://www.evrimagaci.org/makale/398> (22 Kasım 2014).

<http://feb-web.ru/feb/pushkin/texts/push17/vol03/y03-050-.htm> (25 Aralık 2015).

<http://gippius.com/lib/poetry/tak-est.html> (23.01.2015).

<http://godandus.blogcu.com/asik-veysel-e-sormuslar-sizce-ask-nedir/8465249> (8 Ocak 2015).

www.haber7.com/kadin/haber/290315-hoslanma-sevgi-ve-ask-arasindaki-farklar (2 Aralık 2014).

<http://www.insanokur.org/?p=9359> (22 Aralık 2014).

<http://kimnedemis.com/sayfalar/kisiler/51> (12 Ocak 2015).

<http://www.litra.ru/composition/get/coid/00089301184864087580/woid/00043201184773069228/> (18 Ocak 2015).

<http://multiyasam.com/dopamin-nedir-dopamin-dogal-yollar-nasil-artirilir/> (5 Eylül 2014).

<http://www.onikibilgi.com/dopamin-eksikligi-nasil-giderilir/> (1 Aralık 2014).

<http://www.nurunalanur.com.tr/showthread.php?t=14776> (10 Ocak 2015).

<http://www.notosoloji.com/promotion/nabokovun-mavileri-kelebek-tutkusu/> (12 Kasım 2014).

<http://otvet.mail.ru/question/65705886> (23.01.2015).

<http://www.ozluzozler.gen.tr/aleksandr-sergeyevic-puskin-sozleri.html> (12 Ocak 2015).

<http://www.peoples.ru/art/literature/prose/nabokov/> (23.01.2015).

<http://rusyaanaliz.com/nabokovdan-edebiyat-elestirisi-dersleri/> (5 Aralık 2014).

<http://www.saglikkitabi.org/noradrenalin-nedir-noradrenalin-ilaci> (28 Eylül 2014).

<http://sarki.alternatifim.com/data.asp?ID=5520&sarki=Kara%20Sevda&sarkici=Bar%FD%FE%20Man%E7o> (10 Ekim 2014).

http://www.siir.gen.tr/siir/o/ozdemir_asaf/yuvarlagin_koseleri.htm (10 Ocak 2015).

<http://stihiolubvi.ru/drunina/ne-vstrechaites-s-pervoyu-lyubovyu.html> (23 Ocak 2015).

<http://www.sizinti.com.tr/konular/ayrinti/gonlumuzun-gulu.html> (12 Aralık 2014).

<http://www.svoboda.org/content/transcript/401558.html> (10 Ocak 2015).

<http://tahlil.com/testosteron-hormonu-neden-erkeklerde-onemlidir-testosteron-hormonu-nasil-arttirilabilir> (10 Kasım 2014).

<http://toplumvetarih.blogcu.com/eski-toplumda-yakin-akraba-evlilik-yasagi/270222> (29 Ekim 2014).

http://www.xn--edebiyatgretmeni-twb.net/bati_edebiyati_ve_edebi_akimlar.htm (15 Ocak 2015).

<http://www.xn--saglk-q4a.com/ostrojen/> (10 Aralık 2014).

http://vatankitap.gazetevatan.com/haber/insanliktan_cikaran_dehadan_cagin_en_buyuk_yazarina/1/2360 (14 Ekim 2014).

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Akmeizm> (15 Ocak 2015).

<http://tr.wikipedia.org/wiki/A%C5%9Fk> (7 Aralık 2014).

http://tr.wikipedia.org/wiki/Elektra_kompleksi (12 Ocak 2015).

http://tr.wikiquote.org/wiki/Sigmund_Freud (14 Ocak 2015).

<http://tr.wikipedia.org/wiki/A%C5%9Fk> (7 Aralık 2014).

7. ÖZGEÇMİŞ

- 1985 İzmir ili Karşıyaka İlçesi Bayraklı Semtinde doğdu.
- 1997 İzmir Bayraklı Osman Faruk Verimer İlk Okulu'nu bitirdi.
- 1999 İzmir Bayraklı Osman Faruk Verimer Ortaokulu'nu tamamladı.
- 2003 İzmir Bayraklı Süper Lisesi'ni bitirdi.
- 2008 Kafkas Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Rus Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu.
- 2013 Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Yüksek Lisans öğrencisidir.